

Riksdagens protokoll

2001/02:40

Tisdagen den 4 december

Kl. 11.00 – 16.43

Protokoll
2001/02:40

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 28 november.

2 § Meddelande om val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet

Talmannen meddelade att val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet skulle äga rum *onsdagen den 5 december*.

3 § Anmälan om förändring i regeringens sammansättning

Från statsminister Göran Persson hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagens talman

Förändring i regeringens sammansättning

Jag har utsett Jan O Karlsson att vara statsråd fr.o.m. den 7 januari 2002.

Stockholm den 30 november 2001

Göran Persson

Skrivelsen lades till handlingarna.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2001/02:94

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:94 av Anders Ygeman om isocyanater.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 januari 2002.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang och resor som innebär att det inte finns någon annan tid som passar miljöministern.

Stockholm den 3 december 2001

Miljödepartementet

Kjell Larsson

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Tf expeditions- och rättschef

Interpellation 2001/02:110

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:110 av Birgitta Sellén om infrastrukturen i Sundsvallstrakten.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 januari 2002.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang och resor som innebär att det inte finns någon annan tid som passar miljöministern.

Stockholm den 30 november 2001

Miljödepartementet

Kjell Larsson

Enligt uppdrag

Kathrin Flossing

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2001/02:111

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:111 av Anne-Katrine Dunker om misshandlade kvinnor som vågar polisanmäla.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 januari 2002.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 28 november 2001

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

5 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2001/02:76 till kulturutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till *fredagen den 18 januari 2002*.

6 § Förnyad bordläggning

Prot. 2001/02:40
4 december

Föredrogs men bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2001/02:SfU1, SfU5 och SfU7
Försvarsutskottets betänkanden 2001/02:FöU1 och FöU2

7 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 30 november

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 1 (Förändrade kulturpolitiska mål)

1. utskottet

2. res. 1 (fp)

Votering:

285 för utskottet

16 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 70 m, 35 v, 34 kd, 15 c, 12 mp, 2 -

För res. 1: 16 fp

Frånvarande: 14 s, 11 m, 8 v, 8 kd, 3 c, 4 mp

Margareta Cederfelt (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Utgångspunkterna för kulturpolitiken)

1. utskottet

2. res. 4 (m)

Votering:

231 för utskottet

73 för res. 4

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 35 kd, 15 c, 16 fp, 13 mp

För res. 4: 71 m, 2 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 5 (Kulturpolitiska satsningar inom alla politikområden)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

269 för utskottet

35 för res. 5

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 kd, 15 c, 16 fp, 13 mp, 2 -

För res. 5: 35 v

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 7 (En utredning om den statligt stödda kulturen)

1. utskottet

2. res. 7 (m, c)

Votering:

216 för utskottet

88 för res. 7

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 1 m, 35 v, 34 kd, 16 fp, 13 mp

För res. 7: 70 m, 1 kd, 15 c, 2 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 12 (Forum för levande historia)

1. utskottet

2. res. 12 (kd, m, c, fp)

Votering:

164 för utskottet

138 för res. 12

2 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 34 v, 1 c, 12 mp

För res. 12: 71 m, 35 kd, 14 c, 16 fp, 2 -

Avstod: 1 v, 1 mp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 22 (Dans som nytt ämnesområde för nationella uppdrag)

1. utskottet

2. res. 22 (kd, v, mp)

Votering:

218 för utskottet

85 för res. 22

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 70 m, 14 c, 16 fp, 1 -

För res. 22: 1 m, 35 v, 35 kd, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 4 c, 3 mp

Carl-Erik Skårman (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 24 (Kvinnors roll och perspektiv som nytt ämnesområde för nationella uppdrag)

1. utskottet

2. res. 24 (mp)

Votering:

291 för utskottet

13 för res. 24

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 v, 35 kd, 15 c, 16 fp, 2 -

För res. 24: 13 mp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Prot. 2001/02:40
4 december

Punkt 35 (Det kyrkliga kulturarvet)

1. utskottet

2. res. 28 (kd, m, c)

Votering:

181 för utskottet

123 för res. 28

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 16 fp, 13 mp

För res. 28: 71 m, 35 kd, 15 c, 2 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 47 (Teknisk kompetens vid filmvårdscentralen)

1. utskottet

2. res. 33 (v, c)

Votering:

253 för utskottet

51 för res. 33

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 kd, 16 fp, 12 mp, 2 -

För res. 33: 35 v, 15 c, 1 mp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 54 (Ett framtida statligt stöd till Öppna kanaler)

1. utskottet

2. res. 37 (mp)

Votering:

263 för utskottet

13 för res. 37

28 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 7 v, 35 kd, 15 c, 16 fp, 2 -

För res. 37: 13 mp

Avstod: 28 v

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 56 (Statsbidrag till generationsövergripande verksamhet)

1. utskottet

2. res. 38 (v)

Votering:

238 för utskottet

35 för res. 38

31 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 4 kd, 15 c, 16 fp, 13 mp, 2 -

För res. 38: 35 v

Avstod: 31 kd

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Punkt 69 (En särskild demokratisatsning)

1. utskottet

2. res. 47 (kd)

Votering:

268 för utskottet

36 för res. 47

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 v, 15 c, 16 fp, 13 mp, 1 -

För res. 47: 35 kd, 1 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU6 Förnyad riksdagsbehandling av vissa ändringar i lotterilagen

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd, c, fp)

Förberedande votering:

74 för res. 1

63 för res. 2

166 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
164 för utskottet
74 för res. 1

65 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 34 v, 1 fp, 12 mp

För res. 1: 71 m, 1 kd, 2 -

Avstod: 1 v, 34 kd, 15 c, 15 fp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 c, 4 mp

Prot. 2001/02:40
4 december

8 § Rättsväsendet

Rättsväsendet

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU1

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2001/02:1 delvis).

Anf. 1 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Under dagen ska vi prata om många saker som gäller rättsväsendet, bl.a. om den oro som växer i det svenska samhället. Det kan beläggas genom olika former av undersökningar, som den som Länsförsäkringar har gjort där man konstaterar att mer än hälften av kvinnorna i Sverige undviker att gå ut ensamma på kvällarna. Det kan också beläggas i samtal med många äldre, som vittnar om att de inte längre känner att de vågar vara ute på kvällarna när ungdomar rör sig på stan.

Det kan också märkas i en utveckling som jag själv har sett. Jag kan jämföra med min egen tid som barn. När jag gick till skolan var det faktiskt så – jag är uppvuxen i en förort väster om Stockholm – att jag redan från unga år fick gå själv hela den långa vägen till skolan. Det var så många sände barnen till skolan för bara så lite tid sedan som på 70-talet. I dag, när jag har egna barn, ser jag hur vi ständigt åker hela vägen. Vi följer våra barn även en bra bit upp i åren. Det är inget annat än ett uttryck för oro för att barnen kan fara illa och för att något har hänt i vårt samhälle.

Det kan också ta sig sådana uttryck som det gjorde när jag träffade ett brottsoffer. Det var en 17-årig kille som jag träffade i förra veckan. Han bor i norra Botkyrka och har på kort tid blivit utsatt för misshandel och rån och blivit skjuten i handen utan att ha gjort någonting. Han berättade hur det känns att gå upp på en tunnelbaneperrong i den närförort i Stockholm där han bor. Han sade att han alltid är lika rädd. Han tittar sig omkring för att se om det finns gäng eller grupperingar som han inte vet vilka de är. I så fall går han därifrån.

Han berättade hur det känns att komma upp på en perrong och höra sina egna hjärtslag. Jag vet inte om ni har känt det någon gång. Jag tror att det är så det blir när man är riktigt rädd: Då hör man sin egen andning och sina egna hjärtslag väldigt tydligt. Så beskriver många ungdomar i dag att de uppfattar det att vara utomhus. Många beskriver att det är så de känner när de går till skolan. När det blir rast blir man nervös och känner

hjärtslagen. Allt detta är oron i det svenska samhället, och det är det högsta priset vi betalar för brottsligheten i Sverige.

Det handlar alltså egentligen inte bara om att vara brottsoffer och om att vara direkt utsatt. Det är också all den här oron för att det ska komma också till mig, till mina barn eller till mina äldre föräldrar och allt det vi gör för att därför slippa brottsligheten, alla de frihetsinskränkningar vi gör – det gäller inte minst kvinnor i Sverige – för att undgå brottsligheten. Det är det största frihetspriset vi betalar, och det gäller en mycket stor andel av svenska folket. Därför är det här en mycket stor fråga för oss som representerar svenska folket.

Oron skulle inte finnas om det inte fanns våld, och våldet, det får vi nu rapporter om, ökar i omfattning. Det ökar framför allt bland de yngsta, och därför är det särskilt allvarligt. Det är en utveckling som vi som jobbar nära frågorna har hört om under en lång tid. Det är vittnesbörden om hur hot som fanns och alltid har funnits nu ofta effektueras. Det är en hårdare miljö ungdomsgrupper emellan. Det är ungdomar som är beväpnade, också i skolan, med knivar och ibland med ännu värre saker och som inte är sena att använda dessa vapen. Det gör att våldet tilltar i omfattning och i effekt.

Ibland missar vi att vi passerar gränser som just när vi passerar dem är osynliga. Men när vi blickar bakåt ser vi dem. Ta detta med att elever har avlidit vid svenska skolor till följd av våld. Om man backar lite kan man se att en sådan hemsk händelse kunde ske vartannat eller vart tredje år. I år har det redan hänt tre gånger. Om man inte stannar upp och känner den typen av gränsöverskridanden förstår man inte vart den här utvecklingen är på väg.

Problemet är att attityden från förståsigpåare och professorer är att det här inte finns. Lika snabbt som rapporten om att det grova våldet bland yngre ökar kom ut, lika snabbt var de där igen för att berätta att så är det inte. Det finns de i Sverige som verkar ha en uppgift utifrån en skala där det bara finns två poler. Den ena heter "brottsligheten sjunker" och den andra heter "anmälningsbenägenheten ökar". I deras värld finns inget ökat våld.

Det här spelar roll. Vår bild, vår verklighetsbild, är den som kommer in i medierna, den som kommer in i våra debatter. Är det en allmän uppfattning att de ungdomar som känner oro, som ser våldet, i grunden inte ser någonting som ökar i omfattning tror jag att de här frågorna trängs åt sidan och ersätts av annat. Så fungerar vår värld. Därför är det allvarligt att det inte ens hann få komma en diskussion om huruvida det faktiskt är så att våldet ökar bland ungdomar innan det meddelades att det inte var så.

Låt mig också säga att till detta kommer naturligtvis mörkertalen. Det finns kvinnor som vittnar om att de många gånger får stryk i hemmet, men det är ingen idé att sätta i gång processer om det ändå inte leder till några ingripande åtgärder mot förvaren – ofta den de lever med och har svårt att komma ifrån. Det finns ungdomar som säger att det ändå inte ger några effekter. Om poliserna inte syns och är närvarande och om rättsväsendet inte ger några kännbara efterverkningar till våldsverkarna – varför ska jag då bry mig om att anmäla?

Jag kommer tillbaka till min 17-åring som var nervös i tunnelbanan. Jag frågade honom: Hur har du löst det? Hoppas du på polisen, eller?

Nej, sade han. Jag har gjort det som man måste göra. Jag har lärt känna de värsta grabbarna. Vi säger hej till varandra, och därmed är jag skyddad. Vi har med andra ord ersatt rättsstatens princip, idén om att vi är lika inför lagen och att polisen ska upprätthålla lag och ordning, med ett system där man ska känna rätt typ av busar för att slippa få stryk. Och det är ingenting som är ovanligt i förorter i stora delar av vårt land.

Detta är ett samhälle på reträtt, ett samhälle som har missförstått den grundläggande uppgiften och vad stat och myndigheter finns till för, nämligen att garantera människor frihet från den här typen av övergrepp och rätten att slippa behöva leva ett liv i oro.

Socialdemokraterna har i denna del ingen lösning. De har egentligen inget språk heller för att diskutera de här frågorna. Jag har noterat att alltför socialdemokrater pratar om allt annat än just kriminalpolitik när man pratar kriminalpolitik. Här heter det att det ska lösas med allt annat, allt som är välfärdens politik. Thomas Bodström pratar allt oftare om att lärare är viktigare än poliser, och det kan ju vara en poäng ibland. Men ibland är det också bra med poliser. Ibland händer det saker som man måste ingripa mot. Om man aldrig ser eller talar om det verkliga våldet känner ju väldigt många av brottsoffren och de som känner oro att makt-havarna i det här landet antingen inte känner till detta eller blundar. De pratar inte om *min* verklighet. Det är den risk vi ser.

Socialdemokraterna säger att poliserna ska bli fler. Hur lyckat det egentligen är kommer jag att diskutera lite senare med Thomas Bodström. Men någon vidare idé än att det ska upp på ungefär 17 000 finns inte. Det nämns att man bör följa vad Rikspolisstyrelsen vill se för numerär i landet, men det finns det ingen budget och inga beräkningar för.

Det fanns en besparingspolitik under det sena 90-talet som huvudsakligen gick ut på att statens budget skulle se snygg och ren ut, vilket vi hittills kan säga åtminstone har varit hyggligt sant. Mycket av utgifterna har dock skickats ned på kommunerna, de kommuner som har att fatta de dyra besluten om placeringar och mycket av den vård och de insatser som finns för ungdomar. Dessa är i dag, det vittnas det om över hela landet, i princip slagna av banan.

Det är där väldigt mycket inte fungerar i dag. Det är där som inte ungdomar får något stöd, eller ens några reaktioner, när brottsliga gärningar begås. Och det följer av den besparingsstrategi som socialdemokraterna valde på 90-talet.

Det ges innehållslösa löften om att bekämpa narkotikan, men det finns aldrig resurser eller möjligheter att faktiskt göra det. I den delen ska vi ju få en skrivelse till riksdagen. Men jag är inte särskilt optimistisk. Här verkar man i det politiska språket vara mer mån om att tala om att narkotikan ska försvinna än att berätta hur det ska gå till. Och det gäller både i form av vårdinsatser och i form av mer ingripande åtgärder.

Vi har en kriminalvård som inte riktigt fungerar i dag. Det tror jag att alla kan vittna om. Det är en överbelagd kriminalvård som inte har det utrymme för att differentiera fångar som man vill ha för att på det sättet bättre kunna efterkomma de problem som faktiskt finns.

Vi har en politik mot unga lagöverträdare som många vittnar om inte har något innehåll och som leder till upprepade förseelser av ungdomar, som aldrig leder till någon reaktion och som kan pågå i årtal. De kan fortsätta att terrorisera sin nära omgivning där de bor och aldrig på något

sätt möta den reaktion och den trötthet som många känner inför detta. Det är klart att detta är socialdemokraternas ansvar. Och här saknas det, som sagt, en hel del av en verkningsfull politik.

Vi moderater vill se en annan politik på plats. Och vi tar vår utgångspunkt, vilket är viktigt att göra i sådana här sammanhang, i en syn på människan som är både optimistisk och realistisk. Människan är ju oerhört kapabel. Det vet vi alla. Hon kan motiveras till att göra underverk och bygga väldigt mycket fint. Men människan är också bräcklig och i behov av uppmärksamhet och i behov av att vara älskad och omtyckt. Därför kan det lätt gå snett med den människa som blir illa behandlad och som inte blir sedd.

Jag tror att det är viktigt att ha denna utgångspunkt i den enskilde individen, att ställa sig frågan: Ser vi alla enskilda individer? Låter vi dem utvecklas i Sverige på ett sätt som gör att de känner att de har makt över sitt eget liv? Svaret tycker jag är: Nej, det gör vi inte. Det är inte ett värdigt liv för alla svenskar. Det finns inte möjligheter för alla att faktiskt utvecklas till att synas och till att få ett värdigt liv för egen del, utan väldigt många föds in i familjer och i områden där dessa utvecklingsmöjligheter inte finns och där den svenska välfärdsstaten egentligen aldrig har funnits till för dem, denna välfärdsstat som så gärna ägnar sig åt att diskutera a-kassenivåer och maxtaxekonstruktioner som riktar sig till människor som redan har jobb och som faktiskt är hyggligt etablerade i det svenska samhället. Det är den svenska välfärdsstatens huvuduppgift. Men till människor som har det riktigt svårt, som växer upp under svåra förhållanden och som skulle behöva en fungerande rättsstat och en närvarande och synlig polis finns det aldrig resurser, tid eller ens ett utrymme att beskriva hur de lever sina liv.

Moderaterna vill därför – och vi har presenterat det i en lång rad motiveringar – se en annan inriktning av hur det svenska rättssamhället och rättsväsendet ska fungera. Vår utgångspunkt är att vi behöver ett självständigare domstolsväsende som står fritt från politiken, som kan organisera och administrera sig självt och som naturligtvis ska finnas nära medborgarna på det sätt som vi har beskrivit när det gäller en nätverksmodell i första instans. Vi tycker att dessa domstolar ska använda straffpåföljderna. Det är en märklighet i den svenska rättsordningen att vi har ett system där väldigt mycket av våra straffsatser efter årtal av diskussioner och utredande när vi har satt dem på plats sedan faktiskt inte används av våra rättsvårdande myndigheter. Detta vittnar lagmän om som säger att de gäller om det är fråga om narkotika och mord. Men hur är det i fråga om grov misshandel och de brott som i vardagen drabbar svenska folket? Använder vi våra straffsatser? När vi har tittat på detta kan vi finna att man ligger mycket långt ned i fråga om tillämpningen och ibland t.o.m. under minimistraff som anges i straffskalan, vilket ju hela tiden leder till att den ingripande åtgärd som finns i lagstiftningen de facto inte kommer på plats, vilket hela tiden blir till gärningsmännens fördel och leder till att vi inte tillräckligt ingripande kan sätta in åtgärder.

Detta påverkar naturligtvis också kriminalvårdens möjligheter. Inom kriminalvården runt om i landet får man beskrivningar av hur det kommer interner dit som fortfarande är påtända och inte avgiftade och som man ska försöka få avgiftade och påverka till en annan livsföring. Sedan muckar de två veckor senare. Vem tror att det fungerar? Vem tror att det

ger några reaktioner? Och kriminalvårdens personal är lojal och berättar om att man inte ska ha några långa straffpåföljder. Visst, så är det. Men de håller med om att de har alldeles för korta tider för att komma åt deras grundläggande kriminella attityder eller ens deras drogproblem. Jag menar att det i en humanistisk kriminalvård också går att säga ja till längre påföljder och till att vi använder de straffskalor som finns, därför att det behövs mer ingripande åtgärder mot det tyngre klientel som i dag befolkar våra anstalter.

Det behövs fler poliser. Vi moderater har i en motion föreslagit hur vi ska få 20 000 poliser i Sverige. Det är naturligtvis inte ett mål i sig att vi har massvis med poliser. Men det är ett medel för att dämpa den oro som många medborgare känner. Det är ett medel för att faktiskt lagföra och efterkomma en hel del av den brottslighet som i dag begås. Också människor som drabbas av inbrott och cykelstölder har en rätt att faktiskt få en polis som gör någonting åt det. Det ska inte bara vara så att det lämnas över till dig själv att ordna. En sådan utveckling kan inte vi stödja.

Vi vill också ha åtgärder för brottsförebyggande arbete. Det finns mycket som man kan göra genom att tänka efter hur man ska förekomma brottsligheten, i hur vi bygger, i hur vi informerar och stöder brottsoffer. Ibland kan det handla om att komma till rätta med sin situation och kanske bryta med förhållanden som är skadliga. Där finns också mycket att göra. Vi vill ha en tydligare politik för brottsoffer. Och hur mycket vi än talar om att vi har upptäckt brottsoffren under de senaste tio åren i svensk justitiepolic vittnar brottsoffer fortfarande om att de anser sig bli illa behandlade vid rättsliga processer, att de har stora problem med försäkringsbolag och att de har stora problem med kontakterna med polisen och med sociala myndigheter. En bit på vägen har vi kommit, men det är absolut inte klart.

Det är också viktigt att betona det civila samhället – föräldrarna, medborgarna. Och jag tycker särskilt när diskussionen förs om det skolrelaterade våldet att det ankommer på oss alla, särskilt på oss vuxna, att vi vänder oss emot detta och inte lämnar våra ungdomar ensamma med det våld som nu breder ut sig utan faktiskt tar en aktiv del genom att närma oss detta och att finnas närvarande. Och det är ingenting som några myndigheter eller några lagar kan rätta till. Det handlar om hur vi allihop reagerar som föräldrar och som medborgare i ett land där vi är trötta på våldet, men där vi måste göra mer för att stoppa det.

Detta är vårt erbjudande. Som det är nu kan vi inte fortsätta. Vi kommer under dagen att diskutera detta. Och jag ska återkomma till en del av våra frågor. Jag kan nu inledningsvis yrka bifall till reservation 2.

Anf. 2 INGVAR JOHNSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi i vårt nya partiprogram säger följande:

”Att bekämpa brottslighet är en del av trygghetspolitiken. I det ingår också att bekämpa brottslighetens orsaker. Samhället måste reagera tydligt mot brott och regelöverträdelser. Men den långsiktigt bästa brottsbekämpningen ligger i att skapa ett samhälle där de sociala klyftorna är små.”

Jag tycker att en sådan helhetssyn borde vara självklar, att det bästa medlet mot brott är ett jämlikt samhälle med en generell välfärds politik och ett fungerande rättsväsende.

Mycket av det som Fredrik Reinfeldt nyss sade är bra, och det låter väldigt sympatiskt som alltid när Fredrik Reinfeldt tar till orda. Men problemet är att de förslag som moderaterna sedan kommer med inte kommer att leda till förbättringar utan i stället kommer att leda till ett kallare samhälle som kommer att försämra tryggheten för många människor.

Vi moderniserar rättsväsendet just för att öka rättstryggheten och rättssäkerheten. Och i det reformarbetet ska medborgarperspektivet vara den självklara ledstjärnan.

Självklart ska brottsligheten bekämpas med kraft. Särskilt måste ökningen av våldsbrott som begås mot barn och kvinnor liksom brott med rasistiska förtecken brytas.

Jag vill också säga att ingen regering och ingen riksdagsmajoritet har satsat så stora resurser på rättsväsendet som denna. Det blir faktiskt fler poliser. Nya polisutbildningar har startats i Umeå och Växjö.

För oss är det klart att det krävs en helhetssyn både för att förstå brottslighetens orsaker och för att se hur den ska bekämpas. Det behövs en politik som motverkar social utslagning, segregation och främlingskap, en välfärds politik som ger alla barn en god start.

För att klara det behövs en bra barnomsorg och skola. Det behövs bra sjukvård och äldreomsorg. Och det behövs ett rikt föreningsliv. Just det är en brottsförebyggande politik.

Jag tycker också att det är glädjande att rättsväsendet under senare tid har fått ett större utrymme i debatten. Det är självklart viktigt att diskutera den oro som människor känner. Och det är också viktigt med en kritisk debatt om hur rättsväsendets olika delar klarar sina uppgifter.

Men alla inlägg i debatten kanske inte för utvecklingen framåt. Då tänker jag på den svartmålning av vad rättsväsendet förmår som främst ni moderater och kristdemokrater ägnar er åt.

Jag tycker att det är märkligt att ni fortsätter med det. Och ni bjuder över, trots att den satsning som vi, Vänsterpartiet och Miljöpartiet nu gör går långt utöver vad ni själva föreslog för ett par år sedan. De tillskott som då enligt er skulle räcka till att frälsa hela rättsväsendet utmålas nu som ingenting värt.

Jag frågar: Är en sådan oppositionspolitik konstruktiv? Är den seriös? Inger den respekt? Är den regeringsduglig? Ja, ni som lyssnar kan själva bilda er en uppfattning.

Vad ni moderater gör är att ni först skär ned i välfärden, och sedan lägger ni tillbaka lite grann av detta till rättsväsendet. En sådan politik skapar inte trygghet utan leder i stället till ett otryggare samhälle.

Ni kristdemokrater finansierar era påslag genom att låta lågavlönade som blir sjuka betala hela notan.

Moderaternas och Kristdemokraternas politik skulle rycka undan en del av grunden för en bra brottsförebyggande politik. Har Johan Pehrson och Gunnel Wallin inget att säga om detta?

Fru talman! Som jag nyss nämnde pågår ett arbete för att stärka rättsväsendet. Anslagen till polisen höjs med sammanlagt 1 850 000 000 under perioden 2001–2004.

Främst kommer antalet poliser i hela landet att öka. Och verksamheten ska ges ett långsiktigt perspektiv. Polisarbetet ska självfallet präglas av ett mer problemorienterat arbetssätt. Och fler brott ska klaras upp och lagföras genom de insatser som vi nu gör.

För att klara det och för att också korta genomströmningstiderna är samarbete mellan polis och åklagare viktigt. Det är därför bra att det pågår ett arbete i syfte att förbättra brottsutredningarna med fokus på vardagsbrottsligheten.

Visst har vi för få poliser. Det är ju just därför som vi nu satsar på fler. Fakta är att vi hade 16 400 poliser för tio år sedan och att vi år 2003 kommer att ha nära 16 800. Om ett par år har vi faktiskt fler poliser än vi hade någon gång under 1990-talet. Dessutom ökar nu antalet civilanställda.

De senaste åren har självfallet polisens arbetssituation varit ansträngd. Nu kan den förbättras. När man lyssnar till Fredrik Reinfeldt och andra borgerliga politiker låter det precis som om ni inget hört om nya polishögskolor eller att vi fr.o.m. nästa år årligen ska utbilda 900 nya poliser.

Jag tycker att vi har en bra polis som skyddar medborgarna mot övergrepp. Och vi bör ha respekt för deras svåra jobb. Kritiken är ofta orättvis. Visst sker det misstag som ska kritiseras. Därför är det bra att man tar itu med sådant som brister. Men kritik bör alltid riktas mot individ som felat och inte mot polisen som grupp.

Polisutbildningen kan komma att behöva utökas, och det kan behövas fler skolor för att klara detta. Men det handlar väl inte bara om kvantitet. Det handlar väl också om vilken kvalitet som vi vill ha på våra poliser. Om vi väldigt snabbt ökar utbildningen mer än vad lärarresurser och annat medger gör vi i stället polisen en björntjänst.

Åklagarväsendets insatser i brottsbekämpningen är också viktiga. Därför höjs anslaget med sammanlagt 45 miljoner kronor för åren 2001–2003. Tillskottet ska användas till att satsa på det konstruktiva reformarbetet som bedrivs inom organisationen.

Domstolarna ska självklart vara en garant för rättssäkerhet och rättstrygghet. Och regeringen har initierat reformer som syftar till kvalitet och effektivitet i verksamheten. De omfattar organisation och processuella frågor men också utnyttjande av ny teknik. Och för att klara rekryteringen är det viktigt att skapa ett utvecklande och stimulerande arbetsklimat.

Av stor vikt för rättssäkerheten är också det arbete som pågår ute i våra domstolar för att brottsoffer och vittnen ska kunna erhålla stöd och kunna känna sig säkra. Det är också viktigt att vi finner former för att klara en mer representativ rekrytering till nämndemannauppdrag.

Som framgick av det som Fredrik Reinfeldt anförde tycks ni moderater tro att nästan alla problem kan lösas med hårdare straff. Jag respekterar den åsikten även om jag inte delar den.

Men jag måste på tal om den debatten ändå fråga vad utskottets värderade ordförande menar med att i Dagens Nyheter tillskriva domstolar, som inte dömer så hårt som han vill, följande. Han talar om "att peka finger till lagstiftaren", att man kan slå, sparka och spotta utan någon reaktion. Dessutom skriver han att det "är en bedrift att hamna i fängelse för att ha förgripit sig på en annan människa". Och allra värst tycker jag att det är att han som skäl för detta bl.a. anför att "beviskraven är höga".

Vad menar Fredrik Reinfeldt? Vill ni sänka beviskraven i svenska domstolar, eller var det bara populistisk retorik? Är det i en sådan populistisk anda och med ett sådant språkbruk som moderaterna vill forma svenskt rättsväsende?

Jag vill också ta upp något om brottsligheten bland de unga. Som har redovisats har våldsbrottslighet utförd av unga ökat påtagligt under de senaste tio åren.

Det finns förklaringar som att anmälningar av våld under skoltid har ökat. Men jag vill gärna säga att ungdomsbrottsligheten är ett allvarligt problem som vi måste bekämpa med all kraft.

Jag tycker därför att det är bra att regeringen har tagit tag i frågan och presenterat ett ungdomspaket.

Där gör vi en översyn av straffsystemet för ungdomar. Det gäller bl.a. påföljden vård inom socialtjänsten. Vi gör också en lagreglering av medling, och vi inför en garanti mot lång väntetid för förundersökning. Vi vill också ta tag för att komma till rätta med klottret.

Jag menar att det är mycket viktigt att tidigt bryta ungas kriminella livsmönster. Kampen mot narkotikan har här en nyckelroll. Det kräver bättre samordnade insatser. Det kräver framför allt att vi vuxna är beredda att ge unga hjälp och stöd och ge dem möjligheter att själva påverka sin livssituation.

Återigen, här är kommunens socialtjänst och drogförebyggande arbete centralt. Då blir saken inte bättre av att moderaterna så kraftigt vill dra ned på kommunernas resurser. Då får kommunerna det ännu svårare att bedriva ett bra socialt arbete för ungdomar på väg att hamna snett.

Fru talman! Det brottsförebyggande arbetet är centralt för brottsbekämpning. Jag tycker att det är positivt att det nu bildas alltfler brottsförebyggande råd i våra kommuner. Jag träffar väldigt många eldsjälar i detta arbete som bör ges stöd och uppmuntran.

Jag vill också säga att i det brottsförebyggande arbetet gör BRÅ en fin insats genom att förse oss med underlag. Jag tycker att det också är bra att man satsar för att ytterligare förbättra och göra statistiken mer tillgänglig. Här är det ändå märkligt att moderaterna vill att riksdagen ska besluta att BRÅ inte ska få värdera vad man kommit fram till.

I propositionen *Stöd till brottsoffer* konstateras att det behövs attitydförändringar, ökade kunskaper, utökat samarbete mellan myndigheter och mellan myndigheter och ideella organisationer samt särskilda satsningar på utsatta grupper. Vad gäller våld som begås mot kvinnor är det positivt att åklagarnas prioritering har lett till en snabbare lagföring. Skyddet för kvinnor som trakasseras av närstående män måste ökas. Det ska framöver vara alldeles klart att det inte är kvinnan som utsatts för trakasserier som ska tvingas flytta.

Som jag inledningsvis citerade från vårt partiprogram måste samhället reagera tydligt mot brott och regelöverträdelser. De som begår brott ska lagföras och straffas. Kriminalvårdens uppgift är att verkställa straffen men också att rehabilitera och förbereda den intagne för ett liv utan brott.

Kriminalvården är nu inne i ett viktigt utvecklingsarbete. Det finns mycket positivt där att lyfta fram. Jag tycker att personalen gör en fin insats. Vårdarrollen har förändrats genom kontaktmannaskapet, och sä-

kerheten har förbättrats. Programverksamheten har utvecklats, och stöd-avdelningar har införts.

Men det är alltför många som återfaller i brott. Jag menar att kriminalvården därför måste ta till vara alla möjligheter att förebygga återfall. Krafttag måste tas mot narkotikabruk, och vårdarbetet ska redan från början inriktas på att förbereda för ett icke kriminellt liv.

Jag menar att det är en bra, human och effektiv kriminalvård som kan ge den intagne en verklig möjlighet att komma igen. För att man ska kunna komma igen är självfallet bostad och arbete av avgörande betydelse. Jag vill också säga att jag tycker att alla lekmanövervakare och Kriminellas revansch i samhället, KRIS, gör en mycket fin insats.

Ni borgerliga har lämnat hela 43 reservationer till det här betänkandet. Såvitt jag kan se är det ett nytt rekord med en ganska stor marginal. Jag har naturligtvis inte kunnat bemöta dessa i detalj, men motiven finns i betänkandet.

Men jag vill ändå säga att den samlade bilden av den stora mängden reservationer är att ni tycks ha drabbats av en mycket stark lust att här från riksdagen centralstyra frågor ute i våra myndigheter.

Jag såg i dag i Svenska Dagbladet, på tal om nationell insatsstyrka, att den moderata ordföranden för polisen i Stockholm också har uppmärksammat att det bildats en majoritet som vill försämra Stockholmspolisens styrka. Det ska bli spännande att se om någon i hennes parti lyssnar till hennes varningar.

Jag kan förstå ert intresse att styra och ställa, men jag skulle ändå för min del vilja lyfta ett varningens finger för att återgå till en sådan ordning från förr. En annan förklaring till de många reservationerna är förstås att valfebern gripit er redan så här tio månader före valet.

Till sist vill jag framföra ett tack till Alice Åström och Kia Andreasson för ett positivt, konstruktivt och dessutom oftast mycket trevligt samarbete med budgeten och under hela året.

Jag vill också tacka utskottets ordförande för hans sympatiska och fina sätt att leda utskottets arbete och tacka ledamöter och utskottets personal för ett fint samarbete under året och önska alla en god jul och ett gott nytt år.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet sånär som på punkt 14 där jag yrkar bifall till reservation 11.

Anf. 3 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Till de slutliga vänligheterna ska jag be att få återkomma vid det särskilda luciakaffe som vi har beslutat om där även jag ska försöka vara lite vänligare. Tyvärr måste jag bli lite tuffare just i dag.

Ingvar Johnsson kommer för detta anförande att få en hel del klappar på axeln av socialdemokratiska kolleger. Där fanns nämligen de ingredienser som ska finnas med på plats. Här kallar man moderater för svartmålarare som lovar ett kallare samhälle. Det tror jag alla sossar säger i alla budgetdebatter under hela den här tiden.

Då vill jag uppmana vice ordföranden och även andra socialdemokrater: Lyssna bättre! Det är inte så att jag står och berättar en berättelse som jag har skrivit ihop. Jag har lyssnat runtom i Sverige hur det känns när det saknas poliser, hur det känns när ingen ingriper mot brottsligheten, hur det känns att leva i områden där förövare gång på gång begår brotts-

liga gärningar utan att någon ingriper eller verkar bry sig. Jag har besökt en kriminalvård som, för att rätta till det, kanske inte går på fötter men väl på knäna och hört hur det känns att jobba i en sådan kriminalvård där våldet kryper närmare och där det känns att man har fått ett tyngre klientel. Jag har sett hur narkotikan breder ut sig, hur fler ungdomar testar och hur vi eller snarare ni har rustat ned våra möjligheter att agera gentemot detta.

Jag lovar inget kallare samhälle. Jag lovar att göra någonting åt detta. Det baserar jag på att jag har sett, vi moderater har sett, den oro som sprider sig i landet.

Jag ska återkomma till den nationella insatsstyrkan, men jag har en fråga till Ingvar Johnsson, och den är väl så intressant. Ni har haft makten i princip oavkortat sedan 1932, och Ingvar Johnsson beskriver en massa problem som kan bli följderna men som redan finns. Frågan är: Varför finns kriminaliteten? Varför finns den grova brottsligheten i det samhälle som trots allt socialdemokrater hävdar är den bästa av världar? Varför har den fått så stort utrymme, och varför växer den i socialdemokraternas Sverige?

Anf. 4 INGVAR JOHNSSON (s) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag och socialdemokrater också är ute och talar med människor och talar om människors oro. Problemet med det moderaterna vill göra är att man kommer att förvärpa situationen ytterligare.

Fredrik Reinfeldt talar om det socialdemokratiska ansvaret. Jag vet att moderater inte vill tala om att man har suttit i regeringsställning under nio av de 25 senaste åren. Jag tycker för min del att vi kan vara överens om att vi över hela västvärlden haft en utveckling när det gäller brottslighet och annat som inte har varit värre där socialdemokrater har styrt än där borgerliga har styrt. Kanske är det så, om vi jämför länder, att t.ex. USA, där Fredrik Reinfeldt hämtar väldigt mycket av sina idéer, har haft en ännu värre utveckling och har en mycket högre grov brottslighet.

Svartmålning eller inte – jag ska ta ett exempel. För tio månader sedan gick en borgerlig riksdagsledamot ut i mitt hemlän och sade: Nu kommer man att sparka över 500 personer i polismyndigheten. Hur ser det ut nu? Såvitt jag vet har man i stället anställt över 100 av de nya poliser som vi har utbildat. Man ägnar sig åt en väldig svartmålning.

När det gäller ungdomar som blir kriminella och detta med att vi ska se till att barn får en trygg uppväxt är vi säkert överens.

Men då är vi där igen när det gäller de utsatta barnen som har föräldrar som dricker och som kanske är kriminella, att det är kommunernas verksamheter som är så viktiga. Det gäller fritidsverksamheter, kommunala musikskolor, idrottsverksamheter och att det finns en socialtjänst som fungerar. Där ligger den svaga punkten hos moderaterna. Ni vill försämra det som förhindrar brottslighet bland ungdomar.

Anf. 5 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Det var väl inget svar på frågan varför vi har en brottslighet i Sverige efter nära nog – som jag påpekade – ett oavbrutet socialdemokratiskt maktinnehav sedan 1932. Jag är väl förtrogen med att vi hade en borgerlig regering 1991–1994. Jag var då själv riksdagsledamot

och kunde se hur antalet poliser ökade. Men ni skapade en grop i mitten av 90-talet genom att stänga Polishögskolans intagning i fem terminer. De tusen poliser som vi då förlorade är det som man nu försöker att bygga i kapp. Problemet är att det inte heller kommer att räcka.

Jag vill också påpeka att många av de idéer som finns i kriminalvården – vilket man märker när man rör sig där – kommer från USA. Jag vet inte vem som har det som favoritland. Mycket av idéutvecklingen kommer från USA och Kanada. Vi själva har alldeles för lite att skryta med i den delen.

När det gäller den nationella insatsstyrkan är det min uppgift här att se till att de grundläggande statliga funktionerna finns på plats, att vi har möjlighet att värna oss mot risk eller förberedelse för terrorism. Om jag då får beskedet att den möjligheten i dag inte finns, att den kompetens som styrkan ska ha inte finns, att det inte finns tillräckliga möjligheter att utbilda sig och att det i hög grad beror på den organisatoriska placeringen hos Stockholmsmyndigheten, då ska jag efterkomma detta med de möjligheter som jag har.

Det fanns planer på långtgående integrering av den nationella insatsstyrkan i Stockholmspiketen. Jag träffade representanter för Stockholmspiketen förra lördagen. Den har en mycket tydlig och klar insatsberedskap för vissa uppgifter, men inte för terrorverksamhet. Min slutsats blev att om det sker en integrering, då försvinner vår möjlighet att agera mot terrorism. Vi får hoppas att det inte händer något, men den dagen som det gör det ska vi kunna svara på frågorna: Varför fanns det ingen som hade förberett sig? Varför fanns det ingen som hade rekognoscerat och utbildat sig för att kunna stå emot detta?

Ingvar Johnsson har en poäng i att man ska akta sig för att peta för mycket. Men här finns en lång tradition, om jag uttrycker mig så. Här har petats i ett par decennier, och det vi nu gör är att vi rättar till den petning som blev fel förra gången.

Anf. 6 INGVAR JOHNSON (s) replik:

Fru talman! När insatsstyrkan infördes var vi överens om att det var väldigt noga att den skulle utgöra en del i den vanliga polisverksamheten. Sedan kan det uppfattas som kritik mot ledningen för polisstyrelsen i Stockholm om det nu har fungerat så oerhört dåligt. Men vad jag också vänder mig emot när det gäller insatsstyrkan är att man talar som att det skulle komma pengar från himlen till denna styrka.

Nu rycks insatser motsvarande 25 poliser bort i Stockholm. När Rikspolisstyrelsen sedan måste avsätta resurser för insatsstyrkan är frågan: Ska detta drabba Stockholm i form av nedskärningar eller ska det drabba hela landet? Någon får alltid betala. Frågan är vem som ska betala.

Sedan har Fredrik Reinfeldt inte på något sätt kunnat leda i bevis, utan han bara pratar som om det vore så, att ett socialdemokratiskt styrt land har en mer negativ utveckling när det gäller brottsligheten. Så är det inte.

Fredrik Reinfeldt saknar också all vetenskaplig grund för sina åsikter om att hårdare straff för unga skulle få ned brottsligheten. All vetenskap visar snarare att det inte har så särskilt stor betydelse. Därför borde man vara lite försiktigare med att ta till straff som lösning. I stället borde

Fredrik Reinfeldt ansluta sig mer till en humanistisk linje som går ut på att man ska förebygga genom att satsa ute i kommunerna på dagis, skola, socialtjänst och föreningsliv, vilket moderata politiker ute i landet inte brukar göra särskilt mycket.

Anf. 7 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill börja med att göra en sammanfattning över den här mandatperioden. Det låter ibland i debatten som att ingenting har hänt och att allting bara har gått bakåt. Tvärtom har det gjorts stora satsningar inom rättsväsendet samtidigt som det har gjorts stora satsningar på kommuner och på annan verksamhet.

Det är grundläggande för Vänsterpartiet att kriminalpolitiken måste vara en del av välfärdspolitiken. Har man inte denna helhetssyn kommer man aldrig att nå några resultat. Ser vi inte till att man ute i kommunerna genom socialtjänsten kan ingripa med tidiga insatser vet vi av erfarenhet och forskning att risken för att kostnaderna senare kommer att hamna inom rättsväsendet är väldigt stora.

Det handlar om att bedriva en politik där man måste försöka att göra båda sakerna samtidigt. Resurserna till kommunerna måste ökas. Där delar jag Fredrik Reinfeldts synpunkt, att de nedskärningar som har skett under många år inom skolan och socialtjänsten har gett negativa effekter. Det kan vi se resultatet av i dag.

Det är fler ungdomar i de övre tonåren som i dag har problem. Men det beror också på att man inte har haft resurser att kunna möta detta. Nu vet vi – och det kommer säkert upp i debatten – att det beror på de enorma underskott som man var tvungen att göra någonting åt om man inte skulle låta spiralen fortsätta nedåt.

Det här har varit en av de viktigaste grundpelarna för Vänsterpartiet när vi har samarbetat med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Det har faktiskt satsats på alla områden inom rättsväsendet, även om det i debatten här låter som att det inte har skett.

Det har gjorts enormt stora satsningar på polisen under de senaste åren. Men det har också skett andra saker inom polisväsendet. Man har jobbat med att förändra organisationen för att göra den effektivare, men det finns fortfarande mycket kvar att göra.

När man pratar om de ökade satsningarna till polisväsendet är det någonting som vi i Vänsterpartiet anser att man inte får glömma bort, och det är att vi måste fortsätta att ha höga krav på en bättre effektivitet och bättre ekonomisk hushållning. Där finns det fortfarande mycket kvar att göra. Jag tycker att det är synd att de borgerliga partierna aldrig lyfter fram dessa aspekter.

Tar man del av Riksrevisionsverkets rapporter och de granskningar som har gjorts av polisväsendet visar det sig att det finns stora brister i den ekonomiska styrningen. Det krävet måste man fortsätta att ställa även om man tillskjuter mer resurser.

Fru talman! Nu har man öppnat ytterligare två polishögskolor. Det är då oerhört viktigt att man följer upp dessa utbildningar, att man ser till att kvaliteten är hög och att man kan fortsätta att utveckla verksamheten. Kanske kan man inrätta ytterligare en polishögskola. Men det är viktigt att man följer de två polishögskolor som nu finns.

Om vi ser att utlokaliseringen av polishögskolor inte ger någon ökad rekryteringsgrund måste man också diskutera andra åtgärder. Man kan inte bara rusa på.

Ett förändringsarbete har börjat ske inom domstolsväsendet. Vi i Vänsterpartiet har varit oerhört positiva till detta förändringsarbete. För oss har grunden varit domstolar där personalen kan kompetensutvecklas och vidareutbildas och där dömandet har hög kvalitet. För att kunna utveckla domstolarna har man också varit tvungen att se över organisationen.

Nu har regeringen beslutat sig för att utvärdera det förändringsarbete som hittills har skett inom domstolarna. Vi i Vänsterpartiet är beredda att acceptera att man gör på detta sätt, men vi vill ändå betona att utvecklingsarbetet måste fortsätta. Det gör vi i en reservation, men jag kommer för tids vinnande inte att yrka bifall till den. Man får inte bromsa utvecklingen alltför länge genom att utvärdera det som sker. Vi anser att det har varit en riktig utveckling och att man behöver gå vidare.

När jag är inne på domstolsväsendet måste jag ställa en fråga till Fredrik Reinfeldt. Han säger att det är oerhört viktigt att bevara domstolarnas självständighet. Det betonar man också i reservationen. Politiker ska inte lägga sig i domstolarnas arbete. Man vill avveckla Domstolsverket, för politikerna ska inte styra. Domstolarna ska vara självständiga.

I nästa stund säger Fredrik Reinfeldt att domstolarna dömer fel och att de inte använder sig av de straffskalor som vi lagstiftare har avsett. Det är väl att lägga sig i domstolarnas arbete! Han pekar ju på domstolarna och berättar hur de ska döma. Det finner jag lite anmärkningsvärt, eftersom han sekunderna innan har pratat om domstolarnas självständighet och att politiker inte ska lägga sig i.

Vi kan konstatera att åklagarväsendet har utvecklats positivt under hela denna mandatperiod. Alla kurvor pekar uppåt. Man har lyckats effektivisera och förbättra verksamheten. Man har en hög kompetensutveckling, och man fortsätter att vidareutbilda hela organisationen för att få den att fungera och göra den modern. Till följd av det arbetet är åklagaryrket i dag ett av de mest attraktiva yrkena inom rättsväsendet.

Det är viktigt att lyfta fram det positiva som sker inom organisationerna och inte bara tala om att vi har ett rättsväsende som inte fungerar.

Det finns en del signaler som tyder på att antalet långtidssjukskrivningar ökar. Vi har effektiviserat organisationen så bra att det börjar tära på personalen. Det är viktigt att man uppmärksammar detta, så att den positiva trenden inte bryts. Det kommer vi att följa noga framöver. Man får också en möjlighet att fortsätta att utveckla organisationen.

Fru talman! Kriminalvården är ett av de områden inom rättsväsendet som har stora problem i dag. Det finns en överbeläggning på våra anstalter. Det finns människor som sitter alltför länge på häktena innan de kan överföras till anstalter.

Vi i Vänsterpartiet hade gärna sett att kriminalvården hade fått ökade resurser, så att man hade kunnat möta dessa problem. Men det man glömmer från borgerligt håll, fru talman, är att det faktiskt också står i budgetpropositionen att regeringen kommer att tillföra vad som behövs för att antalet platser ska kunna ökas.

Vi ser ändå att man inom kriminalvården öppnar flera anstaltsplatser, och man planerar för att framöver eventuellt börja bygga en större an-

stalt. Det tror vi i Vänsterpartiet behövs. Det är ett ärende som är under beredning.

Vi i Vänsterpartiet anser också att det är viktigt att arbeta för att kvalitetssäkra de behandlingsprogram som man använder inom kriminalvården. Det har tyvärr varit eftersatt tidigare.

Vi ser att antalet behandlingstimmar i programverksamheten har minskat. Det går att tolka det negativt, men jag tror också att man måste titta på vilken programverksamhet som har plockats bort.

Om en anställd inom kriminalvården har visat intresse för att jobba med programverksamhet för missbrukare har han eller hon fått möjlighet att göra det utan att kvaliteten eller effekterna egentligen har kontrollerats. Det har tyvärr förekommit alldeles för ofta inom kriminalvården.

Det är en viktig princip att vi inte utsätter människor som vi låser in för detta, även om det är välvilliga insatser. De får inte behandlas av personal som inte är kvalificerad och vars verksamhet inte följs upp.

Den utvecklingen är väldigt positiv. Vi ser också att det område inom rättsväsendet som kommer att behöva ökade resurser framöver är kriminalvården. De frågorna kommer vi att fortsätta att driva, samtidigt som vi försöker driva förändringsarbetet.

Fru talman! Jag vill också ta upp de borgerliga partiernas reservationer. Jag är väldigt förundrad över den borgerliga populismen. Populism är ett modeord hos de borgerliga. Man har många gånger beskyllt framför allt Vänsterpartiet för populism. Men detta är ett område där vi med all rätt kan prata om borgerlig populism.

Inte en enda gång sedan jag kom in i riksdagen 1994 har jag hört en representant från något borgerligt parti säga så här: Jättebra! Vad nöjd jag är. Vi hade tänkt oss att satsa en viss summa på rättsväsendet och på polisen, och nu lägger ni fram förslag om just så mycket pengar. Det har inte gått ett budgetår utan att man har lagt sig några hundra miljoner över. Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram det.

I dag får polisväsendet 13 miljarder. Uppemot 14 miljarder kommer det att bli i framtiden. Att då alltid lägga sig ett par hundra miljoner över och i debatten säga att majoriteten inte gör någonting och att allting rasar, men att de hundra miljoner extra man föreslår skulle göra stor skillnad, är populism. Man säger att dessa hundra miljoner skulle vara skillnaden mellan ett väl fungerande rättsväsende och ett rättsväsende i katastrof.

Fru talman! Vi pratar om ungdomar och ungdomsbrottslighet. Jag kan dela Fredrik Reinfeldts synpunkter när det gäller vad många ungdomar upplever och känner. Jag tycker att det är viktigt att man tar deras rädsla på allvar. Man måste ta ett steg till, möta ungdomarna och försöka ta reda på vad rädslan gäller. Hur ska man kunna möta rädslan? Vilka lösningar vill ungdomarna själva ha?

Det handlar om fler vuxna i skolan. Det handlar om mer fritidsresurser. Det handlar om att de vuxna måste vara integrerade i verksamheten i stort sett dagligen. Det handlar inte om att det ska vara fler poliser ute på skolorna eller i ungdomarnas vardag.

Jag tycker att det är synd att moderaterna inte reagerar lika starkt på de rapporter som visar sambandet mellan alkohol och våldsbrottslighet bland framför allt unga män. De borde föreslå åtgärder som leder till ett minskat antal utskänkningstillstånd och kortare öppethållande. De borde

vilja vidta åtgärder på det alkoholpolitiska området, för den kopplingen är så otroligt stark.

Vi vet att den största delen av våldsbrottsligheten bland ungdomar inte handlar om narkotikapåverkan, utan det handlar om alkoholpåverkan. Moderaterna driver ju inte en alkoholpolitik som skulle kunna minska våldsbrottsligheten, men det sambandet vill man inte se.

Fru talman! Jag ska avsluta med att yrka bifall till reservation 38. Jag ska bara kort säga att den handlar om kriminalvården, och den handlar om att man måste analysera de alternativa påföljderna som hamnar på frivården, analysera vilka kostnader och vilka förändringar de medför, så att man också kan göra en effektiv kostnadsfördelning inom kriminalvården mellan fängelsevård och frivård.

Anf. 8 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag kan som bekant inte tacka Alice Åström för ett gott budgetsamarbete, men låt mig ändå tacka för möjligheten att få igenom ändringen när det gäller att placera Nationella insatsstyrkan.

Jag har ju flytt till de här frågorna från finansutskottet, men jag har hittat många siffernissar här också. Jag noterar att Ingvar Johnsson och Alice Åström båda tar sin utgångspunkt i pengarna i dag. Det är några hundra miljoner hit och dit. Jag tar min utgångspunkt i hur verkligheten ser ut, hur svenska folket runtom i landet uppfattar att situationen är. Uppfattningen är att det finns för få synliga poliser, att det inte ingrips mot brottsligheten och att unga lagöverträdare som begår mycket grova brott kan fortsätta år efter år utan att någon reagerar.

Vi kan diskutera hur mycket våra pengar snabbt kan rätta till det här, men jag har åtminstone sett problemen. Jag förvånar mig mycket över att man koncentrerar sig så på vad jag har sagt. Det är i och för sig bra att det blir så, men jag undrar ändå.

Får jag sedan påpeka att vi visst har skrivit om att ett modernare polisväsende inte bara handlar om att det ska bli fler poliser. Jag tror att misstaget att stänga Polishögskolan i fem terminer är väl så viktigt att ta upp. Att vi därmed tappat tusen poliser har också medverkat till det faktum att polisen har blivit äldre, att vi har fått en äldre poliskår totalt sett. Det påverkar möjligheten att gå från hierarkiskt tänkande, revirtänkande, till ett modernt polisväsende som faktiskt agerar mer brottsförebyggande och naturligtvis också ingripande. Jag är med på detta.

Får jag sedan ställa en fråga. Alice Åström pratar om att man ska ingripa mot tidiga problem. Vem ska göra det? Hur ser Alice Åström på möjligheterna för rejvkommission och för polisen att efterleva det faktum att vi har kriminaliserat eget bruk av narkotika? Det är väl den tidigaste reaktionen. Då uppfattar inte ens ungdomarna själva att de har problem. Det är förmodligen det här som man måste ge sig på om vi talar om riktigt tidiga reaktioner. Är Alice Åström med på det? Är Alice Åström också med på att sänka åldersgränsen när det gäller möjligheterna att drogtesta till tolv år för att man ska komma till rätta med detta och få den här tidiga reaktionen?

Anf. 9 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Fredrik Reinfeldt! Vi har faktiskt också sett problemen. Vi har ju också sett att antalet poliser behöver öka. Annars hade det inte

funnits någon anledning att öppna ytterligare två polishögskolor. Vi har också sett de problem och den verklighet som Fredrik Reinfeldt beskriver.

Man säger att det inte blir några reaktioner på brott. Men jag vet att det är reaktioner på brott. Jag vet att vi har fyllt våra § 12-hem med ungdomar som har begått brott. När folk i allmänhet säger att det inte händer någonting tycker jag att det är vår skyldighet som politiker att tala om exakt vad det är som händer, vilka påföljder det är och var de unga hamnar. Jag tycker att det är farligt att bara dras med i den här debatten och säga att det inte händer någonting, att polisen inte gör någonting, att ingen kommer osv. när vi också vet att det inte är sanningen. Vore det så skulle vi definitivt inte ha några problem med att våra kriminalvårdsanstalter är överfulla. Vi skulle definitivt inte ha några problem med § 12-hemmen.

Sedan, fru talman, ska jag gå över till frågan om att ingripa tidigt. Jag tror att man ska ingripa mycket tidigare än så, innan rejvkommissionen behöver testa folk. Det handlar faktiskt redan om när man går i förskolan och under de tidigare åren i skolan. Det är tydligt. Därför tycker vi att det är fullständigt befängt att drogtesta barn som är 12–13 år. Om barn som är 12–13 år befinner sig i en sådan här miljö och man misstänker att de har så pass mycket problem att man skulle vilja drogtesta dem tycker jag att det skulle vara fullständigt tillräckliga signaler för vuxenvärlden att faktiskt ingripa. Vi behöver inte använda drogtest på barn. Ser man det här ska det vara en skyldighet att ingripa. Det är det som vi vill uppnå, inte att man ska använda tvångsmedel.

Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Får jag först återkomma till en annan sak. Det gäller detta med domstolarnas oberoende. Det är viktigt och intressant att vi här också får en diskussion om maktindelning.

Låt mig säga att det för mig är fullständigt klart att domstolsväsendet ska vara självständigt men inte fritt hängande i luften, inte utan möjlighet att påverkas eller styras av svensk lag. Det är inte för mig maktodelnings-teorin. Det är under lagarna som domstolsväsendet ska få sin självständighet och utforma sin praxis, men det är inte upp till domstolsväsendet att avvika från vad lagstiftaren har sagt. Då behöver vi nämligen inte stifta lag här. Det blir lite fänigt om vi skriver in att straffskalan för grov misshandel ska vara fängelse 1–10 år och 150 av 650 domar förra året är utdömda under straffskalans miniminivå. Varför behöver vi då lagstiftning? Det tror jag att väldigt många svenskar skulle vilja ha svar på. I det hänseendet har jag sagt att självständigheten ska vara stor under de lagar som vi stiftar.

Sedan nämns också kriminalvården. Alice Åström är bekymrad. Jag tycker att det har varit en av de märkligaste turerna här i höst. Alice Åström påpekar att det inte tillförs några nya resurser till kriminalvården, men det ska nog börja byggas storanstalter och bli fler anstaltsplatser ändå. Det har även jag hört, och jag har hört att de som är ansvariga för detta säger att de ska göra det på kredit. Eftersom pengarna inte finns får man alltså använda anslagskrediten, och det har man underhand fått okej för. När tror ni att ni ska ha råd att fylla igen de luckorna? Är det någon som har hört talas om hur konjunkturen svänger och hur det ser ut med

utgiftstaken för nästa år för Bosse Ringholm och dem som har ansvar för detta? Är det någon som har sett listan över andra löften från socialdemokratiska partikongresser och förhandlare kring budgeten? Ja, på listan över de första hundra nämndes ingenting om kriminalvården. Så var ska dessa resurser, som nu Alice Åström lovar, i så fall komma ifrån? Jag tror att det är en mycket farlig riktning ni har valt när ni nu använder anslagskrediter och börjar låna för att förbättra verksamheten.

Prot. 2001/02:40
4 december

Rättsväsendet

Anf. 11 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Först gäller det domstolarna, hur de dömer och Fredrik Reinfeldts tolkning av vad man ska göra. Det är ju domstolarna som inom det spann som lagstiftaren har givit har haft att göra den samlade bedömningen i de olika fallen.

Frågan om Fredrik Reinfeldt anser att domstolarna har gjort rätt eller fel tycker jag handlar om att diskutera domstolarnas dömande makt. Jag förstår inte riktigt den här kopplingen. Domstolsverket och den administrativa organisationen får man inte peta på, men man kan gärna peta på den dömande makten. Det tycker jag är mycket tveksamt.

Sedan gäller det kriminalvården. Nu är ju det här slutet på den här mandatperioden. Vi kommer inte att fastställa någon mer budget gemensamt. Men jag tror mycket väl att de här resurserna till kriminalvården kommer att finnas. Har vi fler dömda måste kriminalvården ofrånkomligen möta det med platser. Det är därför som det är rimligt att man också får använda sig av anslagskrediten vid de perioder när den finns. Det kommer alltid att regleras. Det har alltid gjort det.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag tacka kansliet på justitieutskottet för den oerhörda hjälp som vi har fått i budgetarbetet och med alla motionerna. Jag vill tacka Socialdemokraterna och Miljöpartiet för ett gott samarbete. Jag hoppas att det inte är slut med det här. Det finns ju flera viktiga frågor framöver: hetslagstiftningen, grupprättegången och kvinnofridsfrågan. Men jag vill tacka just när det gäller budgetsammanhang. Jag vill också tacka övriga ledamöter i justitieutskottet och önska en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 20 under punkt 23.

I en del länder döms även små barn av domstolar för de brott som de har begått. En sådan ordning har vi dessbättre inte i Sverige. Men det betyder inte att vi inte har problem med de ungas brottslighet. Statistik visar att både narkotikamissbruket och brottsligheten går allt lägre ned i åldrarna. Det, om någonting, borde bekymra oss alla. Det borde bekymra oss mycket mer.

I betänkandetexten står det att utskottet vill understryka vikten av att bakomliggande orsaker till kriminalitet undanröjs och att tidiga åtgärder sätts in. Detta ska, enligt Ingvar Johnssons anförande, vara ledstjärnan i rättspolitik. Trots det avslöjar Ingvar Johnsson sin totala brist på konkreta förslag och argument i den här frågan och försöker i stället illvilligt ifrågasätta de borgerliga partiernas syften med deras politiska förslag.

Men jag vill fortsätta att ta utgångspunkt i betydelsen av det brottsförebyggande arbetet – inte för att jag tror att någon menar att fler poli-

ser, längre och hårdare straff, fler platser inom SIS-institutionerna eller ens alternativa vårdformer är lösningen på de problem vi har i dag med de ungas kriminalitet. Men tänk om den här debatten i dag kunde fortsätta med att fokusera på hur vi skulle kunna förebygga och förekomma att alltför unga hamnar i missbruk och kriminalitet och hur samhället då skulle kunna skapa rättstrygghet för alla. Ett sådant målmedvetet arbete skulle ge samhället stora besparingar. Då skulle vi inte behöva stå här och kräva mer pengar till polisen och till kriminalvården, fler och större fängelser och fler häktesplatser.

I dagarna har vi fått del av nya forskningsstudier som talar sitt tydliga språk. Ungdomarna har en förfärlig överrepresentation då det gäller våldsbrott. Antalet grova våldsbrott i åldern 15–17 år är mångdubbelt jämfört med vuxna och uppvisar en ökning med 30 % mellan 1999 och 2000, enligt denna forskning. Det är allvarligt!

Vad gör då socialdemokraterna? Jo, de pratar om att välfärdspolitiken är avgörande för ett gott samhälle. Men vad är det för välfärd socialdemokraterna vill ha? Jo, det är en välfärd i socialdemokratisk tappning där alla ska ut i heltidsarbete och där barnen ska vistas hela dagarna på dagis. Men välfärd är för många att få mer tid för sina barn. Man kan fråga sig vad det är för välfärd Sverige har när tvååringar har magsår och måste äta losec. Vad är det för välfärd när unga människor hamnar i kriminalitet och missbruk, ofta beroende på att vuxenvärlden inte haft tid att vare sig se eller reagera?

Då jag besökte en socialtjänst för tre veckor sedan berättade socialsekreteraren att hon precis hade haft besök av en 15-årig flicka som blivit missbrukare och skulle in på behandling. Flickan hade sagt: Mitt missbruk är inget gängmissbruk. Jag tar droger när jag är hemma i min ensamhet, därför att jag känner mig övergiven och ingen har tid med mig.

Ingvar Johnsson säger att minskade sociala klyftor ger lägre brottslighet. Då skulle jag gärna vilja ha svar på: Vad är det för forskning som Ingvar Johnsson stöder sig på när han påstår detta?

När jag besökte kriminalvårdskonferensen i Örebro förra veckan förstärktes jag i uppfattningen om att det borde finnas mycket större möjligheter att arbeta brottsförebyggande genom att identifiera riskgrupper tidigt. Ett stort antal forskare, doktorander och representanter från olika projekt visade alla på sambandet mellan tidig brottsdebut, hög brottsaktivitet och lång brottskarriär. Uppgifterna talar sitt tydliga språk: Vi som samhälle måste reagera på de riktigt unga människornas brottslighet tidigare än vad som sker i dag. Det är viktigt att arbeta brottsförebyggande, både från ett samhällsekonomiskt perspektiv och också från människovärdesperspektivet.

Kristdemokraterna har föreslagit en förändrad brottsförebyggande strategi i syfte att systematiskt, långsiktigt och med stor tydlighet arbeta med informationsinsatser för att medvetandegöra föräldrar och andra som har tillsyn över barn om värdeöverföringens betydelse och om stärkande av barns inre kontroll. För detta har vi avsatt 50 miljoner mer än regeringen.

Jag skulle gärna vilja höra Ingvar Johnsson eller kanske justitieministern redogöra för vilken strategi regeringen har för att motverka att alltför unga hamnar i missbruk och brottslighet, dvs. bortsett från den

socialdemokratiska välfärdspolitiken och allas vårt ansvar. Jag skulle vilja höra någonting utöver detta.

Kristdemokraterna, fru talman, har i sitt budgetalternativ satsat 1 miljard mer än regeringen för år 2002. De här pengarna ska fördelas så att polisen kan utöka utbildningstakten för fler poliser. Åklagarväsendet skulle få ett tillskott på 50 åklagare. Det skulle leda till att man kunde satsa på specialåklagare för ekobrott och miljöbrott. Vi vill också stärka domstolsorganisationen med tyngdpunkt på tillgänglighet och lokal förankring utifrån ett medborgarperspektiv. Kriminalvården skulle med vårt förslag få en bättre programverksamhet, skärpt narkotikakontroll, bättre frigivningsförberedelser samt i trestegsmodellen en mer kvalitativ vård med inriktning på rehabilitering som motverkar återfall. Brottsoffermyndigheten skulle få förstärkning så att den kunde leva upp till målen för verksamheten.

Men så kommer vi då till polisen. Polisens organisation har problem. Det spelar ingen roll, Alice, om vi säger att vi har tillsatt hur mycket pengar som helst; det är ju ändå verkligheten som avgör, hur det ser ut ute i verkligheten. Nedrustningen av rättsväsendet har lett till en utveckling som faktiskt kräver kraftfulla politiska åtgärder. Både på landsbygd och i storstäder saknas resurser. Kommunerna anlitar vaktbolag för att kunna skydda sina medborgare. Resurserna finns inte, men uppgifterna måste utföras. Polisen tvingas jobba på kredit, och därmed försvinner den långsiktiga strategin och planeringen.

Enligt beräkningar som Rikspolisstyrelsen har gjort behövs det 19 000 poliser för att klara de mål som statsmakterna har ställt upp. Därför har vi kristdemokrater sagt att vi vill intensifiera polisutbildningen så att man år 2006 uppnår 19 000 poliser. Nu uttryckte Ingvar Johnsson att det låg en risk i att öka utbildningstakten. Det skulle nämligen kunna skada kvaliteten på utbildningen, speciellt som det saknas lärare. Jag har varit i kontakt med ett antal ganska högt uppsatta personer inom polisorganisationen som säger att lärare är det minsta problemet, då man har ett antal äldre polismän som inte kan vara ute i aktiv tjänst men som kan fungera som lärare.

I dag har poliskåren en förhållandevis hög medelålder, och pensionsavgångarna framöver bidrar till att behovet av nyrekrytering är större än vad majoriteten vågar medge. Det är omöjligt att i polisens verksamhet kunna förutse sådant som skedde t.ex. i samband med terrordådet i USA, då vi var tvungna att tillsätta ca 100 poliser per dygn i flera veckor, massor av pengar rann i väg och massor av vanlig verksamhet blev åsidosatt. Eller ta Göteborgskravallerna, då ytterligare 1 000 poliser från hela landet fick kallas in. Det är klart att rambudgetförfarandet är ett problem för polisens verksamhet. Polisen arbetar ju med extrema händelser som ingen kan förutse.

Sommaren 2001 har 24 polisstationer runtom i landet hållit stängt. Dessutom har många stationer haft begränsade öppettider på grund av personalbrist. Den undersökning som gjordes av Polisförbundet i juni 2001 visar att värst drabbade var delar av Norrland och Svealand.

Sommaren 2001 är en katastrof, säger Fredrik Nyhlén, operativ chef på narkotikasidan, och Bo Pettersson, kriminalinspektör på spaningsroteln i Stockholm, i en intervju i Svenska Dagbladet. Många av Stockholmspolisens ärenden läggs ned därför att de har blivit för gamla. City-

Prot. 2001/02:40
4 december

Rättsväsendet

polisens spaningsrotel hinner bara utreda var 20:e anmälan. Bo Pettersson menar att en fungerande spaningsrotel borde bestå av minst åtta personer. Under sommaren har det bara funnits en spanare i tjänst.

Spaningsroteln har ungefär 500 ärenden per år, och av dessa lägger man ned 100. När det gäller spaningsverksamheten påverkar den resultaten i fråga om upptäckta narkotikabrott. Finns ingen spaning är naturligtvis upptäcktsrisken liten. När exempelvis gatulangningsgruppen får in ett narkotikatips finns inga spanare som kan kontrollera uppgifterna. Under sommaren har langningen av narkotika faktiskt skett mer eller mindre på öppen gata i Stockholm.

Vad säger då majoriteten i betänkandet? ”I Stockholms län har antalet inkomna ärenden legat på en jämn nivå från 1998–2000. Även utredningskostnaden för narkotikabrottslighet har legat på ungefär samma nivå de senaste åren.” Det här stämmer ju inte heller med den verklighetsbeskrivning som Stockholmspoliserna ger själva.

Vid ett besök i Sveg för några veckor sedan fick jag träffa Härjedalen syds polisrepresentanter som för mig redogjorde för sin situation. Det var beklämmande: ett minskat antal poliser i tjänst och fler långtidssjukskrivna. Men man hade äntligen lyckats få tag i en polis som skulle kunna tänka sig att flytta till Sveg och jobba som polis där. Vad händer? Jo, då blir det anställningsstopp. Det fanns inte pengar, så man kunde inte anställa någon mer polis.

Jag skulle vilja fråga justitieministern: Vad finns det för strategi hos regeringen? Vilka åtgärder kommer ni att vidta för att intensifiera rekryteringen av poliser till glesbygden?

Då det gäller närpolisen kan vi bara konstatera att de åtgärder som vidtagits inte har varit tillräckliga. Man har inte kunnat tillämpa det problemorienterade arbetssättet.

”Att närpolisens förebyggande verksamhet fått stå tillbaka för händelsestyrd verksamhet väcker oro hos regeringen”, står det i betänkandet. Ja, det är det minsta man kan känna. Nu säger man att det här ska åtgärdas genom den stora satsningen på nya poliser. Det är faktiskt så att de närmaste åren är en bomb som kommer att explodera. Åldersstrukturen gör att vi kommer att förlora minst 5 500 poliser fram till 2010, enligt uppgifter jag fick i går. Då tillkommer också de poliser som kommer att gå i pension vid 60. Det här är oroväckande, tycker jag. Det kommer också att skapa ett misstroende för demokratin och för rättsväsendet, när det urholkas.

Kristdemokraterna har i flera år betonat vikten av att behålla den nationella insatsstyrkan som ett skydd för medborgarna i extrema situationer. Vi har drivit frågan om att insatsstyrkan ska läggas under Rikspolisstyrelsen för att den verkligen ska vara en nationell resurs och att styrkan måste få utökade medel för att kunna behålla sin kompetens och styrka. Det är därför en seger då vi i dag har ett tillkännagivande till regeringen och en majoritet beslutar att så ska ske.

Bakgrunden till vårt ställningstagande är bl.a. det faktum att då varje länspolisområde kämpar med effektiviseringar och rationaliseringar kommer inte de olika polismyndigheterna att ha råd att nyttja den nationella insatsstyrkan. Det har också bekräftats ett antal gånger under hösten, när olika län har backat då man har hört vad kostnaden blir. Man har inte haft möjlighet att ta insatsstyrkan till hjälp.

Dessutom har den här styrkan inte fått de resurser den behövt för att genomföra nyinvesteringar i utrustning. Skyddsutrustning för kemiska, biologiska eller radioaktiva ämnen saknas. Flera i insatsstyrkan har faktiskt de senaste åren slutat, och motivationen har riskerat att försvinna. Jag tycker att det beslut vi fattar i dag är viktigt för att ta till vara Nationella insatsstyrkans kompetens.

Det är också glädjande att Socialdemokraterna och stödpartierna nu insett att nedläggningen av tingsrätterna har gått alldeles för fort och att de krav som Kristdemokraterna och de övriga borgerliga partierna ställde i våras tillgodosetts. En oberoende utredning ska utvärdera de nedläggningar som gjorts innan någon mer tingsrätt läggs ned. Det tycker jag är bra. I en interpellationsdebatt med justitieministern i våras sade han att det visst skulle vara Domstolsverket som gjorde utvärderingen, men jag tycker att det här känns bra.

Ingvar Johnsson säger att medborgarperspektivet ska vara ledstjärnan. Då skulle jag vilja fråga: Är det ett rimligt krav? Det är precis det som vi kristdemokrater har sagt hela tiden. Medborgarperspektivet ska vara ledstjärnan i fråga om ytterligare nedläggningar.

Kristdemokraterna vill också förändra Domstolsverkets ställning. Vi menar att regeringen har ett alltför starkt grepp om domstolsorganisationen, vilket är olyckligt. Vi vill att regeringen får i uppdrag att utreda frågan om Domstolsverkets ställning och funktion i förhållande till domstolarna med det danska systemet som förebild, i enlighet med reservation 20.

Vi har också, fru talman, en rad andra yrkanden som jag ser att jag inte har tid att utveckla. Det gäller bl.a. lekmanövervakare. Vi har allt färre människor som vill ställa upp som övervakare, vilket är beklagligt ur den dömdes synvinkel. Här måste regeringen se över arvodesdelen än en gång för att skapa förutsättningar för att vi ska få fler övervakare.

För kriminalvården har kristdemokraterna avsatt 380 miljoner utöver regeringen. Det beloppet är inget hugskott, utan en beräkning på de mest akuta behov som finns inom kriminalvården. Jag hoppas att vi ska få anledning att lägga mer krut på den frågan i debatten som kommer att hållas i januari.

Anf. 13 INGVAR JOHNSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att hålla med Ragnwi Marcelind om att brottsförebyggande åtgärder bland våra unga är vår generations allra viktigaste fråga. Det vi diskuterar är metoderna för hur vi ska nå framgång med att befria ungdomar från detta.

Men jag har en motfråga till Ragnwi Marcelind: Vad säger Ragnwi Marcelind om moderaternas förslag att oerhört hårt och ensidigt skärpa straffen för ungdomsbrottslingar? Jag har aldrig hört kd uttala sig om detta.

När det gäller polisen skulle jag vilja säga att Ragnwi Marcelind år efter år har sagt att nu får vi färre poliser och det blir så eländigt. Nu är vi i en situation där vi i län efter län ökar antalet poliser. Vi får nya poliser av dem som utbildas till varje län. Kan Ragnwi Marcelind inte vara glad ett enda ögonblick över att det ändå håller på att bli så som hon har sagt att det borde bli?

Apropå insatsstyrkan skulle jag vilja fråga Ragnwi Marcelind, som tog upp situationen i Stockholm: På vilket sätt förbättras situationen vad gäller kriminaliteten i Stockholm genom att man via det här beslutet lyfter bort motsvarande 25 kvalificerade polistjänster just i Stockholm, ett beslut som Ragnwi Marcelind tydligen är stolt över?

Jag har ytterligare en fråga. Jag har hört att när ni kristdemokrater är ute på möten och talar om ert budgetalternativ beskriver ni innehållet som ett löfte som ska genomföras med en borgerlig regering. Då vill jag fråga: Två av de borgerliga partierna har faktiskt en halv miljard lägre i anslag. Har ni fått löfte av dem att få med dem på era förslag om att skära ned i sjukförsäkringen för att finansiera den miljard ni vill satsa på kriminalvården?

Anf. 14 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! När det gäller moderaternas hållning för att skärpa straffen för unga lagöverträdare kan jag inte uttala mig om exakt vad moderaterna säger. Men så mycket kan jag säga för vårt partis räkning att vi är inte ute efter att stoppa unga människor i fängelse, precis tvärtom.

Vi tror på tidiga insatser när det gäller föräldrarnas och vuxenvärldens möjligheter att överföra värderingar. Att överföra värderingar sker bäst i en vardagssituation. Därför menar vi att det behövs mer tid för vuxna tillsammans med barnen, så att barnen kan bli tillrättavisade om ett förhållningssätt som är felaktigt och på det sättet få lära sig att ändra inriktning.

När det gäller polisfrågan tycker jag att det är väldigt märkligt att Ingvar Johnsson vågar vara så frimodig och prata om att polisen inte längre har några problem. Tittar man i Ingvar Johnssons hemlän Västra Götaland ser man att polismyndigheten med nuvarande budgetläge inte har råd att anställa en enda polis efter 2002, trots att det finns ett skriande behov av fler poliser.

Dessutom uppgick EU-kostnaderna till 144 miljoner, tre gånger så mycket som beräknat, och man har inte fått någon signal om kompensations. Jag tycker att Ingvar Johnsson skulle prata med dem i stället om att det inte behövs några större satsningar.

När det gäller Stockholmspolisen och den nationella insatsstyrkan skulle Stockholmspolisen med det förslag som kristdemokraterna lägger fram få en starkt utökad poliskår. Därmed är det inte någon fara att Nationella insatsstyrkan inte kan användas som den nationella resurs som vi menar att den är utbildad att vara. Det var tanken. Det skulle vara skrämmande om vi skulle kasta bort alla dessa pengar som vi har investerat i Nationella insatsstyrkan för att få en kompetent nationell resurs.

Anf. 15 INGVAR JOHNSSON (s) replik:

Fru talman! Jag uppskattar verkligen markeringen som gjordes mot moderaternas förslag om straffen för unga brottslingar.

Ragnwi Marcelind tar upp situationen i mitt hemlän. Man har fått över 100 nya poliser. Jag tycker att vi ska akta oss för att svartmåla så. Ragnwi Marcelinds kollega sade för tio månader sedan att 500–700 personer skulle sparkas redan i år i länet. Det blev inte så. Det blev en ökning. Jag tror inte att någon regering kommer att se en situation där det inte går att anställa de nyutbildade poliserna.

Sedan var det insatsstyrkan. Jag vill påminna Ragnwi Marcelind om att vi denna eftermiddag är på väg att fatta ett skarpt beslut om en förändring. Den totala budgeten är redan fastställd för nästa år. Merkostnaden ska tas ur den budget som redan har fastställts.

Ragnwi Marcelind var inne på frågan om domstolarna. Vi har skrivit att det ska tas stor regional hänsyn och att det ska vara en närhet till domstolarna. Det finns ännu inget exempel på att vi har fattat ett beslut här som har inneburit de dramatiska avstånd som Ragnwi Marcelind ofta försöker göra gällande.

Anf. 16 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Ingvar Johnsson vet mycket väl att det hade blivit drastiska avstånd om den ursprungliga nedläggningsplanen hade genomförts. Nu fick regeringen tack och lov lite hicka och drog tillbaka planerade nedläggningar. Som det ser ut i dag är vi glada över att utvärderingen kommer till stånd. Ingvar Johnsson är, precis som jag, mycket medveten om att det finns län i vårt land som skulle ha kunnat drabbas oerhört svårt med långa avstånd och som regeringen inte hade haft den minsta tanke på att beräkna kostnader för och se andra följder för.

När det gäller Polismyndigheten i Västra Götaland kan jag tala om för Ingvar Johnsson att jag har varit i kontakt med myndigheten flera gånger under sensommaren och hösten. Jag har hört uppgifter – senast i går – om att den bild som jag beskriver är sann. T.ex. har Polismyndigheten i Värmland varslat 30 poliser mitt i en situation med ett skriande behov av fler poliser.

Jag tog Sveg som ett exempel. Där hade man minskat ned från 28 till 17 poliser i Härjedalen syd. Vad händer när man vill anställa en polis som äntligen är beredd att flytta till Sveg? Man får ett nej därför att det är anställningsstopp på grund av resursbrist.

Vi kan säga vad vi vill, att vi utbildar hur många tusen poliser som helst, men finns det inte poliser i tjänst och vi måste hålla våra polisstationer stängda är det, Ingvar Johnsson, någonting som är graverande fel eller har gått snett.

När det gäller finansieringen vet Ingvar Johnsson att det inte finns något parti i riksdagen som kan föreslå en mängd åtgärder utan att hålla sig inom de befintliga budgetramarna – som även socialdemokraterna och regeringen får hålla sig inom. Dessutom har vi ett lägre utgiftstak än vad regeringen har. Om jag var Ingvar Johnsson skulle jag vara väldigt försiktig.

Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag håller med Ragnwi Marcelind i fråga om det tidiga brottsförebyggande arbetet och att arbeta i ett tidigt skede med de barn som har problem. Jag har konstaterat i tidigare debatter om föräldrar och maxtaxan, valfriheten och möjligheterna att vara hemma med sina barn att om vi tittar på levnadsbeskrivningarna – och det vet Ragnwi Marcelind – av dem som sitter på våra anstalter osv. är det inte i de familjerna där dessa val görs angående hur mycket tid som ska satsas på barnen och om de ska placeras på dagis eller inte. För många av barnen är just denna politik deras räddning. I dessa familjer är det föräldrarna och den tidiga uppfostran som saknas. Det är ett problem.

Jag vill ställa en fråga om polisbristen, som Ragnwi Marcelind har uppehållit sig mycket vid. Vad ska kristdemokraterna göra som ska förändra detta så drastiskt utifrån den drastiska beskrivning Ragnwi Marcelind har? Det som anslås är 380 miljoner kronor. Majoriteten anslår 13 117 512 000 kr. Skulle de 380 miljonerna göra den stora skillnaden? Det är viktigt att med den beskrivningen veta hur man ska göra. Utbildningen av poliser och polisbristen är ett faktum. När Ragnwi Marcelind säger att rambudget är ett jätteproblem undrar jag vad kristdemokraterna vill göra. Vill kristdemokraterna att polisen ska jobba på löpande räkning osv.? Det förslaget har jag aldrig sett kristdemokraterna lägga fram tidigare.

Anf. 18 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Det är intressanta frågor som Alice Åström tar upp. Jag tycker att hon målar in sig själv i ett litet hörn. Det är inte så, Alice Åström, att regeringen ger över 13 miljarder kronor till rättsväsendet och att kristdemokraterna bara ger 380 miljoner kronor. Vi är faktiskt med på de dryga 13 miljarderna, men utöver dem tillför vi ytterligare pengar. Vi ser att utbildningstakten av poliser måste utökas. Där har vi lagt fram ett konkret förslag som Alice Åström kan få av mig i efterhand, dvs. hur poliser ska utbildas fram till 2006 för att komma upp i det antal som Rikspolisstyrelsen själv säger är nödvändigt för att kunna utföra det som vi ålägger dem att göra – 19 000 poliser.

Alice Åström kan inte förstå hur vi ser på att arbeta brottsförebyggande, att det skulle vara bara ett litet smalt spår av barn som har problem i dag, dvs. de som har kontakter eller föräldrar på våra fängelser. Tyvärr, Alice Åström, finns det bland de mest etablerade familjerna i dag barn som far mycket illa. Du kan hitta barn i narkotikasammanhang, du kan hitta barn som tar silar, på grund av att deras mycket etablerade, välutbildade och välboende föräldrar inte har tid med dem. Vi föreslår en ny strategi för att medvetandegöra vuxenvärlden om vikten av överförande av värderingar för att skapa den inre kontrollen. Det gäller alla i vuxenvärlden. Det är ett samhällsproblem som vi måste ta itu med. Det gäller inte bara dem som har det dåligt ställt utan alla i vuxenvärlden i dag.

Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Ja, visst gäller det utan tvivel för alla i vuxenvärlden att ta ett ansvar. Jag är väl medveten om att det även finns problem i mycket väl ekonomiskt etablerade och fina familjer och att de kan få barn som är drogmissbrukare. Det är också viktigt när man utarbetar förslagen att man är medveten om att de utgör en mycket liten del av det stora antalet. När man vidtar åtgärder får man inte bortse från att den lilla gruppen behöver speciella insatser, men man måste titta på vilka åtgärder som är viktiga för att nå den stora gruppen.

Jag fick inget svar från kristdemokraterna på frågan om vad man vill med rambudgeten. Vill kristdemokraterna ha den på löpande räkning? Ragnwi Marcelind räknar upp när polisen får låta bli sin vanliga verksamhet på grund av t.ex. Göteborgshändelsen och terrordåden. Då har man ett farligt synsätt. Dessa händelser tillhör polisens verksamhet, dvs. att finnas där vid demonstrationer, att finnas där när personer behöver

skydd. Det tillhör precis polisens verksamhetsområde. Det är farligt att i en diskussion hävda att dessa händelser inte tillhör polisens verksamhetsområde utan är något som tillkommer därutöver. Det innebär att polisen måste ha en verksamhet som går på löpande räkning. Det har jag inte heller sett kristdemokraterna säga.

Jag har en ytterligare liten fråga när det gäller polisen. Den gäller beskrivningen av hur det ser ut på sommaren. Det problemet har varit konstant, oavsett hur många poliser vi har haft. Poliser, precis som alla andra, vill ha sommarsemester. För att möta detta måste det finnas en överkapacitet.

Anf. 20 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Det är klart att polisverksamheten kring sådana händelser som Göteborgskravallerna och att Sverige har haft ett EU-ordförandeskap är polisens huvuduppgifter. Men när vi har så få poliser som vi har i tjänst i dag och när vi har så många långtidssjukskrivna gör detta att vi får problem med polisverksamheten i det vardagliga. Jag menar inte att polisen ska gå på någon löpande räkning, men jag menar att det är viktigt att se över hur fördelningen av polisresurser sker i dag.

Vi har ju sådana här stora händelser som kommer och som vi inte kan räkna med och som suger åt sig en mängd pengar. Det som blir kvar ska sedan fördelas till myndigheterna, och så räcker det inte. Man kan inte anställa folk, och så står man utan poliser och får stänga sina polisstationer under kvälls- och nattetid. Alice måste hålla med mig om att det är en orimlig situation. Jag har inte det självklara svaret, men jag tror att vi kommer en bit på väg om vi får fler poliser.

Jag tror också att det är viktigt över huvud taget att inte fastna i någonting som ska vara konstant. Alice sade här tidigare i sitt inlägg att vi håller på med något slags populism och att det hade gjorts så många satsningar att det var märkligt att det hela skulle behöva utökas ytterligare.

Jag vill fråga Alice Åström om hon inte vet hur det ser ut ute i verkligheten. I så fall kan jag rekommendera henne att åka ut och besöka det ena polisdistriktet efter det andra och även socialtjänsterna och se hur det är med våra barn och unga. Då får hon se hur det är med polisens möjligheter att utföra det arbete som den är satt att göra och hur det ser ut inom kriminalvården. Det går att måla den ena verklighetsbilden efter den andra som gör att man bara häpnar och undrar om detta är välfärdslandet Sverige. Så nog behöver vi satsa mer resurser även framöver. Det är jag beredd att kämpa för i mitt parti, och jag hoppas att även Alice Åström gör så i sitt.

Anf. 21 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Jag står bakom alla Centerpartiets reservationer och särskilda yttranden, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 7 under punkt 10.

Rättstrygghet är en prioriterad fråga för Centerpartiet – ja, för hela vårt samhälle. Det borde även gälla regeringen. Det är också allmänhetens uppfattning att rättsfrågorna är en statlig angelägenhet som betalas via skattsedeln.

Det krävs en tydlig markering från samhällets sida av vad som är rätt och vad som är fel. De lagar och regler som riksdagen beslutar om måste följas. Vi kan inte acceptera att det finns växande grupper i vårt samhälle som struntar i lagarna och i stället skapar sina egna spelregler. Vi kan inte acceptera att ungdomar, kvinnor och äldre känner rädsla och oro för att vistas ute i samhället. Vi kan inte acceptera att butiksägare och anställda ständigt oroar sig för utsatthet för rån och våld.

Till Ingvar Johnsson skulle jag vilja säga att Centerpartiet har förslag. Vi har väckt motioner och vi har också skrivit reservationer och markerat vårt ställningstagande. Men jag vill inte säga att detta är något centralstyre, utan jag menar att detta markerar den stora vikt som man lägger just vid rättsfrågorna och frågorna kring rättstrygghet.

Många gånger bemöts man med svaret att en utredning är tillsatt och att det finns skrivna dokument. Men som också har sagts här från talarstolen finns det någonting som heter verklighet – och det är den som vi måste ta hänsyn till.

Mängden reservationer visar att vi inte är nöjda med regeringens politik inom rättsväsendet på flera områden. Man kan ju tyda detta på många olika sätt.

Det måste finnas resurser och metoder för att beivra lagbrott, och vi måste visa folket att vi kan lita på våra myndigheter. Det måste till en snabb hantering av anmälda ärenden till polis och åklagare. Det måste bli utredningar och upplärningar, inte avskrivningar.

Bevis är en färskvara, och därför kan inte medborgarna vänta i flera år på att ärendena ska hanteras. Vi kan inte bara låta ärendebalanserna öka, utan vi måste handla.

Tiden från det att brott begåtts till att dom faller och eventuellt straff avtjänas ska vara så kort som möjligt. Det har funnits projekt, t.ex. KLÖS-projektet, som visar att det går. Men nu naggar man ju detta i kanten. Det gäller även t.ex. de sex veckorna vad gäller lagföring av brott bland unga. Det måste finnas ett sammanhang mellan brott och straff som är tydligt.

Det är fel signal som ges när ungdomar som är dömda till sluten ungdomsvård får vänta uppåt året på att få plats och under tiden fortsätta att begå brott. Det är varken rätt mot brottsoffer eller förövare. Vi måste använda rättsväsendets resurser på det mest effektiva sättet, i bred samverkan. I detta instämmer även Vänsterpartiet. Man ska ha en ekonomisk hushållning med resurserna.

Vi måste backa upp kommunerna bättre. Många kommuner har stora problem, t.ex. på missbrukssidan, med § 34-behandlingar där stat och kommuner gemensamt har ansvaret.

När det gäller ungdomsbrottsligheten och vårdplaner behövs både kunskap och kompetens och metoder. Självfallet behövs även resurser för att stötta kommunerna. Det har pratats om brottsförebyggande åtgärder, och vi som sitter i BRÅ:s styrelse vet att man har dragit ned lite grann på pengarna till de brottsförebyggande åtgärderna ute i kommunerna.

Målsättningen inom rättsvården måste vara att ge klara besked på ett språk som medborgarna förstår. Det måste ske en ständig uppföljning av verksamheten och av fattade beslut. Det är en nödvändighet för att snabbt

kunna justera och förbättra. Det måste finnas klara sammanhang kopplade till verkligheten som tydligt motiverar uppföljningen.

Nya reformer och projekt måste vara genomtänkta innan de sjösätts. Jag kan ta två ganska färska exempel – Inskrivningsmyndigheten och bouppteckningsverksamheten. För Inskrivningsmyndigheten har kostnaderna ökat till det dubbla för organisationsändringen, och för bouppteckningar är det enormt långa väntetider.

Fru talman! God arbetsmiljö – det är inte bara vackra ord utan praktisk handling som genomsyrar den dagliga verksamheten. Det är viktigt att vara rädd om den kompetens som finns och att förebygga sjukskrivningar, särskilt de långa. Tyvärr ser det alltmer oroande ut på de flesta områden. Detta togs också upp från Vänsterpartiet här i talarstolen.

I motsats till regeringens centraliseringsiver av alla rättsmyndigheter vill Centerpartiet ge de anställda större ansvar och befogenheter att föra verksamheten utifrån det lokala behovet. Centerpartiet hävdar att lokal kunskap om personer, geografi och kultur är av avsevärd betydelse inom rättsväsendet.

Inom polisen, inom tingsrättsorganisationen och för åklagarna sker en centralisering. Det är på gång också inom kriminalvården. Detta är förödande. Det är närhet till myndigheterna som skapar tillgänglighet, och det är den lokala kunskapen som skapar förtroende och ömsesidig respekt mellan medborgare och myndighet.

Polisen som just nu i Västra Götaland har lagt fram förslaget om att göra en enda kommunikationscentral placerad i Göteborg för hela detta stora område är ett färskt exempel.

Närpolisen är en organisation som vi i Centerpartiet förespråkar. Den slås ihop till mastodontenheter som inte kan kallas närpolisområden längre. Det klingar falskt när regeringen återigen skriver i sitt budgetförslag: ”Resurstillskottet skall användas till att öka antalet poliser och fullfölja satsningen på att utveckla den lokala polisen – närpolisreformen.”

Det är inte många närpolisområden ute i verksamheten som verkligen fungerar som sådana. Massor av duktiga poliser, som har gjort ett lysande arbete med bl.a. ungdomar, hoppar av för att de känner att de inte får någon uppbackning. Det gäller ju att ta vara på eldsjälarna.

Som jag påpekade för justitieministern i fredagens särskilda debatt är det viktigare att göra saker rätt än att göra saker snabbt. Detsamma gör jag nu när det gäller centraliseringshysterin inom rättsväsendet.

Men det syntes dock ett ljus i mörkret när det blev stopp för centraliseringen av tingsrätterna. En utvärdering ska nu göras efter krav från bl.a. Centerpartiet. Det finns tydligen utrymme för en eftertänksamhet.

Polisverksamheten ute i landet avlövas. De intressanta uppgifterna flyttas till de större städerna. Detta är en situation som nu breder ut sig snabbt i hela landet. Det är svårt att rekrytera poliser ute i mindre orter.

Vi i Centerpartiet vill göra tvärtom. Vi vill ge varje närpolisområde större ansvar och befogenheter att själva utforma sina arbetsuppgifter utifrån det lokala behovet. Det krävs åtgärder för att få ett arbetsinnehåll som stimulerar arbetet. Det underlättar i sin tur rekryteringen. Men det är bråttom eftersom det ser oroande ut över hela landet.

Vi måste verka för en ömsesidig respekt mellan rättsvårdande myndigheter och allmänhet. Vi kan inte stillatigande åse när lagbrytare river

böteslappen eller när poliser inte vågar ingripa på grund av att de inte kan backas upp.

Att skapa ett tryggt samhälle genom att bryta den kriminella trenden är Centerpartiets övergripande mål. Vi vill minska brottsligheten och därigenom öka människors trygghet och livskvalitet.

Centerpartiets budgetförslag för rättsväsendet innebär en ytterligare satsning för det här året med 320 miljoner kronor. Totalt under treårsperioden vill vi satsa 1,3 miljarder kronor mer än regeringen. Vi vill satsa på polisen, kriminalvården och på stöd till brottsoffer. Det måste bli fler poliser, fler civilanställda och ett aktivt ledarskap.

Centerpartiet vill ge stöd och hjälp åt brottsoffer. Centerpartiet vill prioritera ett långsiktigt brottsförebyggande arbete som genomsyrar allt samhällsarbete i en bred samverkan. Centerpartiet kräver en rehabilitering värd namnet för att minska återfall inom kriminalvården.

Våldsbrott bland unga ökar. Ungdomsbrottsligheten har varit på agendan vid ett flertal tillfällen. Nu finns det åter en rapport med samma inriktning. Detta måste tas på allvar. Jag hörde att Ingvar Johnsson tycker sammalunda. Jag hoppas att vi med gemensamma krafter verkligen kan göra någonting åt detta och inte bara tala om det.

Det är viktigt att ta upp frågor om normer och värderingar – vad som är rätt och vad som är fel. Det måste finnas en tydlighet i hela vårt samhälle. Det gäller föräldrar, vuxna, skola och fritid. Jag tror att det är otroligt viktigt med mer tid för barnen.

Centerpartiet kräver krafttag på alla sätt mot alkohol och narkotika eftersom detta förorsakar mycket av kriminaliteten. Det handlar om stopp för införseln, bättre information, markeringar mot drogliberaliseringen och bättre behandlingsmetoder. Den frågan kommer ju upp vid ett senare tillfälle. Det är en otroligt viktig åtgärd för att få bukt med kriminaliteten.

Vi vill utveckla några saker när det gäller kriminalvården och polisen. Vi vill satsa ytterligare resurser på detta.

När det gäller kriminalvården måste vi ha åtgärder för bättre rehabilitering. Vi måste ha fler platser och bättre åtgärder när det gäller kvinnors situation i anstalt.

Frivården har fått ta över mycket av arbetet. Där måste vi se över resursbehovet. Vi måste ta vara på frivilligorganisationer, inte minst lekmanövervakarna. Vi måste ge någonting tillbaka för att kunna behålla denna värdefulla resurs inom rättsvården.

Vi behöver få tillgång till narkotikafria avdelningar. Det är oroande med missbruket ute på våra anstalter och den ständiga omflyttningen av människor. Man har inte kontroll på vare sig rehabiliteringsåtgärder eller narkotika om man ständigt håller på att flytta om de intagna.

Vi vill ha poliser i alla kommuner dygnet runt. Det är glädjande att man i dag på alltfler ställen har möjlighet att arbeta när det finns behov av arbete inom polisen.

Den nationella insatsstyrkan är en resurs för hela Sverige. Den handlar inte om att man plockar bort någonting från Stockholm. Detta är någonting som ska serva hela Sverige. Det tycker jag är viktigt.

Till sist vill jag säga att brottsutvecklingen inte enbart kan stävjas genom traditionella åtgärder och kortsiktiga lösningar inom rättsväsendets ram. Även det brottsförebyggande arbetet måste långsiktigt förstärkas.

Anf. 22 INGVAR JOHNSON (s) replik:

Fru talman! Först tog Gunnel Wallin upp att jag hade sagt att det i reservationen fanns en vilja att detaljstyra centralt. Vi kan ha olika meningar om det. I de borgerliga reservationerna läste jag ut att man hade åsikter om vilka som skulle vara med vid antagningen till Polishögskolan, hur ofta poliserna ska träna bilkörning, polisavdelningars organisatoriska hemvist, vissa funktioner på departementet och att BRÅ inte skulle få värdera sina resultat. Jag tycker nog att det finns många frågor i reservationerna som inte är så stora rättsfrågor.

Om tingsrätterna vill jag säga att vi mycket tydligt har skrivit att vi ska ta regionala hänsyn. Jag skulle vilja fråga Gunnel Wallin vad hon säger om det moderata förslaget som, vad jag förstår, innebär att man ska ha väldigt stora myndigheter som inte ska samarbeta, och sedan ska det finnas mindre tingsrätter under dem.

Jag har väldigt stor respekt för Gunnel Wallins glesbygdsengagemang. I ert budgetalternativ finns det 219 miljoner kronor i påslag till polisen. I er reservation 7 föreslår ni en satsning på glesbygden. Jag skulle vilja veta om alla dessa miljoner eller ett mindre belopp ska satsas just på glesbygdskommunerna.

Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Det är viktigt att man tar regionala hänsyn och att man sprider och decentraliserar verksamheten. Vi har fört debatter om mindre tingsrätter här i kammaren vid ett flertal tillfällen. Där har det varit mycket tydligt hur Centerpartiet ställer sig när det gäller mindre tingsrätter.

Nu ska sammanslagningarna utvärderas. Jag kan ta den som ligger mig närmast i nordvästra Skåne som exempel. Där klarar man inte av situationen just nu. Det finns inte utrymme. Där stänger man igen den ena lokalen, t.ex. Klippans tingsrätt, och sedan öppnar man till någonting som inte finns. Det finns inte utrymme. Man kan inte hantera de här frågorna. Jag menar att förslag måste vara underbyggda så att vi inte ställs inför sådan här speciella situationer. Det går faktiskt ut över medborgarna och vår kompetenta personal.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Ingvar Johnson om den centralisering som man nu gör t.ex. i Västra Götaland: Är det rimligt att ha bara en kommunikationscentral i detta stora område? Ger det en god service åt medborgarna?

Anf. 24 INGVAR JOHNSON (s) replik:

Fru talman! Jag skulle först vilja konstatera att Gunnel Wallin inte svarade på min fråga om hur hon ser på moderaternas förslag, som innebär en ganska kraftig centralisering. Är det av hänsyn till det kommande valet som hon inte svarar, eller beror det på något annat?

Jag konstaterar också att Gunnel Wallin inte svarar på frågan om alla de 219 miljonerna ska användas i de mindre kommunerna. Jag uppfattar tystnaden som ett besked om att så inte är fallet. Ska de här 219 miljonerna användas också t.ex. i de större städerna blir det en mycket liten satsning, ungefär en polis per kommun, som Gunnel Wallin vill göra. Det blir då inte så mycket av satsningar på glesbygden som det inledningsvis lät.

Vad gäller det som polisstyrelsen i Västra Götaland håller på med kan jag hänvisa till att det finns kammarledamöter från olika partier som sitter i den styrelsen. De kan säkert ge bättre besked om vad som där har beslutats än vad jag kan göra.

Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! När det gäller möjligheterna att lägga fram förslag ser förutsättningarna för Centerpartiet mer positiva ut än vad Socialdemokraternas gör, med tanke på att vi har plussat på ytterligare. Jag har i budgetskrivelsen under hela den gångna perioden läst om hur vi ska se till att närpolisorganisationen fungerar – och den ska fungera. Vi har år efter år sett samma sak upprepas. Situationen har blivit sämre och sämre ute på närpolisstationerna.

Jag tycker att detta är svar nog. Vi har i alla fall varit beredda att satsa ytterligare medel utöver vad regeringen vill. Om vi får möjlighet att presentera hur de medlen exakt ska fördelas, ska vi naturligtvis göra det, men det är lika viktigt oavsett om man bor i glesbygd eller i storstad att man har tillgång till polis och att polisen svarar och kan gripa in om man utsätts för fara.

Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Vi ska nu debattera om en rättssäkerhet och rättstrygghet i uppförsbacke, även om några av oss här är i nedförsbacke när det gäller blodssockret.

Jag vill påstå att det nu handlar om rättssäkerhet på motsvarande sätt som det gjorde i vår debatt i fredags. Då talade vi om den internationella rättssäkerheten och nu om den nationella rättssäkerheten. Jag vill hävda att det är lika komplexa samband här som vid en internationell utblick när det gäller vilka instrument som vi ska använda för att främja frihet från förtryck och för att försvara människors rättigheter.

Det handlar också rätt mycket om bilder och motbilder. Vi kan alla ta till oss negativa bilder i massmedierna. Ungdomsvåldet ökar. Brottsoffer, inte minst kvinnor, får inte sina ersättningar utbetalda i tid. Den rättshjälp som tillhandahålls hjälper inte människor tillräckligt med att få den egna saken prövad, utan konflikterna fördjupas.

Det handlar också om kriminalvården, där psykopater är inspärrade, till vårdarnas och tjänstemännens stora förtret. Dessa kan inte göra något annat än att undvika upplopp. Vi har ett retursamhälle i kubik.

Vi har också en polisbrist. Vi kan se att många offentliga platser lämnas utan polisbevakning. Låt mig ta ett exempel från verkligheten. Jag var nyligen i Askersund och fick då höra att vissa näringsidkare har problem med att få sina verksamheter försäkrade därför att det inte finns några poliser i området. Det är öppet för *smash-and-grab*-kupper. Man kan verkligen tala om glesbygdsproblem.

Verklighetsuppfattningen ser olika ut i olika delar av landet. Det är glädjande att justitieminister Thomas Bodström är riksdagskandidat för Örebro län, som jag själv kommer ifrån. Genom att han är insatt i de speciella förutsättningar som gäller där kan vi dela samma verklighetsuppfattning, vilket gör debatten mera intressant.

Det här är trots allt en budgetdebatt. Jag tvingas konstatera att Folkpartiet liberalernas förslag om anslagsförstärkningar har fallit. Det inne-

höll en del mera till polisen, en del ytterligare till åklagarna, en del till brottsoffren, en hel del till rättshjälpen och en kraftig satsning på våra domstolar.

Jag vill understryka att det inte bara gäller att göra satsningar på de rättsvårdande myndigheterna. Sambanden är komplexa. Ingvar Johnsson tar upp vikten av tydlighet, men det framstår lätt som parodiskt när man tar del av den socialdemokratiska flatheten mot det groteska våldet i våra svenska skolor. Det är också trist att se hur det kan fungera i verkligheten när man dömer unga människor, tack och lov inte till fängelse men till vård inom en socialtjänst som ser ut att sakna all konformitet och effektivitet. Sådan är den verklighet som jag ser.

Det görs utredningar på en rad områden, bl.a. om kvinnovåld och om barnmisshandel. Det måste till breda åtgärder för att vi ska kunna möta dessa problem. Det handlar inte bara om poliser, åklagare, domstolar eller rättshjälp eller om en kriminalvård som inte fungerar riktigt som det är tänkt. Detta får vi dock ta upp vid ett annat tillfälle.

Låt mig nämna några saker som gäller polisen. Det går inte att komma ifrån att det råder en brist på det området. Vi kan diskutera orsakerna till den och vad vi ska göra åt den. Det är helt klart att fler poliser ska utbildas. Frågan är hur snabbt detta ska genomföras. Ingvar Johnsson kommer att säga att min satsning om 300 miljoner som just har fallit inte skulle ha räckt till särskilt många fler nya poliser. Jag vill dock lyfta fram det som Folkpartiet liberalerna har krävt länge, nämligen att polisens uppgifter ska renodlas. Det har faktiskt, åtminstone i mitt perspektiv inte helt oväntat, kommit en utredning som säger att man skulle kunna få loss ungefär 500 tjänster, om man ser till att poliserna får vara poliser i stället för att vara allmänna administratörer och utlämnare av hittegodscyklar. Det är uppgifter som andra kan klara.

Jag vill också nämna något om närpolisreformen. Det handlar här förvisso om verklighetsbeskrivningar. I mitt hemlän, Örebro län, rullade man ut denna reform, och den socialdemokratiske ordföranden i polisstyrelsen var mäktigt nöjd och sade: Nu får vi nya sätt att arbeta. Ni ska det bli ordning och reda, och nu ska vi jobba nära och förebyggande.

Jag och några till sade: Det här kommer inte att fungera. Man kommer inte att kunna genomföra en så personalintensiv reform utan att ha täckning för utryckningsverksamhet. Framför allt ska man inte göra kraftiga nedskärningar samtidigt som reformen genomförs.

Det har nu visat sig att närpolisreformen i Örebro och på många andra ställen har blivit ett totalt fiasko. Nu rullas reformen tillbaka. Man halverar antalet närpolisområden i Örebro. Man satsar kraftfullt på en under rättelse- och spaningsavdelning. Det är välkommet med tanke på de bristande resurserna, för man behöver vara effektiv.

Det är häpnadsväckande vilken tummelplats för organisationslek som polisområdet har varit de senaste åren under socialdemokratisk ledning. Detta kommer fram i rapporter, inte bara i mina ögonblicksbilder. Så är t.ex. fallet i BRÅ-rapport 2001:5, som visar att närpolisreformen i stort sett var en pappersprodukt.

Lite mer pengar till polisen hade varit önskvärt. Det behövs. Glesbygdens stora problem har andra nämnt. Framför allt bör man fokusera på arbetssättet.

Prot. 2001/02:40
4 december

Rättsväsendet

Vi har också lite grann berört åklagarna. Det är uppenbart att trycket på effektivitet har varit stort. Vi har fått höra att sjukskrivningarna ökar. Det har vi också fått höra från myndighetsledningen vid föredragningar. Det är att beklaga att de besparingar som man nu tvingas göra leder till att tjänster inte tillsätts. Man har haft en återhämtning på åklagarsidan, men vi kan se att tjänster inte kommer att tillsättas. Det är inte många miljoner som saknas.

När det gäller åklagarverksamheten måste man också nämna Ekobrottsmyndigheten, som är en härlig sammanblandning av åklagar- och förvaltningsmyndighet. Folkpartiet liberalerna har från början varit tveksamma till denna konstruktion, som är olycklig inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt. Flera utvärderingar och rapporter som har lagts fram på sistone visar också på en häpnadsväckande brist på effektivitet och organisation på denna myndighet. Vi har i detta sammanhang avgivit en reservation.

När det gäller domstolarna är vi återigen på detta experimentstadium. Man lägger fast en linje, Domstolsverket trycker på för att minska antalet domstolar och man lägger ihop – eller slår igen, skulle man kunna säga – mot riksdagens vilja. Detta påpekar vi gång på gång. Till slut blir det ett stopp, och man säger: Nu ska vi utvärdera.

Vad har då hänt? Vi hade en interpellationsdebatt för ett par veckor sedan jag och justitieministern. Man kan konstatera att den för andra i denna kammare inte helt obekanta Örebro tingsrätt på premisserna att utvecklingen skulle fortsätta har köpt ett helt bankpalats för att rymma Lindesberg och Karlskoga tingsrätter. Det borde sannolikt och rimligen orsaka Domstolsverkets konton vissa kostnader. Det är slöseri med skattepengar så det heter duga.

Närvaron av tingsrätter hänger ihop på flera sätt. Det handlar om transporter, den lokala förankringen, synen på nämndemännen och vad de ska göra. Det handlar också om det faktum att om man på många mindre orter tar bort tingsrätten, eller i varje fall närvaron av domstolsverksamhet, försvinner också jurister i övrigt, advokater, osv. Det leder till en sämre rättsstruktur när man ska lösa andra saker som kanske inte behöver gå till domstol. Det kan gälla familjemål och tvister. Man får åka längre för att söka sin rätt.

Sedan till människor som råkar illa ut, Ingvar Johnsson. Jag höll på att säga Ingvar Carlsson, men han håller på med andra saker inom polisen. Man kan i dagarna läsa om att målsägande får svårare att få biträde vid t.ex. grova våldsbrott. Vi vet att vi har rapporter om ökade våldsbrott. Jag undrar vad det är för signaler som den socialdemokratiska majoriteten vill sända när den minskar stödet till dessa brottsoffer när de ska uppträda inför domstolen. Hur har man tänkt att det ska räcka med ett par timmar i stöd? Det vore intressant att höra någon kommentar om det senare.

Den förändring som genomförts av rättshjälpen har gjort att många får svårare att få sin sak prövad. Det leder till mycket mer taffliga kontakter, mindre professionalism och till att många människor i t.ex. familjemål kanske gräver ned sig i skyttegravar där det finns en enda stor förlorare, och det är oftast barnen.

Det finns en hel del att önska när det gäller kriminalvården. Jag hänvisar till de reservationer som Folkpartiet liberalerna står bakom om

frigivningsförberedelser, barn till dömda, lekmanövervakare och frivårdens resurser. Allting handlar om att få denna verksamhet att bli något mer effektiv så att det inte hela tiden är som när man spelar flipper med *board return*, dvs. att frågorna hela tiden kommer tillbaka.

Det måste vara något tryck att lyfta dessa människor ur deras eländiga situation så att de kan komma till rätta med ett missbruk och skaffa sig lite hyggliga läs- och skrivkunskaper så att de kan komma till ett hederligt liv. Det är det enda sätt dessa människor kan betala tillbaka den skuld – och den är ofta stor, inte minst ekonomiskt – de har till samhället.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis som många andra tacka kansliet. Det lotsar med stor skicklighet en mängd olika mer eller mindre kvalificerade förslag genom systemet på ett väldigt professionellt sätt. Det är en professionalitet som man också återfinner i de flesta rättsvärdande myndigheter som domstol, åklagare och polis, och också hos de andra myndigheterna för den delen. Det gör att systemet trots den politiska ryckigheten och tummelplatsen fungerar så pass bra. Jag möter också verksamheter som fungerar riktigt bra.

Jag vill också tacka mina kolleger för en bra höst. Det är trevligt att samarbeta och jobba med er i justitieutskottet. Jag hoppas på ett rättssäkrare 2002.

Anf. 27 INGVAR JOHNSON (s) replik:

Fru talman! Som vanligt finns det väl i de stora dragen inte så stora åsiktsskillnader mellan vad Johan Carlsson och jag tycker. Det kanske också finns historiska skäl som visar att våra partier ändå haft ganska mycket samsyn när det gäller behov av sociala insatser, human kriminalvård och annat. Det gör det då ännu mer intressant att veta vad Folkpartiet skulle göra i en tilltänkt borgerlig regeringen.

Min första fråga gäller straff för ungdomar. Kan Johan Pehrson tänka sig att genomföra den skarpa straffskärpning som Moderaterna föreslår? Den andra frågan gäller resurserna. Kan Johan Pehrson tänka sig att exempelvis sänka u-hjälpen, som Moderaterna vill, eller införa karensdagar i sjukförsäkringen, som kd vill och genomföra deras stora överbud och satsning på verksamheten?

Den tredje frågan handlar om frigivningsförberedelse. Där går Moderaterna åt ett håll och de andra borgerliga partierna åt ett annat håll. Kan Johan Pehrson tänka sig att i en borgerlig regeringen vara med på att man skärper reglerna såsom Moderaterna vill?

Fru talman! Jag vet att man aldrig brukar få några svar av några borgerliga företrädare på den här typen av frågor. Men nu har vi för en gångs skull en partisekreterare här, och han måste ändå kunna svara på den typen av frågor.

Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Man kan nästan tro att det mest intressanta vi nyss diskuterade var vad Ingvar Carlsson skulle säga, men det är inte fallet.

Till detta med brott och straff. Jag tycker att Moderaterna visar upp ett fint engagemang i frågan för att möta de många människor som utsätts för våld och övergrepp. Det är människor som har blivit djupt kränkta. Däremot tycker jag att de har lite fel åtgärdsprogram. Det förslag som man har hämtat inspiration till från medeltiden tycker jag är

mindre lyckat. Men det är min uppfattning. Det är rätt engagemang, men fel åtgärder.

Frågan om resurser handlar rätt mycket om effektivitet. Det handlar om att utnyttja resurserna bättre. Det finns en utredning som säger att om poliserna får vara poliser leder det till att vi får 500 nya poliser utan en enda krona. Det vore väl önskvärt?

Om vi ska leta resurser kan jag direkt hitta några smarta åtgärder. Vi kan väl stoppa avdragsrätten för fackföreningsavgifter. Då får vi rätt många sköna miljarder till angelägna satsningar. Det räcker både till poliser och annat.

Vad gäller frivgning och synen på kriminalpolitiken har de skärpningar som vi har sett under hela 1990-talet genomförts av s och m i skönt samförstånd. Det som inledde 1990-talet har fullföljts av socialdemokratiska regeringar. Det finns många även inom Ingvar Johnssons parti som är lite oroliga över den utvecklingen, att det har blivit alltmer repressivt, fler s.k. hårdare tag och mindre intellektuell fokusering på verkningfulla åtgärder.

Anf. 29 INGVAR JOHNSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaren. Om jag förstod innebörden menade Johan Pehrsson att han inte kan tänka sig vad Moderaterna tycker på de tre frågor som jag ställde. Jag hoppas att vi aldrig behöver uppleva hur en sådan kompromiss skulle gå till väga.

Det är intressant att notera att de stora påslag till rättsväsendet som Moderaterna och Kristdemokraterna har inte finns i något realistiskt borgerligt regeringsalternativ. Det skulle Johan Pehrson stoppa. Jag tackar för det beskedet.

Anf. 30 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Det var lite väl hastigt. Det är en sak som vi är riktigt säkra på efter den här debatten, fru talman. Om det blir maktskifte om mindre än tio månader blir det mer resurser till rättsväsendet, och det är resurser som är nödvändiga. Det blir dessutom ett engagemang i dessa frågor som detta område såväl behöver.

Sedan får vi inom borgerligheten lösa problemet med vår olika syn på vilka åtgärder som är mest effektiva. Men vi kommer att ha ett ganska entusiastiskt arbete för att göra vårt rättssystem mycket bättre och rättstryggare. Det är slut på tummelplats för ryckighet och experiment, oavsett om det gäller polis eller domstolsutveckling, eller snarare avveckling.

Anf. 31 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Demonstrationerna i Malmö under Sveriges ordförandetid, demonstrationerna i Göteborg samt terroristattackerna i USA innebär att händelser av extraordinär karaktär under detta år har påverkat rättsväsendets organisation, metoder, etik- och moralfrågor och lagstiftning. Som har sagts har det satt tilliten till rättssystemet på prov och även blottat brister i systemet.

Fru talman! Indirekt kommer EU och dess institutioner i samtliga fall i fokus.

Erfarenheterna reser också frågor och tankar. Alla demonstranter kan inte dras över en kam. Jag ifrågasätter polisens kännedom om politiska och ideella grupper. Många ungdomar och vuxna som demonstrerade, var de i polisens ögon fiender mot staten eller samhällsmedborgare som polisen ska inkludera i begreppet värna medborgarnas trygghet?

Användningen av skjutvapen och andra alternativ är en fråga, liksom lagstiftning i raketfart utan tid till eftertanke, som vi här har debatterat, rättssäkerheten i andra hand och konsekvenserna i tredje.

Vi erfar, fru talman, att mer och mer inom rättsväsendet bestäms och avgörs överstatligt, med endast regeringen och dess representanter vid mötena.

En stor del av rättsväsendets budget går till EU-samarbetet. Den totala notan för Malmö, Göteborg och andra insatser när det gäller polisen är ännu inte klar – vi kan inte se den siffran. Men även en stor del av rättsväsendets budget går till myndighetstjänster och resor som företas i det allt intensivare samarbetet inom tredje pelaren, med utökningen av EU:s organisation och befogenheter med personal.

Europol har på ett bräde tillförts 15 nya medarbetare. Eurojust måste ha två svenska åklagare på heltid. Det är domstolsakademi, polisakademi och brottsförebyggande nätverk. Just nu diskuteras om en gemensam gränspolis ska skapas. Italien utreder frågan, och Finland driver på.

Det börjar alltid med en grupp, som sprids till ett nätverk, som blir en organisation, som får en utökning, och sedan blir det överstatlighet.

Fru talman! Miljöpartiet motsätter sig planerna på en EU-gränspolis. Den frågan borde inte ens ha lett till en utredning.

EU-samarbetet utgör alltså en ökande andel av utgiftsområdets verksamhet, och regeringen konstaterar att området polisiärt och rättsligt samarbete framstår som ett av de allra mest expansiva samarbetsområdena just nu. Regeringen ivrar för detta – landet som vill gå längst.

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet, men det finns en tendens att detta naggas i kanten. Principen om ömsesidigt erkännande och att ovillkorligt lita på de andra medlemsstaternas rättssystem kan leda till ändringar i både regelverk och arbetsmetoder för domstolar, åklagare och polisen.

En majoritet av partierna har gett sitt stöd till denna utveckling, men Miljöpartiet efterlyser en helhetssyn och en konsekvensanalys.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka tryggheten för människor. Med Miljöpartiets politik – om vi ensamma hade fått härska – hade mer resurser kunnat gå till näpo och problembaserad och brottsförebyggande verksamhet. Men EU-samarbetet kräver, som sagt var, mer och mer pengar.

Med denna markering, fru talman, står jag i övrigt bakom budgetförslaget för utgiftsområde 4.

Alla partier har samma påse pengar att fördela till de olika utgiftsområdena. De partier som ökar på rättsväsendets budget borde också tala om vilka andra utgiftsområden som får mindre för att medborgarna ska kunna få en helhetsbild.

Kriminalpolitiken måste, enligt vårt sätt att se det, utgå från kunskapen om brottsligheten och måste innefatta åtgärder inom samhällets alla sfärer och på samhällets olika nivåer. Kriminalpolitiken måste vara en integrerad del av samhällspolitiken. En framgångsrik kriminalpolitik kan

bara drivas inom ramen för allmän välfärdspolitik, som innefattar mål om social trygghet, rättvis fördelning och stärkt solidaritet människor emellan.

Som sagts tidigare, är det väl här skiljelinjen går mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna å ena sidan och i synnerhet Moderaterna å andra sidan.

Samhällets insatser för barn och ungdomar, för alla dem som inte har föräldrar som av någon anledning kan ta föräldraansvaret, måste vara effektivt. Verksamheten inom skola och socialtjänst är centrala delar av en kriminalpolitik byggd på helhetssyn och kunskap.

Moderaternas Fredrik Reinfeldt har också fångat upp människors oro och rädsla, men när det kommer till kunskap negligerar han detta. Det är oerhört intressant att finna att man avfärdar både forskarna på BRÅ och kriminologerna på Stockholms universitet osv. som förståsigpåare, som om våldet och oron inte fanns.

Det är oerhört farligt att gå på mediernas bilder, för där vill man ju skapa sensation. Det har också visat sig i forskningen när det gäller ungdomsbrott, för forskare som har följt den här utvecklingen, att politiker i alldeles för hög grad har reagerat på mediernas skildringar och inte sett på den kunskapsbaserade forskningen. Det är en fara. Politiska beslut kan inte fattas på de premisserna.

Jag kommer från en konferens om barns och ungdomars brottslighet som BRÅ har arrangerat både i går och i dag. Det är mycket intressant att höra att Fredrik Reinfeldt också har samma uppgifter från denna konferens, för det är inte samma bild som ges. Visserligen är det riktigt att rån och grövre brott bland ungdomar som är 15–17 år har ökat, men det är inte så massivt som man kan få en tanke om och en känsla av när Fredrik Reinfeldt återger det.

Vi måste gå på statistiken för dem som lagförs för brotten. Antalet lagföringar år 2000 för 15–17-åringar var ca 12 000. Av dem var den största delen, 6 300, brott mot förmögenhet, dvs. snatteri, stöld och tillgrepp av fortskaffningsmedel. 2 000 av dem var brott mot person, varav 1 378 var misshandel.

Jag tycker inte att detta är en bra utveckling, att vi ser en ökning, men det är inte ett så stort antal – det måste vi ha klart för oss. Men det är inte bra med en ökning.

Jag hörde också att ungdomar som har blivit utsatta för rånen – oftast mobiltelefoner men också pengar osv. – får hjälp. Det finns tre personer på Polishuset på Kungsholmen som täcker Stockholms län där brottsoffer får komma till samtal. Det var mycket intressant att höra hur det gick till.

De ungdomar som har blivit utsatta för brott, dvs. brottsoffren, gav nästan samtliga en skildring av att när rånen hade begåtts fanns det fullt med vuxna i deras närhet. När man frågade varför de inte skrek på hjälp eller sade till, svarade de att de gjorde det men att inga vuxna reagerade.

Då hjälper det inte hur många poliser vi än har. Poliser kan ju inte omgärda ungdomarna hela tiden, utan det måste vuxenvärlden göra.

Varför hjälper inte de vuxna när de ser ungdomar råka illa ut? Varför har vuxna blivit rädda för ungdomar. Det är samma tendens inom skolvärlden. Detta är ett kapitel att utreda för sig.

Det konstaterades också på BRÅ:s föreläsningar att det har förts en konstant kriminalpolitik, att den inte har blivit mjukare. Det är ungefär

samma om man ser från 90-talet fram till år 2000. Domstolarna dömer ungefär på samma sätt under den här perioden. Det har alltså inte skett något drastiskt.

Sammanfattningsvis när man ser på ungdomsbrotten kan man säga att det är en positiv kurva, som går ned, förutom när det gäller våldet, som har ökat. Alla andra typer av brottslighet har gått ned.

Kriminalpolitiken och samtliga åtgärder som vidtas inom rättsväsendet ska bygga på kunskap om brottsligheten, dess orsaker och effekter och vidtagna åtgärder. Vi får en bra kunskapskälla genom BRÅ:s alla skrifter och undersökningar som ges ut. Det är väl en självklarhet att vi måste ta del av detta. Vi kan inte styras, som jag sade, av mediernas skildringar.

Av den totala budget som vi har på 24 miljarder för budgetåret 2002 fördelas den största delen, 13,7 miljarder, till polisen. Det är över hälften.

Under perioden 2002–2004 höjs anslagsramen med 2 miljarder utöver pris- och löneomräkningen. Det innebär, fru talman, fler civila specialister, rekrytering av poliser och även åtgärder mot glesbygdsproblematiken. Det är viktigt att det sker förändringar här. Det pågår också en utredning som ser över glesbygdsproblematiken. Men det är också viktigt med ledarskap och organisation, att polisen vågar och kan ta in hjälp utifrån, inte minst när det gäller metodik och psykologi.

Miljöpartiet vill trycka på några delar som vi tycker är viktiga. Det är tack vare vår envisa kamp för en bättre behandling av miljöbrott som det nu finns en särskild avdelning under Riksåklagaren som har ett nationellt ansvar. Tyvärr, måste jag säga, lyckades vi inte nå fram i förhandlingarna med att tillsätta de tio extra miljöåklagare som Riksåklagaren behövde. Däremot fick vi 15 miljoner, öronmärkta pengar inom polisen, att använda för bekämpning av miljöbrott. Jag hoppas att dessa används till att anställa poliser som på heltid kan utreda miljöbrott.

Under 2000-talet avsatte polisen 11 miljoner, också av särskilt anvisade medel. Jag tycker att dessa borde ha använts mer till just heltidsanställda poliser eller civila specialister med ekologi och biologi som huvudämnen.

När det gäller domstolarna är det nu ett moratorium på att göra förändringar inom tingsrätterna. Det som har gjorts tycker jag har varit en bra förändring, men för att gå vidare måste vi ha en utvärdering. Inte minst Sveriges geografi ställer speciella krav på tillgängligheten.

Men den viktiga frågan för domstolsväsendet är den kommande domarutbildningen, som måste förändras. Den nuvarande formen är inte en form som passar i det moderna samhället. Om detta har jag framfört åsikter i 1995 års domstolskommitté. Då var det inte många som höll med mig, men i dag är det tydligt att det behövs en förändring då man har svårt att rekrytera människor.

Jag önskar, fru talman, att alla de målformuleringar och prioriteringar i budgetpropositionen för de enskilda myndigheterna skulle vara en obligatorisk läsning under arbetstiden, inte enbart för verksamhetschefer utan för alla anställda inom rättsväsendets myndigheter. Alla kunde då i gemensam anda planera utifrån målformuleringarna.

Det är också viktigt att det sker en verksamhetsuppföljning, en effektiv budgetkontroll och en ledningsorganisation med ett ledarskap som inte är pyramidformat med enbart ordergivning.

Till sist, fru talman, den internationella insatsstyrkan mot terrorism, som inrättades 1988–1989. Den har inte använts en enda gång för detta ändamål. Det ska vi vara glada för, men samtidigt är det ju ett problem att ha en styrka som aldrig utnyttjas på ett resursriktigt sätt. Därför kunde andra arbetsuppgifter ingå i den internationella insatsstyrkans uppgifter. Det var alldeles nyligen som vi införde denna ändring. 50 % av tiden måste de öva och se om sitt material, men resterande tid skulle de kunna vara ute i landet om de fick beredskap. Men de måste också ha erfarenhet av vanligt polisarbete bland andra poliser.

Nu är jag bekymrad, fru talman, för hur detta ska bli, för plötsligt bytte Vänsterpartiet sida utan att vi, som jag tycker, har fått något riktigt underlag för detta.

Stockholms läns polisresurser kommer att minska, och där behövs ju dessa resurser – en styrka på 50–55 man. Det är bekymmersamt redan som det är. Vad är då det bästa resursutnyttjandet? Vad ska de resterande 50 procenten göra när de inte ska ingå i Stockholms län och delta i det övriga arbetet? Nu är detta en isolerad grupp som bara ska tränas. Hur många gånger de kommer att användas är det ingen som vet. Vad ska de göra resten av tiden? Det är ett stort frågetecken.

Av Rikspolisstyrelsens promemoria år 2000 framgår att en överföring av en operativ resurs, att föra över insatsstyrkan till central nivå, skulle vara ett avsteg från den grundläggande principen att det operativa polisarbetet så långt som möjligt ska ske med lokalt placerade resurser. Det måste därför finnas mycket starka skäl för att göra en sådan förändring. Vilka, Vänsterpartiet och de borgerliga partierna, är de starka skälen?

Det är också att föredra att insatsstyrkan knyts till en lokal polismyndighet med hänsyn till behovet att varva arbetet i insatsstyrkan med vardagligt polisarbete. Rikspolisstyrelsen vill inte göra förändringar utan vill behålla den under polismyndigheterna i Stockholms län. Detta var alltså Rikspolisstyrelsens synpunkter.

Jag vet att det är en stor majoritet av länspolischeferna som också vill ha det på detta sätt. Nu måste varje länspolismyndighet avstå medel från sina resurser, som de säger, till insatsstyrkan som bara ska öva och inte göra någonting annat.

Jag är alltså bekymrad också för att en isolerad grupp kan skapa egna referensramar och endast åstundar skarpa uppdrag. Den här gruppen är väldigt bra på att lobba.

Jag yrkar bifall till reservation 11.

Anf. 32 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Kia Andreasson har varit på BRÅ:s informationsdagar om bl.a. brottsstatistik, och så hävdar hon att ökningen inte är så kraftig. Jag vet inte om Kia Andreasson har varit särskilt uppmärksam, för den rapport som presenterades där visade bl.a. att ungdomsbrotten har fördubblats sedan 1990 och att våldsbrotten bland unga, 15–17 år, ökat med 30 %. Professor Köhlhorn, som har tagit fram dessa undersökningar på uppdrag av Statens institutionsstyrelse, säger också att detta bl.a. beror på den misslyckade integrationspolitiken.

Min ena fråga till Kia Andreasson är: Om det inte finns några problem med ökad brottslighet bland de unga, finns det då heller inte någon integrationsproblematik ute i våra ytterområden?

I rapporten sade man också att socialtjänsten inte klarar av att fånga upp de här ungdomarna när det verkligen har gått snett. Då är min fråga om Kia Andreasson tycker att det här är angeläget. Är Kia Andreasson i så fall beredd att satsa mer på kommunerna för att de ska kunna satsa mer pengar på socialtjänsten, eller hur har Kia Andreasson och Miljöpartiet tänkt lösa frågan?

När det gäller den internationella insatsstyrkan kan jag bara konstatera att Kia Andreasson är alldeles för dåligt insatt för att över huvud taget kommentera frågan. Det handlar inte om att polismyndigheterna ute i landet tyckte att det var så självklart att insatsstyrkan skulle ligga kvar under Stockholms polismyndighet. Vilka är det som är länspolismästare ute i länen? Det tycker jag att Kia Andreasson ska titta på. Vilken politisk tillhörighet har de? Hur ser deras tjänster ut? Skulle de kunna uttala sig hur som helst om den internationella insatsstyrkan?

Däremot har jag hört att det ena länet efter det andra, inte mindre än sex län den här hösten, inte har kunnat ta tjänster från insatsstyrkan på grund av att man inte har haft resurser till det.

Anf. 33 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det är som vanligt ett stort batteri av frågor. Jag hann inte uppfatta alla, men jag börjar med den sista om insatsstyrkan.

Jag förstår inte att Ragnwi Marcelind tror att länspolischeferna skulle ha någon munkavle på sig. De har fått frågan vad de tycker vore det bästa, och de har svarat att det bästa vore att ha insatsstyrkan under Stockholms läns polisdistrikt och att kunna utnyttja den när de tycker att det behövs. Om länspolismästarna anser att de när behovet uppstår ändå kan få ta del av insatsstyrkan och de är tillfreds med det, förstår jag inte varför man ska blanda in politiska åsikter. Det är så fjärran så det kan jag inte förstå.

När det gäller rån och grov misshandel, som har ökat i åldersgruppen 15–17 år, är läget allvarligt. Men man kan få skenet att det har varit en ökning precis rakt upp. Så stor är den inte om man ser på den. Det är en ökning, och det måste vi naturligtvis ta på oerhört stort allvar. Vi måste titta på vad vi ska göra. Det var där jag också kom in på vuxenperspektivet. Det är inte bara poliser eller lagstiftning som kan lösa denna fråga. Det är det allmänna, det omgärdande samhället med alla de vuxna som finns där.

Anf. 34 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Min följdfråga när det gäller Nationella insatsstyrkan handlar om det som Kia Andreasson sade om att vi inte har varit utsatta för några terrordåd. Vi har inte behövt använda den här styrkan. Är det Kia Andreassons och Miljöpartiets uppfattning att vi inte behöver ha någon beredskap för terrordåd i Sverige? Det blir ju en konsekvens av det sagda.

När det gäller att det inte är så farligt att den här ungdomskriminaliteten har ökat vill jag säga att det faktiskt är så att den har fördubblats. Det är en alarmerande klocka för mig. Jag har statistiken bredvid mig här på bänken, Kia Andreasson. Statistiken visar att detta har fördubblats. Då menar jag att man ändå måste ta det som en oroande signal, inte minst till oss politiker, rörande vad vi gör för att åtgärda detta.

Sedan gäller det detta att prioritera olika saker och var vi tar våra pengar ifrån. Det är klart att vi prioriterar olika. Kia Andreasson och jag prioriterar väldigt olika saker. Vi vill hellre ha fler poliser på gator och torg som skapar trygghet för samhällsmedborgarna än vi vill lägga våra miljoner på fler byråkrater i Regeringskansliet.

Anf. 35 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Eftersom Nationella insatsstyrkan inte har använts en enda gång menar jag att den också måste användas på ett annat sätt, i det vardagliga polisarbetet. Man kan inte ha en insatsstyrka som inte får användas utan bara övar, övar och övar. Man måste också använda dess resurser till annat. Därför har det passat bra i Stockholms län. Det har också varit bra att den har kunnat användas på det sätt som skedde för några år sedan. Den har kunnat användas ute i landet när det behövdes. Jag tycker att det var en bra och lagom överenskommelse som inte borde ställa till med så stora problem som jag ser att det kan bli när man har en isolerad grupp som inte deltar i det vanliga polisarbetet.

Sedan gäller det ungdomars mest frekventa brott. Om man jämför 1990 och 2000 är det riktigt att det har fördubblats. Det är grov miss-handel och rån, speciellt då rörande mobiltelefoner, som är en ny företeelse – eller det är nytt att ungdomar så frekvent gör detta. Det har också gjort att denna kurva har blivit så mycket högre. Mord och dråp och dödligt våld har däremot legat konstant under den här tidsrymden.

Anf. 36 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Kia Andreasson vad hon säger om vikten av uppföljning. Tidigare har vi satsat 20 miljoner kronor på miljöbrott, bl.a. på utbildning av både miljöåklagare och miljöpoliser. Nu satsas det ytterligare 15 miljoner kronor på miljöpoliser. Det är viktigt att följa upp hur dessa resurser har använts. Har de prioriterats just till miljöbrott? I juni i år ligger det 3 000 brottsmisstankar avseende brott mot miljön. Poliser som arbetar med miljöbrottsutredningar finns på väldigt få ställen. Detta är faktauppgifter som inte har hämtats ur några bilder i medierna.

Anf. 37 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag är fullständigt överens med Gunnel Wallin. Det är precis så här det ser ut. Därför behövs de här öronmärkta pengarna nu. Visst finns det ett behov av att följa upp detta. Polisen har en redovisningsskyldighet. Man får i regleringsbrevet reda på hur man ska använda de här pengarna. Eftersom det står redan i budgeten – det är väldigt ovanligt att man öronmärker pengar – måste detta redovisas. Det är så det ska vara.

Anf. 38 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Kia Andreasson, det hjälper inte med öronmärkta pengar. Det var ju de tidigare medlen också. De var också öronmärkta. Det hjälper inte heller att det står i budgeten. Där står det mycket som det sedan inte händer mycket med ändå. Det måste till andra åtgärder. Med tanke

på den position som Kia Andreasson har när det gäller beslut vore det väl viktigt att driva detta.

Prot. 2001/02:40
4 december

Anf. 39 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Ja, det är precis det vi ska göra under denna period.

Rättsväsendet

Anf. 40 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska kommentera det här med Nationella insatsstyrkan och vad som har varit viktigt för Vänsterpartiet när vi har tittat på den frågan. Det första var: Behöver vi en nationell insatsstyrka mot terrorism? Särskilt i dagens läge har det varit mycket klart och tydligt för oss att vi behöver ha den här speciella kompetensen. Nu har vi byggt upp den nationella insatsstyrkan.

När vi sedan placerade den under Stockholmsmyndigheten och man gjorde en uppföljning för två och ett halvt år sedan konstaterade man att styrkan hade förlorat i kompetens. Man hade förlorat i utrustning. Det fungerade ytterst dåligt när det låg under länsmyndigheten här i Stockholm. Det här sade man i en utredning. Det sade länspolismästarna, och det sade också rikspolischefen.

Vi i Vänsterpartiet sade redan då att vi ansåg att det var väldigt allvarligt att man inte fungerade på ett bra sätt och att de här konflikterna fanns. Därför gick vi sedan med på en överenskommelse om att Rikspolisstyrelsen skulle ta ett starkare grepp om styrkan. Man skulle följa upp styrkans utrustning och se till att det fungerade.

När man sedan gjorde en inspektion för ett år sedan kvarstod i stort sett samma problem. Till viss del hade vissa problem förvärrats. Nu har man följt upp det här. Man håller på att titta på det. Vid den sista inspektionen för ett år sedan var det nio av tio av dem som inspekterade som sade att man borde flytta på den här styrkan. I dag är det inte alls samma ställningstagande ute hos länspolismyndigheterna.

Vi anser att styrkan behövs. Den måste ha en hög kapacitet. När den inte fungerar tycker vi att det efter två och ett halvt år är dags att göra slag i saken. Det här var alltså inget nytt påfund från Vänsterpartiet utan vi tror att det här kommer att bli bra.

Anf. 41 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det skulle inte vara samma inställning hos länspolischeferna. Hur vet Alice Åström det? Jag har inte sett något dokument som säger att det har ändrats. Vad är det för dokument? Man skulle ha förlorat i kompetens. Det som framkom i inspektionen skulle ju åtgärdas. Man har avsatt pengar för att rätta till bristerna. Det kan ju likaväl ske under länspolismyndigheten i Stockholm. Det är ingen skillnad.

Jag skulle vilja ha kommentarer om vad denna insatsstyrka ska göra. Ska den öva mer än 50 % nu? Vad ska hända med resten av tiden om den nu inte får uppdrag ute i landet?

Anf. 42 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Först och främst kan man titta på den inspektion som gjordes för knappt ett år sedan där nio av tio – och det fanns också länspolismästare med i inspektionen – ansåg att man inte hade fått det att

fungera. Kia Andreasson säger att det här kan man väl åtgärda, det kan väl gå lika bra när det ligger under Stockholmsmyndigheten. När man ser en verksamhet som under tre års tid har dragits med samma problem och man fortfarande inte har kunnat lösa dem, då måste man vara beredd att vidta åtgärder.

Sedan vill jag lyfta upp två saker till. Den ena är när Kia Andreasson säger att det kommer att bli en isolerad grupp. Jag vet inte om Kia Andreasson betraktar Rikskriminalen som en isolerad grupp. Rikskriminalen ligger också under RPS och jobbar över hela landet. Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att behovet av denna styrka när det gäller grov organiserad brottslighet och särskilda händelser är väldigt stort ute i landet. Det vi ser i dag, det vi från Vänsterpartiet ser som ett problem, är att man hos vissa länsmyndigheter bygger upp sina egna små insatsstyrkor som inte har samma kompetens. Man slösar med resurser när man ska bygga upp det på två nivåer. Vi bör använda den kompetens som finns. Men vi i Vänsterpartiet har sett det som en viktig demokratisk aspekt. När man har en styrka med den höga profilen, med den utbildningen och med ett speciellt uppdrag är det oerhört viktigt att veta när den styrkan används, vem som har fattat beslutet och att man kan följa hela processen.

I dag möter jag ofta både journalister och demonstranter som säger att man satte in nationella insatsstyrkan. Det gjorde man inte alls. Det var insatsstyrkan fastän det var under de 50 procenten som jobbade hos Polismyndigheten i Stockholm. Det ser vi som en tydlig brist att man inte kan klargöra när man använder en sådan specialresurs och vem som fattar beslut om det.

Anf. 43 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår inte argumentet att den inte skulle kunna användas i hela landet om den var under Stockholms län. Man har möjligheten i dag att göra det, och det har också gjorts. Anledningen till att jag befarar att detta kan bli en isolerad grupp är att man inte riktigt kan jämföra med Rikskriminalen. Det är ett ganska litet gäng som hela tiden ska öva på dessa skarpa uppdrag.

När jag har besökt Nationella insatsstyrkan har jag sett att det primära är att bara ha sådana uppdrag. Jag tycker att det är värdefullt för en sådan styrka att även delta i vanligt polisarbete. Det ger ett annat perspektiv än att bara jaga dessa skarpa uppdrag.

Anf. 44 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Man blir lite rastlös när man sitter i tre timmar och lyssnar på andra. Å andra sidan tycker jag att det har varit väldigt intressant att höra alla partiers ideologiska uppfattningar i olika frågor. Jag tycker att det faktiskt är väldigt bra att vi försöker hålla en mycket hög debattkvalitet. Vi var här i fredags. Det var andra konstellationer. Vi är här i dag. Nu är det nya konstellationer. Men vi håller oss till sakfrågor. Jag tror inte att jag under de här tre timmarna har hört något enda personangrepp, som i andra sammanhang är så vanliga och trista och där man ger sig på varandras personliga egenskaper i stället för att hålla sig till sakpolitiken.

Jag tycker att det har varit väldigt roligt och intressant att lyssna. Däremot har man inte kunnat undgå en viss irritation på vissa håll, en viss irritation över att saker och ting har förändrats. Så är det ju.

Det här är min första budgetdebatt. Men det är så att under ett antal år skedde det neddragningar inom skolan, sjukvården och rättsväsendet. Det gjorde regeringen därför att man var tvungen att ta ett ansvar. Man gjorde det tillsammans med samarbetspartierna för att kunna göra de satsningar som nu görs på just dessa områden. Det är klart att man i opposition inte har det ansvaret. Då kan man kritisera även vid sådana tillfällen. Men nu är alltså läget annorlunda. Nu gör regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet den största satsningen någonsin på rättsväsendet. Aldrig någonsin i Sverige har det gjorts en så stor satsning. Detta är ett faktum som det inte går att blunda för.

Detta gäller inte minst inom polisen. Vi har på kort tid gått från en till tre polisutbildningar. Vi har nu kapacitet att börja utbilda någonstans mellan 700 och 900 nya poliser per år. Dessutom finns de utredningar som Johan Pehrson nämnde och som gör att vi förhoppningsvis kan renodla uppgifterna, vilket gör att ännu fler poliser kan arbeta med de saker som jag tycker att de ska ägna sig åt, nämligen brottsbekämpning och förebyggande arbete.

Man kan naturligtvis nu ge sig in i ett hypotetiskt aktionsförfarande och säga att 2006 ska det vara så och så många, vi ska ha 19 000 eller 20 000 poliser. Javisst, låt oss ha de diskussionerna när det så gäller, men det går inte att öka hur mycket som helst varje år om vi ska behålla den höga standard på polisen som jag i alla fall anser att vi ska ha. Som sagt: Det som gäller nu är den största satsningen någonsin, och det innebär att målet är att det 2004 ska vara 17 000 poliser i Sverige, mer än det någonsin har varit.

Låt oss sedan i valrörelsen 2006 och kanske ännu senare diskutera om det ska vara 18 000, 19 000 eller 20 000. Det enda vi vet nu är att den här satsningen, som vi har gjort tillsammans, är en satsning som kommer att fortsätta.

Polisen ska ägna sig åt brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete. Det betyder oerhört mycket i de brottsförebyggande råd som nu finns i 200 av landets kommuner. Det allra viktigaste är just att förhindra att våra ungdomar hamnar i droger och kriminalitet.

Det har här talats lite om välfärdsstatens betydelse. Jag tror att de allra flesta faktiskt håller med om att det finns en klar koppling mellan sociala orsaker och brottslighet – ju mindre inkomstskillnader, ju mindre sociala skillnader, desto färre brott. Och vice versa: Ju större inkomstskillnader, ju större sociala klyftor, desto grövre och större brottslighet. Så har det varit i alla tider, så är det överallt. Det finns orsaker till att människor begår brott. Det är ingen slump vilka som begår brott och var de begås. Det är därför så oerhört viktigt att se helheten och att göra de satsningar som vi nu gör tillsammans på familjen, den särskilda storstadssatsningen för att minska segregationen, de särskilda satsningar på skolan som gör att fler vuxna kommer ut dit, satsningar för att öka den sociala kontrollen på våra barn och ungdomar. Det är det här som också vid sidan av satsningen på polisen och rättsväsendet är så viktigt. Det går inte att bryta ut olika delar. Det är det som är strategin, Ragnwi Mar-

celind. Det är helheten som är det viktiga. Man kan inte isolera olika delar.

Det har kommit uppgifter om brottsligheten. Vi vet att den totala brottsligheten, trots att många försöker ge en annan bild, inte har ökat sammanlagt. Det finns vissa delar som är väldigt oroväckande – narkotikabrottsligheten bland ungdomar. Den rapport som nu kom tycker jag är mycket oroande. Det ges förklaringar där. Jag har inte varit på BRÅ-konferensen, men jag har tagit del av den. Det är alldeles tydligt att det finns orsaker, vi står inför nya situationer. Det handlar om andra saker än bara dem som vi är vana att diskutera här. Det är oerhört viktigt att den här forskningen finns.

Det går inte att säga som Fredrik Reinfeldt att det är förståsigpåare. Det är som sagt oerhört viktigt att vi har den här forskningen. Det är jättebra. Jag är övertygad om att Fredrik Reinfeldt och Johan Pehrson och alla vi här gör allt vad vi kan för att sätta oss in i de här frågorna och verkligen arbeta seriöst med dem. Men vi behöver också den här forskningen. Jag har i varje fall inte tagit del av någon forskning som säger att högre straff är receptet. Jag har aldrig tagit del av sådan forskning. Jag har tagit del av massor av forskning som säger motsatsen. Det är därför som man inte kan säga: Nej, de som står för forskningen är förståsigpåare.

Likadant kan det finnas olika uppfattningar om hur mycket man ska lägga sig i domstolarnas arbete. Det är så att domstolar utvecklar sin praxis. I vissa avseenden, som vid grov misshandel, ligger de lägre i förhållande till straffskalan. Och när det sker har det naturligtvis samband med att det är yngre brottslingar, precis i enlighet med lagen. Vissa straff utvecklas och blir högre. Vi vet att straff för mord och grova narkotikabrott har utvecklats och blivit högre. Vi kan ha synpunkter på det personligen. Men vi politiker kan inte gå in och säga till domstolarna vid enskilda brott att här borde ni döma högre, utan det handlar om domstolarnas praxis. Sedan kan vi naturligtvis, om det är en majoritet för det i riksdagen, göra lagändringar, höja straffen och säga att för grov misshandel ska minimum vara fyra år. Men vi kan inte tala om för domstolarna hur de ska döma. Då är vi inne på ett område där vi inte ska vara. Det är alltså viktigt att hela tiden fortsätta arbetet och jämföra skillnaderna.

När det gäller ungdomar är det mycket viktigt att tidigt göra de insatser som nu görs med de 5 miljarder som satsas på skolor och daghem. Vi vet att problemen uppstår tidigt. Många säger att man kan se det tidigt, och då måste insatserna göras. Man kan inte vänta tills ungdomarna har blivit straffmyndiga och tro att man minsann kan visa att man inte accepterar deras beteende och att straffen ska vara högre för att visa att brott inte ska begås.

När ungdomar kommer i den åldern gäller det att utveckla påföljderna så att man tillämpar principen att det ska vara hårda, tydliga och klara påföljder, men vi ska inte stöta bort våra barn och ungdomar med alltför repressiva åtgärder, för då förlorar vi dem. Det vore ett oerhört misslyckande om vi stötte bort 15–18-åringar, om samhället redan där förlorar sina barn.

Det är därför som regeringen har gett i uppdrag till BRÅ, Socialstyrelsens och SIS att utvärdera den påföljdsreform som har skett. Det är också därför som vi har planerat att göra en översyn över hela påföljds-

systemet. Jag anser att de traditionella påföljderna, böter och fängelse, passar illa för ungdomar. Varför fängelse är olämpligt tror jag inte att jag behöver utveckla, men böter är inte heller särskilt bra. Det ger inte de tydliga och klara reaktioner som barn och ungdomar behöver när de har begått ett brott och när de har gjort fel.

Det här är alltså ett oerhört viktigt arbete. Tillsammans med den forskning som sker får vi fortsätta att med tiden utveckla de olika påföljderna.

Man måste se helheten. Det gäller att så få barn och ungdomar som möjligt hamnar i brottslighet. Men det är klart, hur vi än gör kommer det alltid att finnas några som hamnar där. Så är det överallt. Det gäller alltså att så få som möjligt hamnar inom den traditionella kriminalvården som vuxna. Men vi får inte lämna dem som gör det i sticket. Även här måste man fortsätta att arbeta för att människor ska kunna ta sig tillbaka till samhället, för att de ska kunna leva i samhället som alla andra. Det är därför viktigt att man använder tiden i fängelse till att arbeta med återanpassningen.

Nu måste vi särskilt satsa på narkotikabekämpning i fängelserna. Det är ett problem. Vi för diskussioner om och har långtgående planer på att införa ett system som innebär att man har olika enheter, olika anstalter just för dem som är särskilt motiverade.

Det är för att minska återfallen som det sedan den 1 oktober finns möjlighet att använda s.k. fotboja. Det ska inte vara så att man en dag efter ett långt fängelsestraff bara står utanför fängelseportarna. Vi måste arbeta för att man ska få ned återfallsbrotten. Då ska det vara möjligt för den som sitter i fängelse att ta de kontakter som behövs och att skaffa arbete och bostad under påföljdstiden. Det är också ett sätt att sätta press på myndigheterna för att de redan innan påföljdstiden är slut ska kunna påbörja ett arbete på ett bra sätt, så att det inte blir den svåra situation som råder i dag.

Situationen i kriminalvården är annorlunda än tidigare. Det gör också att det finns ett behov av att se över hela lagstiftningen på det här området, och det arbetet pågår också.

Som sagt, det är helheten som gäller för att man ska få ned brottsligheten. Får vi det kommer naturligtvis också brottsoffren att få det bättre. Bakom varje brott finns det ett brottsoffer.

Det har genomförts stora förändringar och förbättringar för brottsoffer. Men för många brottsoffer är det fortfarande svårt att känna en trygghet vid en rättegång. Det är därför som förslagen i brottsofferpropositionen som träder i kraft den 1 juli särskilt inriktar sig på förståelsen och kunskapen hos brottsoffer. Det gäller inte minst när det är barn som är brottsoffer, som är en mycket svår grupp att utreda. Det är också därför som vi nu har initierat idén om hur vi ska kunna hjälpa de kvinnor som är i en särskilt utsatt situation, nämligen när de utsätts för våld i hemmet.

Arbetet med brottsoffer kommer att fortsätta tillsammans med det förslag som jag tidigare har presenterat, att även unga brottsoffer ska ha en garanti för att det går fort. Det är jättebra att det går med särskild skyndsamhet när det gäller unga lagöverträdare, men det ska också gälla unga brottsoffer.

En ytterligare viktig sak i samband med ungdomsvåld och kvinnofrid är att handläggsningstiderna förkortas, vilket också har sagts här tidigare i dag. Det pågår olika projekt och samarbeten i Sverige. Det finns mycket goda resultat t.ex. från Handen utanför Stockholm och Jönköping. Det är då viktigt att ge förutsättningar för kortare handläggsningstider, och ett sådant arbete pågår också.

Den finns en utredning som presenterade sitt första förslag i juni och som kommer med nya förslag i december. Dessa förslag ska genomarbetas för att man ska kunna ge möjlighet att få en bättre överblick över processen och för att få myndigheterna att arbeta sida vid sida i stället för att hela tiden vänta på de olika delarna i brottsutredningen.

Ja, det här är regeringens och samarbetspartiernas politik för att man ska kunna minska brottsligheten. Vi koncentrerar oss på det brottsförebyggande arbetet. Det handlar mycket om en satsning på familjen och skolan. Brottsbekämpningen har fått ökade resurser, och vi arbetar också med att minska återfall i brottslighet. Det här är den politik som vi tror är den mest framgångsrika i kampen mot brottsligheten.

Anf. 45 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! I mitt allmänna berömmande i slutet av mitt anförande glömde jag bort att yrka bifall till reservation nr 14, vilket jag härmed gör.

Jag är lite oroad över justitieministerns helhetssyn och helhetsbild. Man kan dra slutsatsen att det är inkomstskillnaderna som gör att det finns brottslighet. Jag trodde att det berodde på bristen på jobb och en havererad utbildning. Vi har en gymnasieskola som producerar förlorare. Det som skulle bli en gymnasieskola för alla blev en gymnasieskola för hälften. Detta är en enorm utslagningsmekanism.

Det finns en betydande brist på närvarande vuxna i familjerna. Det här måste vi ta tag i. Sammantaget kan vi prata om den segregation som vi kan se. Många människor är i praktiken exkluderade från arbete, åtminstone från vitt, hederligt arbete som beskattas, men de är inkluderade i alla bidragssystem. Det leder till ett utanförskap och en problematik. Det är detta som är utmaningen för oss här i kammaren, inte inkomstskillnaderna, utan det är fattigdomen.

När det gäller satsningarna på skolan, vården och omsorgen på 5 miljarder blir man lätt förskräckt. Om jag öste på 10 miljarder, justitieministern, skulle det inte räcka när vi har en skola som står helt tafatt när elever och lärare får stryk. När man inte vet vad man ska ta sig till spelar väl inga miljarder i världen någon roll om man inte har ett grundläggande normgivningssystem i skolan?

Jag skulle vilja ha en kommentar till detta.

Anf. 46 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Sociala skillnader beror många gånger just på arbetslöshet. Det om någonting leder väl till skillnader i familjers ekonomi. Det är därför som det är så oerhört glädjande och bra att arbetslösheten har kunnat sjunka till under 4 %.

Jag måste erkänna att när jag hörde om målet 4 % för några år sedan tänkte jag att det inte kommer att gå. Arbetslösheten var ändå dubbelt så

hög. Hur skulle man kunna få ned den till 4 %? Men det målet har klarats av.

När det gäller satsningarna på olika områden är satsningen med 5 miljarder på skolan väldigt viktig. Det kommer att innebära att 15 000 nya lärare ska kunna anställas i skolan och i förskolan. Dessa lärare är mycket bra utbildade och mycket kompetenta. De är minsann inte handfallna, utan de står för de normer som måste sättas i skolan.

Det är oerhört viktigt att vi börjar här och att det inte bara – vilket i och för sig är oerhört viktigt – lärs ut kunskaper, utan det måste finnas utrymme för den sociala kontrollen av vuxna i skolorna. Det är därför som denna satsning är så viktig.

Anf. 47 JOHAN PERSON (fp) replik:

Fru talman! Mitt blodsocker sjönk så drastiskt att jag yrkade bifall till fel reservation. Det är nr 15 det gäller. Men annars är jag inte ett dugg förvirrad, som ni märker.

Jag tänkte säga att det inte spelar någon roll om det kommer 15 000 nya vuxna till skolan. Jag skulle helst vilja se en massa riktiga lärare och inte människor som inte har den utbildning som jag tycker att en lärare ska ha. De vet ju inte vad de ska göra. De kan inte punktbevaka alla ungdomar.

Om det kommer till våldsutövning och det sker tragiska händelser – jag är fullt medveten om att det är undantag och inte regel – måste man veta vad man ska göra. Det vet man inte i dag, och det tycker jag är häpnadsväckande. Här borde justitieministern, även om andra ministrar har svårt att göra det, ta tydlig ställning.

Jag tänkte också ta upp poliserna. Vi märker nu att tanken på närpolisverksamhet tas tillbaka. Verksamheten ersätts med fler fasta utryckningsenheter, fasta spaningsenheter och fasta narkotikaenheter. Den tanken överges.

Hur få närpolisområden anser justitieministern att det ska finnas hos en polismyndighet – t.ex. i Örebro län – innan man får erkänna att man har givit upp när det gäller närpolisreformen?

Anf. 48 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det kan bero på Johan Pehrsons blodsockerhalt att han säger att det inte spelar någon roll om det kommer 15 000 lärare till skolorna. Jag vill säga att det är alldeles fel att tro att lärarna inte utvecklar en oerhörd kompetens under de 3 ½ år de ägnar åt lärarutbildningen. Det lärarna kan göra är oerhört viktigt. Det är inte så att lärare kommer ut på skolorna och inte vet vad de ska göra. De är fulla av idéer och kompetens.

Inom parentes kan jag säga att jag är gift med en lärare, och jag har följt frågorna på nära håll. Det är en mycket orättvis bild man ger av våra lärare om man säger att de inte vet hur de ska hantera problem i skolorna.

Närpolisreformen kom samtidigt som det gjordes neddragningar inom polisen. Närpolisen har haft det svårt och kämpigt. Ändå har BRÅ kunnat visa att närpolisen lyckas utreda en mycket stor del av fallen.

Det har gjorts sammanläggningar av ekonomiska skäl, men det har också gjorts sammanläggningar av närpolisområden som bygger på att polisen vill få ut mer resurser. Framför allt under våren var det så. Varje

gång en polismyndighet fann att det var bättre att ha en än två polisstationer sades det att polisen lade ned två närpolisstationer. Detta skedde trots att polisen sade att man får mer ut av verksamheten om man gör på detta sätt.

Närpolisreformen är fortfarande relativt ny. Verksamheten kommer att fortsätta att förändras. Den kommer att vidgas ibland och minskas ibland i olika områden. Så ska den utvecklas. Det ska inte utnyttjas i den politiska debatten som bevis för att det bara är neddragningar inom polisen.

Jag tror oerhört mycket på närpolisen. Jag kommer att arbeta för att den ska utvecklas. Det är regeringens syn, och den delar vi med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Anf. 49 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Justitieminister Thomas Bodström konstaterar att det finns orsaker till brotten. Jag hörde ett långt anförande om att man gör lite här och lite där och att det ska bli så bra.

Skulle jag kunna få en mer djuplodande analys av vad det är som har gått snett i det socialdemokratiska välfärdsbygget? Socialdemokraterna har ju – Thomas Bodström har visserligen inte varit med hela tiden – haft makten de senaste 60 av 69 åren. Var är analysen av problemet med den socialdemokratiska välfärdsstrukturen?

Varför har ni inte utrotat brottsligheten? Det räcker inte med någon liten satsning i dag. Vad gjorde ni på 30-, 40-, 50-, 60-, 70-, 80- och 90-talet? Det måste vi få reda på innan vi kan ta diskussionen om vart ni nu ska gå på allvar. Vi måste se om ni över huvud taget vet var ni har varit och vad ni har ägnat er åt.

Vad gäller poliserna noterar jag att Thomas Bodström skriver ned antalet poliser och nämner siffrorna 700–900. Jag tror att de tre polishögskolorna har möjlighet att ta in 720 aspiranter, men då blir det knökfullt.

Thomas Bodström säger att målsättningen är att komma upp till 17 000 poliser. Sedan säger han att vi får diskutera resten i valrörelsen 2006. Tackar så hemskt mycket! Jag tror att det finns en hel del väljare som vill ta det redan i valrörelsen 2002 och som vill ha ett löfte som sträcker sig längre och som innebär att vi närmar oss det antal poliser som polisen själv säger behövs för att man ska kunna komma åt vardagsbrottsligheten. Varför ska vi acceptera er agenda?

Det är klart att det går att få fler poliser på plats än de 17 000 som regeringen orkar upp till, men det tar några år. Det har vi också medgivit. Vi har varit mycket noggranna inom moderaterna när vi har angivit hur vi ska kunna komma upp i 20 000, som är det antal som behövs.

Jag tänker inte vänta till 2006. Jag hoppas att riksdagskandidater från Örebro inte heller kommer att göra det, utan att vi får denna diskussion när väljarna vill ha den – redan nästa höst.

Anf. 50 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag skulle alltså på två minuter försöka redogöra för 70 års socialdemokratiskt regeringsinnehav.

Nej, skämt åsido: Ska vi vara nyanserade, vilket jag tycker att vi ska vara, kan jag säga att jag inte tror att det har funnits något samhälle någonstans som har varit utan brottslighet. Jag tycker inte att Sverige ska

skämmas över den brottslighet som finns. Däremot finns det många saker som kan göras ännu bättre, och där måste vi hela tiden fortsätta vårt arbete.

Man kan jämföra utvecklingen i Sverige med utvecklingen i det land som moderaterna brukar kalla föregångsland, dvs. USA. Vi har i dag ungefär 4 000 fångar i Sverige. I USA finns det bortåt 2 miljoner. Om vi i Sverige skulle ha motsvarande andel fångar skulle antalet vara 15 gånger större, dvs. 60 000–65 000. Det är skillnaden mellan traditionell välfärdspolitik och den politik som man har utvecklat i USA under dessa år, och det är de resultaten vi ser nu.

Jag vill understryka att satsningen på polisen ska fortsätta. Man startar inte polisutbildningar hur som helst. Det kommer att fortsätta. Sedan är det svårt att veta hur det ser ut 2005 och 2006 vad gäller t.ex. den tekniska utvecklingen. Det är svårt att veta om det behövs fler poliser eller en större satsning på teknik. Men jag vill understryka att denna satsning kommer att fortsätta.

Jag tror att Fredrik Reinfeldt och jag är överens om att det inte går att utveckla hur snabbt som helst. Men det är vår målsättning att fortsätta att satsa på polisen.

Anf. 51 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag ska be att få välja mina egna favoritländer. Jag har alltid haft Sverige som föregångsland, och det kommer så att förbli. Det är här jag bor med min familj, och det är här jag vill fortsätta att vara.

Jag menar att det ni i realiteten gör är att ni blundar för den brottslighet som vardagssvenskarna ser och lever med hela tiden. Det är på det sättet ni använder förståsigpåarna. De berättar att antalet brott inte har ökat och att det bara är anmälningssfrekvensen som stigit. På det sättet försvinner många människors oro och ångest över att vara omgivna av brottslighet och dessutom få höra att ingenting ska göras åt det. Det är det landet jag vill förändra.

Då behövs det fler och mer synliga poliser. Då behövs det straff som är mer ingripande än de vi har i dag. Det är ett sätt att ställa sig på brotts-offrens sida.

Vi har tittat lite på de budgetsiffror som Thomas Bodström rör sig med. Flera myndigheter har kommit till utskottet och sagt att de redan har använt en mycket stor del av sina resurser. Kriminalvården har sagt att man måste använda krediten för att klara de ökningar som nu är på gång. Vi måste alltså börja bedriva kriminalvård på krita. Polismyndigheterna kommer att få problem med kommande löneavtal. Det finns ingen ersättning för det stora radiokommunikationssystem med TETRA-standard som polisen nu själv ska ta fram. Bosse Ringholm har problem med utgiftstaken.

Här lovas en massa saker som det inte finns resurser till. Det, menar jag, är ett budskap som svenska folket måste få höra. Det duger inte att lova på krita. Dessutom vet vi hur den socialdemokratiska agendan ser ut. Dessa frågor är inte de frågor som socialdemokrater söker sig till först. Det är alltid något annat som kommer före.

Satsningen får ha varit hur stor som helst, men det ni gör är att ni fyller igen gropar ni själva har grävt.

De fem terminerna med stängd polishögskola innebär 1 000 poliser mindre. Det är de siffrorna ni knappt kommer upp till när ni nu gör de stora satsningar Thomas Bodström skrutit om så många gånger. Det är det som är verkligheten. Det är det som leder till att det blir brister och till att inte tillräckligt görs mot brottsligheten i Sverige i dag.

Anf. 52 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är framför allt vardagsbrottsligheten som berör våra medborgare. Jag ska faktiskt passa på att ge beröm till Fredrik Reinfeldt, för Fredrik Reinfeldt brukar inte försöka utnyttja särskilda våldshändelser i samhället till att piska upp en sådan stämning att det skulle bli brott som det är en mycket liten risk att våra medborgare drabbas av. Jag tycker också att vardagsbrottsligheten är det som är allra viktigast för den största allmänheten. Det är nog så besvärande att drabbas av ett bilinbrott eller ett sommarstugeinbrott, och det är naturligtvis det som är den största risken.

Forskningen kring brottslighet är oerhört viktig, även när det gäller anmälningssbenägenheten. Det är förstås glädjande att man i dag har en mycket tydligare distinktion på våra skolgårdar och att man anmäler våld i dag, som man inte gjorde tidigare – man behöver inte gå så långt tillbaka i tiden. Det här är någonting som är viktigt att lyfta fram så att det inte målas upp felaktiga bilder av verkligheten, vilket också skapar en onödig oro hos våra medborgare.

Sedan vill jag säga att det nog inte i första hand är straff som brottsoffer önskar sig, utan en ökad trygghet och bättre skydd. Sedan är straff också en viktig del. Vi har som bekant allvarliga straff för våldsbrott.

Slutligen vill jag säga att det hela våren sades att de här pengarna inte ens räcker till att täcka underskottet hos våra poliser. Det sades när vi gjorde den största satsningen som har gjorts. Vad har vi nu för resultat, trots att vi har haft de svåra kravallerna i Göteborg och trots att vi har haft en situation efter den 11 september som mycket riktigt har tagit mycket stora resurser i anspråk? Jo, polisen har inte längre något budgetunderskott, som det ser ut nu, till årsskiftet. Vi har alltså inte något budgetunderskott. Ändå kan vi fortsätta att göra den här satsningen. Det är det som är verkligheten i Socialdemokraternas och samarbetspartiernas Sverige.

Anf. 53 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Saker och ting har förändrats, sade justitieministern. Jag ska belysa detta med ett par exempel.

Den 15 november 2000 sade justitieministern i ett frågesvar: Enligt regeringens bedömning är den största satsningen någonsin på polisväsendet tillräcklig för att polisen ska klara sina åtaganden med anledning av Sveriges ordförandeskap i EU utan att den övriga verksamheten blir lidande.

Den 16 december sade ministern i en debattartikel: Det kommer nog att kosta 50 miljoner ungefär.

I december 2001 har Rikspolisstyrelsen räknat fram notan: 315 miljoner kronor, varav 144, som jag tidigare nämnde i mitt anförande, berör Göteborg.

Justitieministern säger att polisen inte har något underskott. Beror det på att man inte har betalat ut pengar till t.ex. Göteborg för de ökade omkostnader som man hade i samband med detta? Där har man inte ens fått en indikation eller en signal om att man ska bli kompenserad för det som hände där. Jag skulle tycka att det vore bra att få reda på det, eftersom verkligheten, som jag möter den, ute i landet inte ser ut så som justitieministern säger. Det kanske beror på att Rikspolisstyrelsen håller i pengarna för att täcka budgetunderskotten. Men hur ser det ut ute i länen?

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Ragnwi Marcelind! Polisen har en budget på 13 miljarder. Man ska försöka få det att hela tiden ligga jämt. Den allra största delen av detta är lönekostnader. De ligger på 75–80 %. Sedan är det lokalkostnader på ungefär 10 %. Det är variationerna i lönerörelser och lokalkostnader som har den stora betydelsen för utfallet av polisens ekonomi. Det finns alltså resurser för sådana här händelser, trots att det har blivit mycket dyrare i Göteborg än vad som beräknades, trots att polisen har behövt göra insatser långt utöver det vanliga i samband med terroristdåden.

Jag får ofta frågan: Hur ska det här finansieras? Det kan vara när det är ett nytt system eller vilken teknisk utveckling som helst eller att det kommer extrakostnader. Det finns i hela det här området. Sedan är det väldigt svårt att säga exakt var det hamnar. Men nu visar det sig att man vid årets slut är i balans. Vi har prickat alldeles rätt. Jag är fullt medveten om att det skulle kunna ligga någon procent åt något håll, men det vi siktar på är att polisen inte ska ha något underskott i sin budget och ändå kunna fortsätta. Det är alltså av oerhört mycket större betydelse hur lönerörelsen går än att det är någon enskild kostnad, t.o.m. så stora kostnader som Göteborgshändelsen medförde och de extra kostnaderna i samband med terroristdåden.

Anf. 55 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar för det svaret och kan med det säga att jag kan föra fram hälsningar till alla de län som säger att de inte ens har råd att anställa folk att helheten är den att vi inte kommer att ha något underskott och att man får komma med nya ansökningar till Rikspolisstyrelsen.

Justitieministern säger att man gör den största satsningen någonsin på rättsväsendet. Det är kanske att ta i lite grann att säga så innan man har kommit fram till att åtminstone utbilda 900 per år. Åren 1986–1987 utbildade man faktiskt 700–800 per år. Jag skulle vilja säga att vi i stället i dag kanske har historiens mest komplexa samhällssituation och samhällsstruktur som kräver helt andra åtgärder och insatser än vad vi tidigare har varit med om.

När det gäller strategin om förebyggande insatser välkomnar jag justitieministerns hållning, att helheten är viktig. Då räknar jag med att justitieministern och socialdemokraterna är med och stöder oss i de förslag som vi har lagt fram om att målmedvetet, långsiktigt och med stor beslutsamhet medvetandegöra just föräldrar och vuxenvärlden om deras möjligheter och deras ansvar när det gäller normöverföringen. Det är ju det som det handlar om. Eller har justitieministern något annat svar på

frågan om vilka som ska förmedla normöverföringen om det inte är föräldrarna eller de vuxna som finns nära barnet?

Sedan vill jag bara säga att jag är glad åt att justitieministern är med här i dag. Det är strongt. Vi har haft tidigare budgetdebatter där ingen minister har varit med, så jag välkomnar ministern och hoppas att han inte har blivit alltför uttröttad utan fått inspiration till sitt fortsatta arbete.

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att jag missade något enstaka tidigare socialdemokratiskt innehavande av makten, men det här är trots det på längre sikt den största satsningen som faktiskt görs på rättsväsendet och polisen.

Sedan kom jag av mig av berömmet. Men jag tror att det sades något om normerna. Jag delar faktiskt uppfattningen att det är familjerna som står för normerna. Det är därför som det är viktigt att satsa på familjen. Sedan vet vi att vi inte lever i den bästa av världar. Det finns familjer och föräldrar som inte lyckas klara av sina barn. Det är därför som det är viktigt att samhället står berett även för dessa våra barn. Det är därför som det är så oerhört viktigt att ge barnen en bra skola, en meningsfull fritid och att kanske satsa extra mycket just på de barnen. Det tjänar de på. Det tjänar framtida brottsoffer på, och det tjänar hela samhället på.

Anf. 57 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa några frågor till justitieministern.

Äntligen satsas det stora resurser. Vågar man tro på att närpolisorganisationen ska fungera nu? Det står i handlingen här – det är varningar från Rikspolisstyrelsen – att det är en uppenbar risk att man får gå över till händelsestyrd utredningsverksamhet därför att de personella resurserna är för stora.

Sedan står det också någonting annat som jag tycker är väldigt intressant: vidare framgår att en decentraliserad närpolis har högre uppkläring och att medborgarperspektivet tillgodoses bättre. Det tycker jag är viktigt att ta *ad notam*. Det gäller ju att få närpolis i alla områden. Jag undrar om vi vågar tro på det här löftet nu, att närpolisorganisationen ska fungera över hela landet.

Min nästa fråga gäller rekrytering av poliser. Det finns poliser, men de bestämmer var de vill söka någonstans. Det finns många orter som inte får tag på och inte kan rekrytera poliser. Då måste vi förändra någonting för att underlätta detta. Vilka åtgärder är ministern beredd att vidta i det avseendet?

Anf. 58 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag märker att ju längre vi diskuterar desto mer överens blir vi. Jag blir nästan orolig över att det inte finns meningsskiljaktigheter.

Svaret är: Ja, vi kommer att fortsätta att satsa på närpolisreformen. Jag tror ändå att det kommer att finnas de som påstår att varje förändring av närpolisen skulle innebära en försämring, men förändringar för närpolisen kommer naturligtvis att ske. Det behövs både större områden och mindre områden. Det är möjligt att vi får leva med att man utnyttjar detta

till att säga att vi nu inte satsar på närpolisreformen. Men det gör vi. Den är oerhört viktig.

Sedan vill jag säga att bara det att vi nu gör dessa satsningar och att det kommer fler poliser naturligtvis inte innebär att saker och ting är lösta på alla sätt. Ett problem vi har gäller norra delen av Sverige, där det är väldigt svårt att rekrytera poliser trots att det finns ekonomiska förutsättningar. Jag tror att den polisutbildning som nu finns i Umeå på sikt kommer att vara väldigt viktig. Jag tror också att den utredning om glesbygdsproblematiken och hur man ska kunna stödja glesbygden när det gäller polisiärt arbete som leds av Ann-Marie Begler och som kommer att slutföras den 1 april kommer att vara viktig.

Det är dessa saker, tillsammans med mycket annat, som vi måste fortsätta att arbeta med för att hela tiden utveckla polisen och polisens arbete.

Anf. 59 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Jag vill upplysa justitieministern om att det finns ett landskap som heter Skåne. Där är situationen precis likadan i vissa områden. Det är jättesvårt att rekrytera poliser till vissa områden. Det här är någonting som har tagit en väldig fart och som vi måste göra någonting åt. Och det är bråttom! Vi måste ha en mer attraktiv arbetsmiljö och ett mer attraktivt arbetssätt, inte avlöva verksamheterna ute och flytta allt in till de stora städerna. Då får vi inte några poliser ute.

Min andra fråga gäller kriminalvården. I fråga om utslussningen, fotbojan och attityderna är vi överens. Men man måste naturligtvis vara i ett sådant skick att man kan klara situationen. Det måste pågå en rehabilitering, och det gör det inte i dag. Den lilla som finns är verkligen begränsad. Jag tror att det mycket är det som gör att vi får den här höga återfallsprocenten.

Anf. 60 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag var i Skåne i förra veckan och talade då bl.a. med polisen. Det är riktigt att det finns problem med att många söker sig till större städer, och så är det även i Skåne: Man söker sig till städer då det finns ett större intresse för dessa hos många poliser. Det är väl en sak vi får fortsätta att arbeta med.

Sedan är jag tveksam till om detta är någonting som vi kan påverka härifrån, dvs. hur man ska se på själva polisens arbete. Men det är alldeles riktigt.

Vad gäller kriminalvården delar jag också Gunnel Wallins uppfattning om att det måste göras mer inom fängelserna och kriminalvården. Det är därför, jag vill upprepa det, som vi nu kommer att göra detta arbete med att ta vara på dem som är särskilt motiverade att få vård. Det innebär naturligtvis inte att narkotika accepteras någonstans inom kriminalvården. Det gör det inte. Men vi måste göra den här stora satsningen på differentiering så att varje intagen får precis den vård som behövs. Det är det som är regeringens syn på narkotikaproblematiken i kriminalvården. Då kan fler personer komma i fråga när det gäller den här viktiga utslussningen, och på så sätt kan vi få ned återfallsbrotten.

Anf. 61 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Det här ska bli rätt så kort. Eftersom jag inte är anmäld i förväg till den här budgetpolitiska debatten tänker jag inte kommentera debatten i sig. Jag vill bara tillrättalägga ett yttrande som fälldes av Ingvar Johnsson som direkt rör mig och min person. Han sade: Ragnwi Marcelinds kollega var ute i Västra Götalands län och sade att det kommer att sägas upp poliser, men så blev det inte.

Sanningen är att när väl den historiska satsningen på 575 miljoner var presenterad och skulle verkställas visade det sig att det drogs undan pengar. Rikspolischefen fick ta undan pengar som gick till utvidgad verksamhet. Det nyinrättade Schengensamarbetet kostade t.ex. 175 miljoner, extra utbildningskostnader för Umeå polishögskola 35 miljoner osv. När allt sådant var undandraget var det 117 miljoner kvar att fördela på polislänen. Mot bakgrund av att man inte fick full kompensation för pris- och löneomräkningar låg man på minus när året började, vilket gjorde att det var mindre pengar ute i den vardagliga polisverksamheten i närpolisområdena.

I det läget gick Västra Götalands läns polisstyrelse ut med vad vi kan kalla en varningsskrift till departementet, där man nämnde att man skulle komma att behöva säga upp 600 poliser, tror jag, om det inte hände någonting budgetmässigt. Då var jag ute och besökte några närpolisområden i Västra Götalands län, och då var det allvarligt.

Vad som sedan hände, Ingvar Johnsson, var att även justitieministern insåg att det var fara å färde. Jag var ute i månadsskiftet februari/mars och varnade för detta. I mitten av mars inser även justitieministern att det är fara å färde, då man bedömer att det kan bli ett underskott på 700 miljoner kronor för 2001. Han pytsar då ut 600 miljoner kronor ytterligare till polisen, och *då* kom situationen i ett annat läge. Det var ju därför man kunde dra undan de hotande signalerna om att det skulle bli uppsägningar.

Anf. 62 INGVAR JOHNSSON (s):

Fru talman! Det var en ganska skön omskrivning av vad som hände. När Ingemar Vänerlöv, bl.a. i den tidning där han har ett anställningsförhållande, gick ut och skrämde med att 600 personer skulle avskedas visste alla som var initierade på justitieutskottets område att det här tilläggsanslaget skulle komma.

Anf. 63 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Ingvar Johnsson säger att alla visste vad som skulle komma. Därom råder det nog delade meningar. Jag är sedan juni månad i år med i Västra Götalands läns polisstyrelse, men jag var det inte då. Jag är övertygad om att ifall man hade känt till att det här skulle komma så hade man inte agerat så kraftfullt som man gjorde. Och det var inte jag som började agera. Jag som politiker tog tag i saken när jag fick reda på hur allvarligt polisstyrelsen i Västra Götaland såg på det hela.

Anf. 64 INGVAR JOHNSSON (s):

Fru talman! Jag sade inte att Ingemar Vänerlöv kände till det här när han gick ut med det. Jag sade att alla som var initierade på justitieutskottets område kände till det.

Anf. 65 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Jag förstår inte riktigt vad Ingvar Johnsson menar med alla som var initierade på justitieutskottets område. Jag råkar vara ledamot i justitieutskottet. Jag vet inte om jag var inbegripen i Ingvar Johnssons resonemang. Jag kände i alla fall inte till det. Och när jag var ute och pratade med poliser i slutet av februari och alldeles i början av mars var de synnerligen bekymrade. Inte en enda hade fått någon signal om att det var någon förändring på gång.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Prot. 2001/02:40
4 december

9 § Utvidgning av Europols behörighet

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU4
Utvidgning av Europols behörighet (prop. 2001/02:26).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum

10 § Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU5
Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum (prop. 2001/02:32).

Anf. 66 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort. Jag yrkar bifall till reservation 1. Miljöpartiet tycker inte att det finns någon anledning till att detta institut, som ska ha säte i Europa, ska få privilegier och immunitet. För varför skulle man få det? Det finns inga hinder för detta institut att verka, som det kan finnas i andra länder med sådana här regler för privilegier och immunitet – speciellt inte, fru talman, mot den bakgrund som finns i den svenska regeringens ståndpunkt: Man ska lita på alla medlemsstaters rättssystem och ha ömsesidigt förtroende. Vi ska t.o.m. gå så långt som att utlämna efterlysta misstänkta personer till alla medlemsstater och vidta förenklade åtgärder mellan åklagare och domstolar, därför att det handlar om demokratiska och jämställda stater. I detta sammanhang ska man plötsligt för att detta institut ska få verka i Europa ha helt andra tankar och helt andra regler.

Vi har tidigare i justitieutskottet varit eniga om att den svenska regeringen borde ta upp detta och arbeta för en förändring. Men det har släppts utan att det har skett någonting. Därför tycker jag att det är oerhört väsentligt att detta arbete inte ges upp, utan att man fortsätter och får

till stånd en översyn av systemet med immunitet och privilegium inom EU.

Anf. 67 INGVAR JOHNSSON (s):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill möjligtvis tillägga att jag också känner en del sympati för det som framförs i motionen. Men som redovisas i betänkandet har UD efter det att riksdagen gjorde sitt tillkännagivande gjort en kartläggning där det visar sig att harmoniseringen inte har nått därhän att behovet av att ha sådana här regler föreligger. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 68 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Jag vill fråga Ingvar Johnsson vad det är för regler som lägger hinder i vägen för det här institutets möjlighet att verka i Europa.

Anf. 69 INGVAR JOHNSSON (s):

Fru talman! Det framgår av betänkandet.

Anf. 70 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Det hävdar jag att det inte gör. Därför är jag väldigt angelägen om att höra vilka hinder det är.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

11 § Åtgärder mot förorening från fartyg

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU4
Åtgärder mot förorening från fartyg (prop. 2000/01:139).

Anf. 71 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Vi har att i kammaren i dag besluta om åtgärder mot förorening från fartyg. Det är ett förslag som regeringen har tagit fram ganska snabbt och effektivt. Vi har även behandlat det på ett snabbt och effektivt sätt i utskottet, för vi är tämligen överens om att vi behöver få till kraftfulla åtgärder mot den miljöförstöring av våra hav som många gånger sker från fartyg.

Det är med stor oro vi ser på utvecklingen på det biologiska området och annat som gäller utveckling och dåligt miljötänkande i den delen. Därför är jag glad att den här propositionen har kommit från regeringen och att vi har ett betänkande. Jag vill samtidigt yrka bifall till förslaget i det betänkandet. Vi kommer också att kunna fatta beslut i dag.

Förändringarna, som innebär en förstärkning och kommer att anpassas till de lagar som gäller i resten av världen, kommer att träda i kraft redan den 1 februari.

Det är också bra att det gjorts förberedelser på ett sådant sätt att vi på olika nivåer i olika diskussioner har kunnat ta upp frågorna om det inter-

nationella samarbetet. I det internationella samarbetet, både på FN:s område och på EU:s område, har vi diskuterat miljöfrågan ganska kraftfullt.

Jag hade förmånen att för tre veckor sedan träffa EU:s rättschef Hans Corell som tidigare har jobbat inom administrationen i vårt land. På ett belysande och genomgripande sätt förklarade han på vilket sätt vi kunde jobba för att förbättra miljöerna i världens hav. Han berättade vilket arbete som han tillsammans med den svenska delegationen gör för att få till en diskussion om förbättringar. Det här är ett led i de delarna.

Förslaget är alltså ett viktigt led i arbetet med att underlätta för den internationella sjöfarten och samtidigt finna en gemensam hög nivå för säkerheten till sjöss både för passagerare och miljö. När jag nämner passagerare vill jag påpeka att i den här propositionen behandlas en del av de förslag som Utsläppsutredningen gav. Näringsutskottet har att behandla en del av dem, och andra har vi i miljö- och jordbruksutskottet att behandla. På så sätt kommer vi att få en samlad bild av miljö- och sjötransportfrågorna i riksdagen.

Förslaget innebär att vi ska minska föroreningarna från fartyg. Vi ska tillvarata de möjligheter som finns enligt internationella konventioner att ingripa mot utländska fartyg som släpper ut olja och andra skadliga ämnen i Sveriges territorialhav och vår ekonomiska zon.

Förslaget innebär bl.a. att den som gör sig skyldig till ett olagligt utsläpp från ett utländskt fartyg i Sveriges ekonomiska zon ska kunna ställas till svars vid svensk domstol. Förslaget innebär också att husrannsakan i större utsträckning än i dag kan företas mot utländska fartyg. Man använder begreppet husrannsakan även mot fartyg, fru talman.

Ett olagligt utsläpp kräver snabba samordnade och specialiserade åtgärder. Regeringen föreslår att Kustbevakningen, som sköter övervakningen till sjöss, ska kunna inleda och bedriva förundersökningar när ett olagligt utsläpp skett. Tjänstemännen inom Kustbevakningen ska i huvudsak få samma befogenheter som polismän att göra snabba ingripanden. Åklagaren ska på ett tidigt stadium kunna överta ledningen av förundersökningen. En särskild miljöbrottsenhet hos Riksåklagaren har konstruerats på detta område.

Genom förslaget betonas att det är ett fartygs befälhavare som har ansvaret att förhindra att ett fartyg förorenar vattnet. Även om befälhavaren har delegerat ansvaret har han ändå ansvaret fullt ut att instruera besättningen, att kontrollera att fartyget är i dugligt skick och att se till att man sköter sin loggbok och sin oljedagbok på ett bra sätt.

Kustbevakningen ska kunna ta ut en vattenföroreningsavgift av redaren om ett fartyg släpper ut olja eller något annat skadligt ämne. Avgiften ska höjas så kraftigt att det kommer att kännas i plånboken för befälhavaren eller för rederiet. Ägaren ska kunna undgå ansvar för avgift endast om han kan visa att han saknat inflytande över fartygets drift. Redaren ska däremot inte ha någon möjlighet att slippa från ansvaret för vattenföroreningsavgiften. Här har vi haft ett problem tidigare som vi hoppas att vi ska kunna lösa nu.

Genom den s.k. Östersjöstrategin har fartyg en skyldighet att lämna in allt avfall i hamn, och hamnarna har skyldighet att ta hand om avfallet. Regeringen föreslår sanktioner för att se till att dessa skyldigheter fullgörs. I den delen kan man också använda miljöbalken som ett verktyg.

Prot. 2001/02:40
4 december

*Åtgärder mot
förorening från fartyg*

Fru talman! I och med detta vill jag återigen yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 72 PER-SAMUEL NISSER (m):

Fru talman! Debatten gäller åtgärder mot förorening från fartyg. Det här är ett mycket viktigt betänkande som gäller frågor som berör och upprör många, dvs. utsläpp till sjöss av fartyg och de skador som drabbar fåglar, fisk och de här vattnen. Utsläppen sker tyvärr runt hela vår kust, från Östersjön till västkusten och även i många av våra större inlandsvatten.

Från moderat sida tycker vi att det här är en mycket angelägen fråga. Vi har under många år tagit upp och drivit detta bl.a. i motioner till riksdagen.

Våra inlandsvatten och havsområden är på många sätt utsatta för olika miljöpåverkan. Många av våra älvar, sjöar och vattendrag är försurade, och många av våra sjöar och kustvatten är övergödda. Miljöbelastningen på våra vatten påverkar även fiskbeståndet. Om man tittar speciellt på Östersjön kan man se att miljösituationen visserligen har förbättrats under senare år, men det är fortfarande ett förorenat innanhav.

Östersjön är ett av världens största innanhav, med ca 80 miljoner människor i tillrinningsområdena. Östersjön har spelat och spelar en mycket viktig roll för handel, turism och fiske och är viktig för kontakter människor emellan i regionen. Vi vet i dag att vattenomsättningen i Östersjön är långsam, 30–35 år, vilket gör att föroreningar som på olika sätt tillförs Östersjön har en mycket lång uppehållstid i detta hav innan de transporteras ut i Kattegatt, Skagerrak och Nordsjön. Huvuddelen passerar inte ut, utan hamnar i bottensedimenten efter det att de har passerat ekosystemen. Det dåliga vattenutbytet och den låga salthalten gör att speciellt Östersjön är ett mycket känsligt hav för föroreningar.

För att komma till rätta med olika miljöproblem, vilket gäller alla vatten, måste man finna lösningar genom ett ökat samarbete länder emellan. Därför anser jag att det är viktigt att länderna speciellt kring Östersjön kommer med i ett EU-samarbete.

Det är i detta perspektiv man ska se de allvarliga problem som följer bl.a. av oljeutsläpp i haven. Det är en angelägenhet för hela norra Europa. Vårt land har en mycket lång kuststräcka och därmed ett särskilt ansvar. Vi bör vara fortsatt pådrivande i samarbetet i syfte att minska de skadliga utsläppen.

Fartyg orsakar stora utsläpp av luftföroreningar som påverkar det marina ekosystemet. Det gäller kväve- och svaveldioxidutsläpp. De utsläpp – främst oljeutsläpp – som sker från fartyg, 600–700 per år, dvs. nästan dagligen, gör stora skador och får allvarliga konsekvenser i Östersjön, speciellt med tanke på den låga omsättningen av vatten som jag nämnde tidigare.

För att komma till rätta med problemen krävs internationella överenskommelser om hårdare reningskrav för sjötrafiken. När det gäller oljeutsläppen behöver hamnarna runt Östersjön utrustas med anläggningar för att kunna ta hand om spillolja m.m. Regeln ska vara att oljeutsläpp ska vara förbjudet och att rester ska lämnas i anläggningar i hamnarna.

Övervakningen av sjöfarten måste förbättras så att fartyg som släpper ut olja kan upptäckas. Här är det viktigt att övervakning kan ske över alla

vatten, oavsett gränser eller internationella vatten. Det är mycket angeläget att komma fram till *vem* som ska ställas till svars för utsläppen. Det är viktigt att se över och komplettera lagstiftningen så att vi får möjlighet att agera mot de fartyg och de som är ansvariga när vi vet att ett utsläpp har skett. Här krävs fler internationella överenskommelser inom alla områden.

Det som tas upp i detta betänkande vad gäller förslag om lagändringar för att motverka, kontrollera och beivra olagliga utsläpp är steg i rätt riktning. Som föregående talare nämnde föreslås här skärpta bestämmelser i fråga om tillsyn och sanktioner. De synpunkter som vi från moderaterna har framfört i våra motioner har beaktats i den skrivning som nu ligger här, vilket innebär att vi står bakom betänkandet. Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet.

Fru talman! Det som avgör hur vi framgent kommer att lyckas med det viktiga arbetet är hur väl det går att arbeta fram fler internationella överenskommelser och mer samarbete mellan de stater som ligger runt våra vatten. Det arbetet är viktigt, och regeringen måste lägga ned stor kraft och ett ökat tempo för att skapa mer av detta samarbete mellan grannländer, inom EU och internationellt.

Anf. 73 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar frågor om åtgärder mot föroreningar från fartyg. När man hör orden föroreningar från fartyg tänker man – eller i varje fall jag – först på oljeutsläpp. Men föroreningar är så mycket mer än oljeutsläpp.

Det finns enligt bedömningar närmare 8 600 ton bråte bara på Nordsjöns havsbotten. Det rör sig om ca 6,6 miljoner prylar – allt från sprutor till kylskåp. Därtill finns alla oljeutsläpp som smutsar ned hav och stränder och dödar sälar, fåglar, fiskar, växter och mikroorganismer.

Vindarna för in bråten till skärgårdens kuster. Under sommarmånaderna samlar kustkommunerna från Göteborg i söder till Strömstad i norr in över 35 000 sopsäckar med skräp, över 2 000 fiskelådor och över 2 300 oljedunkar. Skräpet sprids med havsströmmarna. Det kan ha slängts i från land, men det mesta kommer faktiskt från fartyg.

På sista tiden har även ett nytt problem upptäckts. Främmande arter av organismer, växter och bakterier dyker upp i havsområden där de normalt inte hör hemma. De nya arterna har lätt att etablera sig i de nya områdena eftersom det där inte finns några naturliga fiender för dem. Hur har de då kommit dit? Jo, de sprids via tömningen av fartygens ballasttankar. Ingen vet hur många arter som sprids på detta sätt och vilken effekt de har i deras nya miljöer.

Oljeutsläppen till världshaven är gigantiska. Under åren 1978 till 1999 släpptes 425 000 ton ut i samband med fem stora tankfartygsolyckor. Utöver dessa stora olyckor har det under den senaste 25-årsperioden inträffat ca 300 registrerade olyckor som vardera har orsakat utsläpp på minst 700 ton olja.

Utsläppen utmed den svenska kusten är i stor utsträckning koncentrerade till de stora fartygsstråken längs väst- och sydkusten, söder om Öland och öster om Gotland. Kustbevakningen har ständigt ett antal fartyg till sjöss och bedriver en omfattande flygspaning. De upptäcker ett stort antal oljeutsläpp. Under senare tid har Kustbevakningen registrerat

300–400 utsläpp i svensk ansvarszon. Antalet upptäckta oljeutsläpp i svenska vatten var 1999 på nivån 326 registrerade utsläpp, och förra året noterades 294 stycken.

De flesta registrerade utsläppen har upptäckts med flygövervakning. Nu är de upptäckta utsläppen inte hela sanningen om oljeutsläppen. Kustbevakningen bedömer att antalet och volymen av utsläppen uppgår till minst dubbelt så många och dubbelt så mycket som de registrerade.

Inget enda av de under år 2000 upptäckta oljeutsläppen kom ursprungligen från någon känd olycka. I de flesta fallen rörde det sig sannolikt om avsiktliga utsläpp från fartyg i trafik. Av de 294 registrerade utsläppen förra året bekämpades bara 28 stycken av Kustbevakningen. De flesta utsläppen var små utsläpp. 90 % av utsläppen understeg en kubikmeter. Endast ett utsläpp ledde till åtal, och fyra stycken lagfördes under rubriken ”Övriga beslut”.

Miljömålspropositionens miljökvalitetsmål, ett hav i balans samt levande kust och skärgård, och dess delmål 7, som vi här i kammaren tidigare har fattat beslut om, innebär att vi genom skärpt lagstiftning och ökad övervakning ska minimera utsläppen av olja och kemikalier från fartyg. Utsläppen ska vara försumbara senast 2010. Det målet avser medvetna utsläpp som sker vid fartygens normala drift, t.ex. rengöring av lasttankar.

Tyvärr finns det inte utsläpp från enbart normal drift – om man nu kan kalla tankrengöring för normal drift, vilket jag ifrågasätter. Vi måste även höja säkerheten och standarden på fartygen som går med olja på våra hav och sjöar. Vi måste förhindra att dåliga fartyg trafikerar våra hav. Här behövs det starka internationella och gemensamma åtgärder.

Som jag nämnt tidigare är det inte enbart olja som släpps ut i havet. Det är svårt att få grepp om hur stor omfattningen av kemikalieutsläppen är i haven. Någon statistik över dessa utsläpp förs tyvärr inte. Jag har hittat bara ett fåtal registrerade utsläpp de senaste 25 åren. Dessa utsläpp, eller tankrengöringar, är svåra att upptäcka, såvida de inte är rena fartygshaverier.

Att en utökad svensk domsrätt nu införs för olagliga utsläpp som begås från utländska fartyg i Sveriges ekonomiska zon, att husrannsakan möjliggörs på utländska fartyg i den ekonomiska zonen och att kustbevakning får möjlighet att inleda och bedriva förundersökningar när det gäller utsläppsbrott är mycket positivt. Det kan leda till fler fällande domar. Detta kan därmed leda till en större försiktighet från fartygsbefälhavarnas sida, då det nu klart framgår i lag att de har ett omfattande tillsynsansvar. Det är även bra att vattenföroreningsavgiften höjs kraftigt för de vanligaste utsläppen. De skärpta bestämmelserna när det gäller tillsyn och sanktioner för att genomföra Östersjöstrategin är verkligen behövliga.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande MJU4.

Anf. 74 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):

Fru talman! Vi kristdemokrater har många gånger motionerat här i riksdagen om åtgärder mot förorening från fartyg. Särskilt har vi tänkt på oljeutsläppen i det känsliga Östersjön, precis som vi har hört andra talare här säga.

Antalet oljeutsläpp i Östersjön har tyvärr ganska konstant rört sig mellan 300 och 400 per år. Vi är glada att förslaget om lagskärpning föreligger här. Vi är inte glada över att förslaget inte är långtgående, men vi inser att möjligheterna till detta är begränsade. Endast internationella konventioner kan ytterligare utöka möjligheterna till ingripanden mot olagliga utsläpp.

I tre år har vi motionerat och frågat när Oljeutsläppsutredningen skulle resultera i ett regeringsförslag till riksdagen. I tre år har vi fått svaret att beredning pågår i Regeringskansliet. Det är en anmärkningsvärt lång beredningstid av ett ärende där det dessutom råder tämligen stor samstämmighet här i riksdagen. Hade det inte varit på sin plats att förklara varför beredningstiden var så lång? Skulle det vara farligt? Regeringen borde kanske återkomma med en diskussion i riksdagen om detta.

Förslaget innebär också att det är befälhavarens ansvar att förhindra att förorening lagfästs, precis som vi hörde påpekas här innan. Det är något som Kristdemokraterna har motionerat om. Regelverket kompletteras beträffande tillsyn och sanktioner. Kristdemokraterna hade som sagt hoppats på bättre möjligheter att lagföra, men som utskottet redovisar går det inte att komma längre med svensk lagstiftning i detta fall.

Tillsammans med Östersjöstrategin borde i alla fall åtgärderna åstadkomma en minskning av förorening från fartyg i Östersjön. Men förutsättningarna för att föreliggande förslag ska få avsedd effekt är att mottagningen av avfall i hamnarna fungerar. Kostnaderna för omhändertagande av fartygsavfall ska inkluderas i hamnavgiften enligt tidigare beslut som vi har fattat här. Därför borde hamnavgiften höjas i takt med ökad avfallshantering. Men Kristdemokraterna har uppmärksammat att hamnavgiften utgör ett konkurrensmedel mellan hamnar, varvid även villkoren för avfallshanteringen blir ett konkurrensmedel. Resultatet kan bli försämrad miljöhänsyn om ett fartygs val av hamn betingas av snävt ekonomiska bedömningar.

Med vår motion har vi i Kristdemokraterna velat fästa uppmärksamheten på detta problem. Utskottet har tagit det till sig, och säger sig utgå från att regeringen noga följer utvecklingen på området och därvid beaktar i vad mån avgiftssystemet får sådana följder som påtalas i motionen. Vi kristdemokrater nöjer oss med detta, men vi kommer givetvis att följa frågan i fortsättningen.

Vi har inget annat yrkande i sak än att vi tillstyrker föreliggande förslag, för vi inser att man inte kan komma längre med svensk lagstiftning.

Anf. 75 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! 400 oljeutsläpp sker årligen, och mörkertalet anses vara minst lika stort. Innanhavet Östersjön liksom Skagerrak och Kattegatt med sina unika ekosystem fortsätter att nedsmutas. Därför är det välkommet att regeringen nu presenterar en proposition som har till syfte att minska föroreningarna från fartyg.

För att komma till rätta med detta krävs gemensamma lösningar på både nationell nivå och på EU-nivå. Den bästa miljöinsatsen på lång sikt för att stärka regionen kring Östersjön är att arbeta för att våra grannländer snarast möjligt blir medlemmar i EU. Men på kort sikt behövs andra insatser – insatser för att minska fartygsutsläpp, avgaser, läckage och olycksrisker.

Från Folkpartiets sida föreslår vi därför att Sverige ska verka för en internationell överenskommelse om miljölots på lastfartyg som trafikerar Östersjön. Miljölotsens roll ska vara att se till att ett fartyg inte transporterar miljöfarlig last utan att miljösäkerheten kan garanteras. Vi menar också att kemikalieprodukter ska transporteras i fartyg med dubbelskrov. Samma krav bör självfallet gälla även fartyg som ska frakta petroleumprodukter.

De långa kuststräckorna vid våra farvatten är starkt exponerade för sjötransporter med farligt gods. Särskilda riskområden är förutom Öresund och Östersjön även havsreservat som Karlsöarna, Gullmarsfjorden och Gotska Sandön. Det gäller också andra Natura 2000-områden.

Genom att flytta ut miljöhotande verksamhet till andra områden som Kapellskär, Nynäshamn och Oxelösund skulle de känsligaste områdena inte riskera att skadas av utsläpp. Ett absolut krav måste vara att ett fartyg inte tillåts lämna hamn innan man har genomfört rengöring. Vidare måste alla länder vid Östersjön ha mottagningshamnar för förorenat vatten.

Fru talman! En fråga som slutligen kommer att kräva sin lösning är klassning av drivmedel för sjöfarten. Sverige torde ha världens renaste standarddiesel i form av miljöklass 1. Diesel i andra länder har avsevärt högre halter av såväl svavel som aromater och polyaromater. Den diesel som inte anses tjänlig på land skickas till sjöss, som man gjorde med buspojkar förr i tiden. Det blir dessvärre ändå inte folk av dem, utan övergödning, föroreningar och utsläpp. Detta har inte uppmärksamrats tillräckligt i propositionen.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 3.

Anf. 76 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Det är upprörande att notera att när ett oljeutsläpp sker och kletar ned stränderna och kustremsan, påverkar det marina livet och inte minst förorsakar lidande för sjöfåglarna så seglar fartyget som har släppt ut oljan bara vidare. Ingenting sker. Det upprör väl oss alla.

Miljöpartiet har varit pådrivande med att få till stånd en ändring. Under tecknandet av havsrättskonventionen, som vi gjorde för några år sedan, innebär i och för sig ganska bra beslut. Men på ett område var det dåligt, nämligen att vi frånsade oss att i svensk domstol kunna åtala dem som har släppt ut olja i vår ekonomiska zon. Därför kunde justitietskottet enas om att tillsätta en utredning. Detta utredande tog tid. Jag såg att Kristdemokraterna hade en notering om att det tog tid. Men det är oerhört krångligt att utforma lagar därför att de internationella konventionerna styr så hårt. Det är svårt att kunna se vad som är det bästa möjliga. Jag hade också önskat att det hade gått snabbare. Det är en samarbetsproposition med Vänstern och Miljöpartiet som nu har lagts fram. Vi är väldigt glada för att vi har fått vara med i det arbetet.

De största vinsterna tycker jag finns just på det straffrättsliga området och när det gäller rättsväsendet. Kustbevakningen kan nu gå ombord på fartyg – det heter husrannsakan – och ta prover. Kustbevakningen får alltså polisiära rättigheter. Man kan också ställa människor till svars i svensk domstol när det sker utsläpp i svensk ekonomisk zon.

Det är klart att man skulle kunna gå ännu längre, men alla har som sagt förstått här att de internationella konventionerna sätter gränserna.

Det råder en väldig samstämmighet, men Folkpartiet har en reservation som jag inte riktigt har hunnit ta ställning till innebörden i. Men det går väl bra att återkomma.

Min förhoppning är att de förslag som läggs fram här nu ska leda till att vi helst slipper se olagliga utsläpp i vattnet utanför våra kuster. Det är som sagt det längsta vi kan gå när det gäller lagutformningen.

Prot. 2001/02:40
4 december

*Åtgärder mot
förorening från fartyg*

Anf. 77 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag tycker inte att Kia Andreasson ska dröja med att ta ställning till de här frågorna. Det är om en kort stund vi ska ta ställning här i kammaren. Det finns en chans att ställa sig bakom folkpartiförslaget. Vi har framfört det tidigare också, och framför det nu igen. Nu är det läge för Miljöpartiet att haka på detta.

Anf. 78 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Eftersom ärendet inte har beretts i justitieutskottet, där jag sitter, har jag inte kunnat ta ställning. Jag kan inte säga att det är ett felaktigt förslag. Men eftersom jag inte har varit med och berett det i miljö- och jordbruksutskottet, har jag inte kunnat ta ställning från början.

Anf. 79 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Det behövs inte tas ställning från början, men det behövs tas ställning nu på slutet. Förhoppningsvis ska vi alla 349 ta ställning till detta om en stund. Då har Kia Andreasson chansen.

Anf. 80 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vet det, Harald Nordlund. Det är inga nyheter.

Anf. 81 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):

Fru talman! Jag inser att jag uttryckte mig lite oklart. Jag talade om detta att man åravis under beredningstiden bara får till svar att beredning pågår i Regeringskansliet. När vi fick ärendet till utskottet förstod jag att det var oerhört knepigt. Men under beredningstiden kunde man ju fått en liten upplysning om att dessa bekymmer fanns. Det borde ju kunna underlätta även för regeringsmakten, även om det finns en majoritet och en opposition. Dessutom är vi ju samstämmiga i den här frågan i riksdagen.

Anf. 82 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Ja, det kan jag hålla med om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Avgasrening, m.m.

12 § Avgasrening, m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02: MJU6
Avgasrening, m.m. (prop. 2001/02:31).

Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det är belagt att välfärdssamhället baseras på kommunikationer. Samtidigt orsakar detta stora miljöproblem med miljöpåverkan genom utsläpp av olika skadliga ämnen. Det största globala hotet utgörs av koldioxidutsläppen med åtföljande uppvärmning av atmosfären.

I den här propositionen föreslås en ny lag om avgasrening och miljöklassning av motorbränslen. Flera förslag i den är välkomna, även om vi har synpunkter som vi här ger uttryck för i några reservationer och särskilda yttranden.

Inledningsvis vill jag dock nämna något om vår syn på den lagstiftande funktionen. Som lagstiftare är det viktigt att fastställa mål för och inriktning av miljöpolitiken och sätta ramar inom vilka olika aktörer har att verka. Däremot bör vi akta oss för att hasta med försök att begränsa olika tekniker inom områden som motorkonstruktioner och alternativa drivmedel. Den tekniska utvecklingen går med sådan hast att beslut redan är föråldrade vid beslutstillfället. Vi bör fokusera på att de ställda kraven uppfylls.

Som kuriosas kan nämnas att återvinning av motorns vevhusventilation introducerades redan på en del amerikanska lyxbilar på 1930-talet. Syftet var dock inte sprunget ur ett miljötänkande, utan avsikten var att minska vevhuskompressionen. På 1960-talet infördes i flera amerikanska delstater krav på denna anordning på nya bilar som då benämndes *positive crankcase ventilation*.

Detta kan tjäna som exempel på att man som lagstiftare bör vara försiktig med att utskilja någon speciell teknik. I stället bör man avgränsa sig till att uppsätta miljökrav.

Det är också därför vi står bakom några reservationer om lättnader i dispensförfarande för de företag som kan uppvisa verifierade miljöförbättringar på äldre motorer. Den svenska vagnparken är gammal, och omsättningen av bilar är lägre än i många andra länder. Detta bör man ta i beaktande när man bedömer möjligheten att uppnå de satta miljömålen. Många bilägare i vårt land kommer inte att ha råd att tillgodogöra sig den senaste miljötekniken i sina fordon. Det måste därför ses som positivt om miljöförbättringar kan göras även på den befintliga vagnparken.

Fru talman! I reservation nr 2 påtalar vi behovet av en vidareutveckling av typgodkännandet av motorer och de konsekvenser som nuvarande lagstiftning kan medföra. Det är viktigt att de företag som sysslar med miljöförbättringar av begagnade fordon också ges möjlighet att bedriva sin verksamhet. Stelbenta regler och dispensförfaranden motverkar i dessa fall sina syften, vilket vi också påtalar i vår reservation.

Utskottet har uppvaktats av ett antal företag som har fått framföra sina synpunkter på detta område. Det är glädjande att Avgasutredningens förslag om förbud mot s.k. chiptrimning mötts av så omfattande kritik från ett stort antal remissinstanser att regeringen beslutat sig för att avvisa förslaget och hänskjuta frågan till EU-nivå. Det hade dock varit ännu bättre om regeringen och utskottet gått före och infört ett nationellt certifieringssystem.

Vi har i ett särskilt yttrande framfört kritik mot regeringens senfärdighet att uppdra åt Naturvårdsverket att se över miljöklasssystemet trots riksdagens tillkännagivande i våras. Det är uppenbart att vissa frågor går med knapp styrfart.

En övergång till alternativa drivmedel är av avgörande betydelse för miljön på lång sikt. Det är därför viktigt att stödja utvecklingen och operatörer på området och att stödet är långsiktigt. Det finns flera negativa exempel på när det senare inte varit fallet, vilket lett till stor osäkerhet hos projektledare och investerare. De beslut om mål och inriktning av miljöpolitiken som fattas här i kammaren och i Regeringskansliet måste vara långsiktiga och inte styras av senaste nytt.

Till sist måste jag påtala det minst sagt märkliga resonemanget i propositionen kring det civilrättsliga tillverkaransvaret för avgasreningsutrustning. Som grund för att tyngre lastbilar inte ska omfattas av nuvarande regler anförs att åkeriföretagen skulle ha ett bättre förhandlingsläge. Faktum är att många åkerier enbart har ett eller ett fåtal tyngre fordon, medan det å andra sidan finns många stora uppköpare av lättare bilar som ska omfattas av nuvarande regler. Om man är konspiratorisk kan man ana goda lobbyister i bakgrunden.

Fru talman! Vi står givetvis bakom samtliga våra reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall endast till reservation nr 2.

Anf. 84 INGEMAR JOSEFSSON (s):

Fru talman! I den här propositionen föreslås en ny lag om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Förslaget föranleds främst av behovet av att anpassa den svenska lagstiftningen om bilavgaser till de nya EG-rättsliga regler som numera gäller.

Den föreslagna lagen innehåller, förutom grundläggande bestämmelser om krav på motorfordons avgasrening, även regler om typgodkännandeförfarande och miljöklassningar av bilar. Det svenska tillverkaransvaret för lätta bilar har ersatts av ett gemensamt tillverkaransvar inom EU.

De nuvarande reglerna i miljöbalken om motorbränslens indelning i miljöklasser och förbud mot saluförande av sådana bränslen som inte uppfyller baskraven inom EU överförs till den här nya lagen. Det har varit en del diskussioner om detta, och regeringen avser att lämna ett uppdrag till Naturvårdsverket för att se över miljöklasssystemet för bensin och dieseloljor så att utvecklingen av alternativa eller mer miljövänliga drivmedel inte missgynnas.

I avvaktan på bl.a. Vägtrafikskatteutredningens kommande förslag avstyrker utskottet tre motioner om en fortsatt utveckling av miljöklassningssystem.

Utsläpp av koldioxid regleras inte i EU:s bilavgasdirektiv eller de svenska bilavgasreglerna. Vi har resonerat om detta, och regeringen har tidigare också gett Statens naturvårdsverk i uppdrag att utveckla miljöklasssystem främst med avseende på hur parametern koldioxid ska beaktas i det här systemet. Naturvårdsverkets uppdrag har redovisats till regeringen i somras. Den rapporten har sedan överlämnats till Vägtrafikskatteutredningen.

Jag vill bara nämna dessa frågor innan vi ska ta ställning till den här propositionen. Jag vill yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 85 LARS LINDBLAD (m):

Fru talman! Det betänkande om ny lag om motorfordons avgasrening som vi debatterar i dag gäller ett ganska så tekniskt ärende. Vi moderater har inga invändningar mot genomförandet av de EU-regler som betänkandet innehåller. Med detta betänkande görs inga stora förändringar av de regler och styrmedel som rör bilars utsläpp.

Jag vill inleda med att yrka bifall till vår reservation nr 1.

Fru talman! Konflikten mellan trafik och miljö är en klassisk miljöfråga. Det brukar sägas att när trafiken ökar leder det till att utsläppen ökar och därmed till att miljön blir sämre. Men något har hänt under de senaste decennierna. Trafik innebär fortfarande en belastning på miljön, men människan har blivit mycket bättre på att utveckla allt miljövänligare fordon. Men det finns mycket mer att göra.

I samhällsdebatten fokuseras mycket av miljöförbättringarna på trafikområdet genom att det satsas stora summor till godstrafik på järnväg. Samtidigt talar verkligheten ett annat språk. Mer än 80 % av alla gods-transporter i Europa sker med lastbil.

För många barnfamiljer och andra människor som bor på landet är bilen ett viktigt verktyg. För många är den egna bilen något som ger ökad frihet. Man kan ta sig dit man vill – till havet, till skogen eller till idrottsplatsen.

Vi moderater resonerar så här: Bilen är ett nödvändigt verktyg, och det är fel väg att gå att hindra och fördyra för bilisterna. Däremot ska vårt regelverk uppmuntra till en renare teknik och hindra den smutsiga. Men detta sker inte genom att vi straffar bilisterna. Ett aktivt deltagande från de enskilda är betydligt bättre och effektivare.

Men samtidigt kan man undra varför teknikutvecklingen inte går ännu snabbare. Är det konsumenternas efterfrågan som brister? Har vi konservativa fordonstillverkare? Är det statens olika styrmedel som det är fel på?

Svaret på de frågor som jag här ställt är nog många, men fler och fler pekar på brister i statens olika skatte- och regleringssystem. En del, bl.a. fordonstillverkare och bränsleproducenter, har påpekat att det finns brister i miljöklassningen av fordon och bränslen. T.ex. finns det inga gränser för koldioxidutsläpp i bilklassificeringen. Andra har pekat på att klassningen av bränslen inte utgår från det faktiska utsläppet utan snarare från drivmedlens sammansättning och tekniska egenskaper.

Ett annat problem som det pekas på är att dieslbilar, oavsett miljöegenskaper, inte kan betraktas som miljöfordon vad avser fordonsskatt och tjänstebilsregler.

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit ett framttagande av en strategi för skattenedsättning av alternativa bränslen och förändringar av förmånsbeskattningen för miljöbilar. Riksdagen krävde i våras en översyn av miljöklassningen av bensin och diesel.

Men bristen är att vi hela tiden betraktar styrsystemen i delar. Därför har det system av skatter och regler som styr mot miljövänligare fordon och bränslen börjat likna ett lapptäcke. Det är i dag oklart om vi har ett system som är anpassat för den teknik som finns i dag. Det är också oklart om systemet har sin utgångspunkt i faktisk miljöpåverkan. Det skulle behövas en total översyn av systemen för att man ska kunna ta ett helhetsgrepp.

Vi har föreslagit en breddning av det uppdrag som riksdagen gav regeringen angående alternativa bränslen. Vi vill få till stånd en parlamentarisk utredning som ska se över hela systemet med vägtrafikens miljöstyrande skatter, miljöklasser och regler. Syftet med detta är att främja teknikutveckling och skapa ett system som grundar sig på faktisk miljöpåverkan.

Prot. 2001/02:40
4 december

Avgasrening, m.m.

Anf. 86 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Nästan 90 % av åkeriföretagen är små företag, med få anställda. Många företag byter sin enda lastbil vart åttonde år och har då självklart ingen stark förhandlingsposition mot leverantören. Företagens ställning i förhållande till lastbilsproducenterna är svag, och till detta bidrar att två lastbilsmärken har en kraftig dominans på den svenska marknaden. Det är vad gäller tillverkaransvaret bäst att behålla den nuvarande ordningen, eftersom det är tillverkaren som har de fysiska möjligheterna att ta fram effektiva och hållbara reningssystem för fordonens avgaser.

Serviceavtal mellan tillverkare och leverantör har så liten omfattning att de på intet sätt kan vara motiv för borttagande av tillverkaransvaret. Brister i avgasreningen kommer dessutom att ge dyrare serviceavtal om tillverkaransvaret tas bort. Samtidigt kan man konstatera att också Naturvårdsverket har den uppfattningen att tillverkaransvaret för tunga fordon ska behållas.

Jag har erfarit att ett EU-direktiv fr.o.m. oktober 2005 kommer att kräva tillverkaransvar för tunga fordons och motorers funktionsduglighet. Detta innebär att tillverkaransvaret snarare borde förlängas till att gälla 500 000 kilometer i stället för att tas bort.

Vi har i riksdagen fattat beslut om att regeringen ska se över miljöklassningen av drivmedel, så att renare drivmedel inte missgynnas. Dagens tekniska krav när det gäller densitet och kokpunktsintervall innebär dock att alla alternativa dieseldrivmedel tillförs giftiga ämnen för att inte hamna i miljöklass 3. Dessa ämnen är miljöstörande, bildar aromater och polyaromater vid förbränning och utgör en risk för liv och hälsa. Äldre personer och barn med allergier, astma, bronkit och andra luftvägssjukdomar är särskilt utsatta.

Även skillnaderna i miljöbelastningen för bilismen på landsbygden och i storstaden måste beaktas. Åtgärder motsvarande de som vidtas i de trafikintensiva tätorterna skulle slå orättvist mot glesbygden, där bilismen inte alls ger upphov till så stora miljöskador.

Inom EU pågår ett arbete för en rättvis trafikbeskattning, som skulle kunna leda till ett effektivt utnyttjande av de olika trafikslagen. Detta bör understödjas, eftersom orimliga situationer uppstår när konkurrens bedrivs på olika villkor. Som alternativ till ökade bränsleskatter bör man införa kilometerskatt på lastbilar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 5.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2001/02:FiU7
AP-fondernas verksamhet 2000 m.m. (skr. 2000/01:131).

Anf. 87 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Detta betänkande från finansutskottet innehåller en redogörelse för AP-fondernas verksamhet år 2000 inklusive en utvärdering av fondernas mål och resultat under perioden 1996–2000. Med hänsyn till den svaga utvecklingen på världens börser det gångna året innehåller utvärderingen en redovisning av ett dåligt resultat år 2000. Övergången till nya placeringsregler skulle ha kunnat få en bättre start, men förhoppningsvis blir utvecklingen bättre under kommande år. Utvärderingen visar att när man jämför med olika jämförelseindex har utvecklingen som regel varit tillfredsställande eller godtagbar. Sjunde AP-fonden, dvs. Premiesparfonden och Premievals-fonden, hade 2000 en något sämre utveckling än jämförelseindex under de få månader år 2000 som den fonden var i verksamhet.

I samband med redovisningen av effekterna av AP-fondernas nya investeringsregler har det också framtagits en analys av de faktorer som lett till den svaga kronan. Här har vi från borgerligt håll tvingats reservera oss med hänsyn till att utskottsmajoriteten vägrat ta med uppenbara faktorer som också medverkat till kronfallet, t.ex. Sveriges höga kapitalbeskattning, som kontinuerligt leder till ett utflöde av kapital, bristen på tillväxtreformer och den svenska valutans ställning som en liten valuta som är känslig för störningar och oro på valutamarknaden.

Det ter sig gåtfullt, fru talman, att majoriteten medvetet vill undanhålla riksdagen en korrekt redovisning av de faktorer som medverkat till den kontinuerliga försvagningen av kronan och därmed till hur vi internationellt fått en försämrad köpkraft.

Om man hade redovisat AP-fondernas tillgångar mätt i euro i stället för i svenska kronor hade det illustrativt kunnat redovisas och man hade också fått klarhet i hur kronförsvagningen lett till att tillgångarnas värde har minskat internationellt.

Det finns anledning att så snart som möjligt ta ställning till vilken framtid Sjätte AP-fonden ska ha. Det är i och för sig tillfredsställande att det aviseras ett sådant övervägande från regeringens sida.

Från moderat håll har vi angett vad vi tycker är rimligt. Staten bör inte ha en fond som ska tillhandahålla riskkapital på marknaden. Den uppgiften bör bäras av privata fonder och riskkapitalbolag.

Det är kanske inte helt fel om det finns t.ex. en PPM-fond med den inriktningen. En sådan fond finns inte i dag trots det rikliga utbudet av PPM-fonder. Den frågan skulle t.ex. kunna övervägas särskilt.

Vi menar att Sjätte AP-fondens tillgångar bör överföras till staten. För att undvika marknadsstörningar kan innehavet av börsnoterade aktier dessförinnan bytas mot obligationer.

De onoterade aktierna kan sedan överföras till ett riskkapitalbolag under Finansdepartementet som sedan snarast möjligt privatiseras på sätt som skedde t.ex. med Atle och Bure.

Fru talman! Jag står bakom de två reservationer vi är med i från moderat sida men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 2.

Prot. 2001/02:40
4 december

Anf. 88 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! När vi nu behandlar betänkandet om AP-fondernas verksamhet finns det motioner från allmänna motionstiden. För Vänsterpartiets del har det resulterat i två reservationer. Jag ska väldigt kort försöka redogöra för dem, fru talman.

Den ena reservationen gäller budgetfonderna. Eftersom åtaganden nu har lyfts över till statsbudgeten kommer också en kontrollstation att läggas in. Från Vänsterpartiets sida tycker vi inte minst mot bakgrund av det osäkra konjunkturläget att en sådan kontrollstation bör tidigareläggas.

Vi tycker också att det är viktigt att vi med de buffertfonder vi har för framtiden ser till att klara våra framtida pensioner. Det är därför viktigt att vi med budgetfondernas hjälp kan ha ett starkt näringsliv, att vi arbetar för att kunna upprätthålla en hög sysselsättning och att vi arbetar med en mer målmedveten näringspolitik.

I den andra reservationen tar Vänsterpartiet upp etiska regler vid statligt ägande. Staten är en stor aktör på den finansiella marknaden. Det gäller AP-fondernas innehav av noterade aktier och obligationer. Det handlar också om innehav i den statliga bolagssfären.

Varje år kommer en skrivelse från regeringen. Den heter *Företag med statligt ägande*. I den kan man läsa om den statliga ägarpolitiken. Bl.a. finns det ett avsnitt som heter Viktiga policyfrågor. Där tar man upp t.ex. miljöfrågor, jämställdhets- och mångfaldsarbete, IT-strategier, anställningsvillkor, handlingsprogram för bl.a. arkitektur och design och frågor kring det s.k. förvaltningsmandatet från riksdagen. Men det finns absolut ingenting skrivet om etikfrågor. Det tycker vi är anmärkningsvärt.

Det är viktigt att statliga företag inte förknippas med företag som har samröre med t.ex. våld, droger, prostitution, barnarbete eller undermåliga arbetsförhållanden. I en reservation från Vänsterpartiet har vi t.ex. tagit upp de intressen som svenska staten har via OM-gruppen i den s.k. Jiwaybörsen, dvs. den elektroniska börsen. Det pågår nu uppenbarligen ett arbete för att uppdatera statens ägarpolicy, vilket vi naturligtvis tycker är viktigt.

I vilken omfattning det resulterar i godtagbara regler får vi anledning att återkomma till när verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande för år 2001 kommer till riksdagen. När det gäller AP-fondernas placeringsregler konstaterar utskottet att alla AP-fonderna inklusive den sjätte AP-fonden nu under våren har påbörjat en utformning av de etiska riktlinjerna. Även här finns anledning att bevaka och följa upp att man verkligen lever upp till de regelverk som man säger sig kunna följa.

Fru talman! Som jag tidigare har sagt återkommer jag även till detta. Jag yrkar bifall till reservation 4 från Vänsterpartiet.
(forts. 15 §)

AP-fondernas
verksamhet 2000 m.m.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då voteringen skulle äga rum.

14 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 5 (Närpolisen)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

167 för utskottet

138 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 35 v, 1 fp, 13 mp

För res. 2: 71 m, 36 kd, 16 c, 13 fp, 2 -

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 10 (Polisförsörjningen i glesbygdsområden)

1. utskottet

2. res. 7 (kd, c)

Votering:

249 för utskottet

55 för res. 7

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 70 m, 35 v, 12 fp, 13 mp, 1 -

För res. 7: 1 m, 36 kd, 16 c, 1 fp, 1 -

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 3 fp, 3 mp

Punkt 14 (Nationella insatsstyrkan)

1. utskottet

2. res. 11 (s, mp)

Votering:

174 för utskottet

125 för res. 11

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 71 m, 35 v, 36 kd, 16 c, 14 fp, 2 -

För res. 11: 112 s, 13 mp

Frånvarande: 19 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Sylvia Lindgren (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 17 (Avveckling av Ekobrottsmyndigheten)

1. utskottet

2. res. 15 (fp)

Votering:

288 för utskottet

15 för res. 15

2 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 69 m, 35 v, 36 kd, 16 c, 13 mp, 1 -

För res. 15: 14 fp, 1 -

Avstod: 2 m

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Prot. 2001/02:40

4 december

Punkt 23 (Domstolsverkets ställning)

1. utskottet

2. res. 20 (m, kd)

Votering:

181 för utskottet

109 för res. 20

15 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 35 v, 2 c, 13 fp, 13 mp

För res. 20: 71 m, 36 kd, 2 -

Avstod: 14 c, 1 fp

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Viviann Gerdin (c) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 42 (Frivårdens resurser)

1. utskottet

2. res. 38 (v, c, fp, mp)

Votering:

227 för utskottet

78 för res. 38

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 71 m, 36 kd, 1 c, 1 -

För res. 38: 35 v, 15 c, 14 fp, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU4 Utvidgning av Europols behörighet

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU5 Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum

Punkt 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Översyn av privilegier och immunitet inom EU)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

289 för utskottet

14 för res. 1

2 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 70 m, 35 v, 36 kd, 15 c, 14 fp, 2 -

För res. 1: 1 s, 13 mp

Avstod: 1 m, 1 c

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

MJU4 Åtgärder mot förorening från fartyg

Punkt 7 (Miljölots i Östersjön)

1. utskottet

2. res. 3 (fp)

Votering:

291 för utskottet

14 för res. 3

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 71 m, 35 v, 36 kd, 16 c, 13 mp, 2 -

För res. 3: 14 fp

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU6 Avgasrening, m.m.

Punkt 3 (Vägtrafiken och miljön)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

233 för utskottet

71 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 1 m, 35 v, 36 kd, 16 c, 13 fp, 13 mp, 1 -

För res. 1: 69 m, 1 fp, 1 -

Frånvarande: 13 s, 11 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 5 (Vidareutveckling av typgodkända motorer)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, c, fp)

Votering:

166 för utskottet

139 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 35 v, 13 mp

För res. 2: 71 m, 36 kd, 16 c, 14 fp, 2 -

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 6 (Det civilrättsliga tillverkaransvaret)

1. utskottet

2. res. 3 (kd, fp)

Votering:

237 för utskottet

51 för res. 3

16 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 70 m, 35 v, 13 mp, 1 -

För res. 3: 36 kd, 14 fp, 1 -

Avstod: 16 c

Frånvarande: 13 s, 11 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Punkt 9 (Miljöklassning av bränsle, m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (c, fp)

Votering:

273 för utskottet

31 för res. 5

1 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 70 m, 35 v, 36 kd, 12 mp, 2 -

För res. 5: 1 m, 16 c, 14 fp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 13 s, 10 m, 8 v, 6 kd, 2 c, 2 fp, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 89 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! I alltfler sammanhang såväl internationellt som här i Sverige får man höra det samfälliga vittnesbördet att vi har ett robust och reformerat pensionssystem. Föreliggande betänkande handlar just om AP-fondernas verksamhet, och vi hörde före voteringen andra talare ta upp detta. Jag ska begränsa mig till några få frågor.

De allmänna pensionsfonderna har, som vi vet, en ny roll och nya placeringsregler. Det är därför viktigt att placeringsreglerna är enhetliga. Alla fonder har ett gemensamt mål. Det ska vara en maximal förvaltning av pensionsmedlen. Då är det viktigt att fonderna kan förvalta medlen på lika villkor. I och med det nya systemet finns det en hälsosam konkurrens och ett visst tävlingsmoment mellan fonderna.

Vi har tidigare från vårt parti motionerat om den sjätte AP-fonden och om betydelsen av likartade regler. Vi har bl.a. tagit upp frågan om utlandsmandat.

Den sjätte AP-fonden har som strategi att vara med och tillföra kapital till nystartade och onoterade företag. För att förvalta medlen på bästa möjliga sätt vill man vara med under bolagets hela utvecklingsfas och expansionsfas. Men i och med att man saknar utlandsmandat måste man skaffa sig dispens, för annars kan man inte följa med ett företag som ägare i en eventuell sista fas, då företaget övergår i utländsk ägo.

Vi är nöjda med att Finansdepartementet nu har tagit till sig detta. Det är viktigt för att Sjätte AP-fonden ska kunna fullgöra sitt syfte och nå sitt mål. Inte minst är det viktigt därför att man har byggt upp en kompetens inom Sjätte AP-fonden. Om denna möjlighet inte finns kan det vara en anledning för de anställda att söka sig andra arbeten.

Det finns anledning att säga någonting om just Sjätte AP-fonden. Det har förts en diskussion om dess existens, och jag tycker att Lennart Hedquist kom med en positiv öppning när han tidigare talade om en PPM-fond med just den inriktningen. Det är en roll som man skulle kunna tänka sig att Sjätte AP-fonden skulle kunna ta.

Under de år som Sjätte AP-fonden har funnits har den samlat på sig en unik kompetens inom flera områden. Det kan gälla teknologi eller biovetenskaper, t.ex. Det är en särskild kunskap som är bra för de onoterade företagen och som inte har funnits tidigare hos de andra.

Det finns en kompetens, som sagt, och en långsiktighet. Det är inte bara kapital.

Jag ser fram emot Finansdepartementets beredning av frågan och att de hänsynen tas. Jag vill ändå yrka bifall till reservation 2. Det rör sig egentligen om en text. Det handlar om kronans försvagning. Vi tycker naturligtvis att det ska vara en så fullödlig förklarande text som möjligt. Det kan lätt komma in politik där. Då har vi vår version på just det området.

Anf. 90 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Kvartalskapitalismens kortsiktighet hotar att sluta med en smäll för industri och välfärd. Denna salva är inte avlossad från någon folktribun utan återfinns i en debattartikel i Dagens Nyheter den 16 no-

vember. Artikeln är undertecknad av två ledande företrädare för svenskt arbets- och näringsliv, Metallordföranden Göran Johnsson och industriledaren Carl Bennet. I artikeln framhålls Sveriges stora kvaliteter som industrination, och det hänvisas bl.a. till en artikel i Financial Times där Sverige och Schweiz pekas ut som två länder med den bästa framtiden av alla i den industriella högteknologin. Det svenska varumärket glänser.

Det är befriande att representanter för Sveriges löntagare och industriägare kan enas om en konstruktiv analys av vårt lands framtidsutsikter som industrination, en analys som står i bjärt kontrast till den dvärgalåt som i helgen lät avhöras från den handfull demonstranter, med moderaternas ekonomiske talesman i spetsen, som under fältropet ”för kapitalism” marscherade på några av våra större städers gator.

I Johnssons och Bennets artikel framförs också kritiska synpunkter på AP-fondernas placeringsstrategi. De utmålas som ofta alltför kortsiktiga i sitt agerande och alltför obenägna till långsiktiga och produktiva satsningar. I anslutning till den återopade artikeln har en animerad debatt rullat i gång om huruvida AP-fondernas placeringar ska ansvara för ett gynnsamt företags- och privatägandeklimat i Sverige eller om deras enda uppgift är att maximera avkastningen. Denna aktuella debatt ger en intressant koppling till dagens ärende – AP-fondernas verksamhet under 2000.

Vi kan alltid diskutera vad som är en långsiktig placering. Man kunde mycket väl skriva in att fonderna ska ta ett större ansvar långsiktigt. Det torde också finnas vissa möjligheter att göra detta inom ramen för fempartiuppgörelsen. I botten ligger dock denna uppgörelse mellan fem av riksdagens partier, och detta är en uppgörelse som vi socialdemokrater givetvis respekterar och står för.

I den regeringsskrivelse som ligger till grund för dagens betänkande från finansutskottet görs en redovisning av AP-fondernas utveckling under fjolåret samt en utvärdering av fondernas mål och resultat under perioden 1996–2000. Det bör då erinras om att AP-fondssystemet i samband med överföringen från AP-fonden till statsbudgeten den 1 januari i år fick en ny organisation och nya placeringsregler. Omläggningen syftar till att bättre anpassa AP-fondssystemet till det nya ålderspensionssystemet, att öka möjligheterna till en effektivare kapitalförvaltning och att långsiktigt förbättra avkastningsmöjligheterna. Indirekt kan man säga att fonderna har en näringspolitisk uppgift när man går in för långsiktighet. Den svenska industrin har förvisso för få långsiktiga ägare och för många kortsiktiga kvartalskapitalister, som Bennet och Johnsson också pekade på. Kombinationen bästa möjliga avkastning och långsiktighet innebär ett långsiktigt ansvar för svenskt näringsliv.

Av denna första utvärdering av AP-fondernas nya organisation och nya placeringsregler kan man ändå dra slutsatsen att de väl har hävdat sin ställning som stabila förvaltare av pensionskapitalet. Fonderna uppvisar också sammantaget ett gott resultat vad gäller avkastningen på insatt kapital i förhållande till jämförelseindex.

Till betänkandet har fogats fyra reservationer vilka jag kortfattat ska kommentera.

Prot. 2001/02:40
4 december

*AP-fondernas
verksamhet 2000 m.m.*

I reservation nr 1 yrkar Vänsterpartiet att det på grund av den demografiska utvecklingen och den nuvarande svaga konjunkturen redan nästa år ska göras en analys av buffertfondernas utveckling 2002–2004, att medlen i dessa fonder i större utsträckning bör kunna utnyttjas för näringspolitik och att möjligheterna att via skattesystemet stimulera en utbyggnad av den typ av regionala och lokala fonder som finns i Kanada inom ramen för den s.k. solidaritetsfonden bör studeras.

Självfallet innehåller prognoser om framtiden alltid ett stort mått av osäkerhet. Men inget nytt underlag har framkommit som föranleder en omprövning av riksdagens tidigare beslut att en kontroll av buffertfondernas styrka och den slutliga storleken på överföringen av medel från AP-fonden till staten ska ske först år 2004. Jag har tidigare i mitt anförande redan kommenterat AP-fondernas uppgifter och deras koppling till näringspolitik. I detta sammanhang kan ändå tilläggas att Sjätte AP-fonden de facto genom sin inriktning mot onoterade mindre, nya företag och sin aktiva ägarroll i många företag har en viss näringspolitisk inriktning. Vad slutligen gäller förslaget om uppbyggnad av regionala och lokala fonder enligt kanadensisk modell anser vi inte att skattesubventioner bör användas för att inrätta denna typ av fonder.

Moderater och kristdemokrater reserverar sig mot utskottets motivering beträffande effekterna av AP-fondernas nya placeringsregler. Det är en minst sagt långsökt motivering. Reserverna är överens med utskottsmajoriteten om synen på vad AP-fondernas portföljomläggningar kan ha betytt och potentiellt kan betyda för valutakursens utveckling och att valutakursens värde på lång sikt avgörs framför allt av grundläggande ekonomiska faktorer som t.ex. skillnad i tillväxt mot andra länder, konkurrenskraft och bytesbalans. Men sedan kan man inte undgå frestelsen att göra några partipolitiska krumelurer kring kapitalbeskattningen, den förmenta bristen på tillväxtreformer och annat tankegods från jämmerdalen.

Låt mig bara i korthet citera vad Konjunkturinstitutet säger om kronkursutvecklingen i sin senaste och alldeles färska konjunkturprognos:

”Såväl fundamentala som mer flödesrelaterade faktorer talar för en förstärkning av kronan. Kronan förstärks mot euron under prognosperioden men betydligt mer mot den amerikanska dollarn.” Ingenstans finns ens en antydning om att borgerliga skatte- och tillväxtreformer skulle vara inbakade i dessa förväntningar.

I reservation 3 upprepar moderaterna sitt väl kända mantra om Sjätte AP-fondens skadlighet för riskkapitalmarknaden. Man hävdar också att endast en begränsad del av fondens kapital placerats i onoterade bolag och att detta i kombination med att fonden inte har krav på sig att delta i finansieringen av pensionssystemet visar att fonden ”är och har varit en främmande fågel i AP-fondsystemet, bl.a. med sitt uppdrag som placerare i små, onoterade bolag.”

Om jag ska uttrycka mig försiktigt kan jag upplysa om att moderaterna tydligen inte är riktigt uppdaterade i ärendet. Ty sanningen är att Sjätte AP-fondens andel onoterade innehav värdemässigt har ökat från 20 % vid årsskiftet till 31,9 % i oktober månad i år, vilket måste anses vara en betydande del av det totala innehavet.

Det spretar i det borgerliga lägret konstaterade vi i debatten om statsbudgeten för några veckor sedan, och nu får vi se ytterligare ett exempel på borgerlig splittring och spretighet i en principiellt viktig fråga. Moderaterna vill privatisera Sjätte AP-fonden. Som modell tar man riskkapitalbolagen Atle och Bure. Jag säger bara: Spåren förskräcker.

Men i motsats till moderaterna, vill kristdemokrater, folkpartister och jag förmodar också centerpartister ge fonden ökade befogenheter, nämligen att den i likhet med övriga AP-fonder ska få ett s.k. utlandsmandat så att fonden kan placera en mindre del av kapitalet på utländska marknader. I detta sammanhang kan noteras att frågor kring Sjätte AP-fonden för närvarande är föremål för beredning i Regeringskansliet, varför det i dag inte finns någon anledning att ta någon annan ställning till ett förslag som man i och för sig kan diskutera.

Till sist: I reservation 4 pläderar Vänsterpartiet för ett tillkännagivande om etiska regler vid statligt ägande. Det är väsentliga frågor som tas upp. Det finns också ganska utförligt beskrivet hur fonderna faktiskt har påbörjat en ganska omfattande verksamhet på det här området, där man tar in moraliska och etiska hänsyn. Men avgörande är att frågorna bereds inom Näringsdepartementet och att etik- och moralfrågor i samband med AP-fondernas placeringspolitik kommer att behandlas i verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande 2001. Mot den bakgrunden anser vi inte att det finns någon anledning att göra något särskilt tillkännagivande i dag på den punkten.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i finansutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 91 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! För att vinna tid kommer jag enbart att uppehålla mig vid en av de motioner som ligger till grund för reservation 1, som jag börjar med att yrka bifall till.

Fru talman! Trots internationellt goda vitsord rörande tillståndet för den svenska ekonomin kvarstår vissa problem, även om våra offentliga finanser visar överskott, nettostatsskulden är borta, statsbudgeten är i balans och utgiftstaken hålls. Ett sådant problem är att den svenska kronan är lågt värderad jämfört med vissa andra viktiga valutor.

Med anledning av det nya pensionssystemet, bl.a. PPM-systemet och de placeringsregler som tillåter stora kapitalplaceringar utomlands, menar vi inom Vänstern att det skulle vara värdefullt med en analys av på vilket sätt avsättning i olika pensionsfonder påverkar och t.o.m. förvärrar det ekonomiska läget. Avsättningarna i olika pensionsfonder är enbart inriktade på att ge så hög avkastning som möjligt. Förutom vissa etiska regler hos några fonder finns uppenbart inga långsiktiga strategier för hur våra gemensamma pensionsmedel ska kunna användas och bidra till ett mer långsiktigt ägaransvar.

Kravet på hög avkastning leder till att fondförvaltare köper och säljer på olika aktiebörser runtom i världen utifrån en kortsiktig snabba-klippstrategi som endast syftar till att hämta hem snabba, kortsiktiga vinster för att sedan kunna dra vidare i jakt på nya mjölkkor. Pensionsfonderna tar alltså inget ansvar för de företag de är medägare i. Nationsgränser verkar helt sakna betydelse. Det finns ingen ambition att vilja medverka till att utveckla den svenska ekonomin, att erbjuda riskvilligt eller lång-

siktigt kapital till nytta för det svenska näringslivet och inhemsk produktion. Det finns heller ingen ambition att gynna löntagarna, de framtida pensionärerna, eller den inhemska sysselsättningen och en mer balanserad regional utveckling.

Vänsterpartiet menar att den viktigaste metoden för att klara framtidens pensioner är att upprätthålla en hög sysselsättning i den svenska ekonomin. Det förutsätter bl.a. ett starkt svenskt näringsliv. Därför krävs också en aktiv och målmedveten näringspolitik. Vi menar att de s.k. buffertfonderna i större utsträckning bör kunna utnyttjas i detta syfte. Fondernas placeringsregler måste förändras, vilket inte minst är viktigt från en valutapolitisk utgångspunkt. En del av ett utökat kapital hos buffertfonderna bör kunna användas som aktiekapital i ett mer planerat ägande för regional utveckling.

Ett ytterligare stöd i denna riktning vore att regeringen också studerade möjligheten att via skattesystemet stimulera en uppbyggnad – märk väl: studerade *möjligheten* att stimulera en uppbyggnad – av den typ av regionala och lokala fonder som finns i Kanada inom ramen för den s.k. solidaritetsfond man har där.

I dag uppstår absurda situationer: Som enskild placerare i en pensionsfond kan jag gynnas av att pengar flyttas från det företag där jag jobbar eller av att produktionen läggs ned eller flyttar utomlands, eftersom avkastningen är högre, eller anses kunna vara högre, i ett annat företag där man t.ex. antar att lönekostnaden kommer att vara lägre. Vi har en rad exempel på företag i Sverige som flyttas härifrån med olika typer av motiveringar. Det här kan verka bra eftersom min pension verkar gå upp, åtminstone för dagen. För mig, inte som framtida pensionär utan som löntagare, innebär det här å andra sidan att företaget där jag jobbar läggs ned och jag blir arbetslös. Till tröst får jag nöja mig med beskedet att min framtida pension kanske har höjts något, åtminstone som det verkar just den dagen. Hur det ser ut i morgon eller ännu längre fram kan vara en helt annan femma.

Det är givetvis viktigt och rimligt att vårt gemensamma pensionssparande och olika typer av kapitalägande för de anställda används mer strategiskt och mer långsiktigt än vad som sker i dag. En självklar ambition bör vara att använda våra stora gemensamma tillgångar i olika pensionsfonder till att skaffa ett verkligt ägarinflytande och en verklig ägarmakt i syfte att ta ett långsiktigt ägaransvar som gynnar produktionen, sysselsättningen och de framtida pensionerna.

Finansutskottet avstyrker Vänsterpartiets motioner Sf332 och Fi250. När det gäller den senare motionen är finansutskottet i betänkandet mycket fåordigt i sin argumentation, liksom för övrigt Bengt Silfverstrand var här i talarstolen. Man konstaterar bara att olika svenska organisationer, här nämns LO, har studerat den kanadensiska solidaritetsfonden men att utskottet inte är berett att tillstyrka skattesubventioner för att inrätta fonder av denna typ i Sverige. Man är inte ens beredd att möjliggöra en utredning eller ens titta på vad detta skulle kunna ge för konsekvenser. Man bara konstaterar: Vi vill inte subventionera det här. Varför? kan man då fråga sig.

Att borgerligheten alltid betonar det individuella i alla sammanhang är förutsägbart. Man vill att vi som enskilda individer ska sitta och kolla på text-TV hur det går för vår egen lilla pensionsfond. Man är däremot

livrädd för att vi ska komma på den lysande idén att vi kanske kan sluta oss samman och använda vårt gemensamma pensionskapital, som vi faktiskt äger tillsammans, för att kunna flytta fram våra positioner vad gäller ägande i många viktiga företag. Siffrorna har ju lästs upp; det är stora summor pengar som i dag finns i olika pensionsfonder och som tillförs varje år. Om vi använde dem på ett mer strategiskt sätt skulle vi kunna få ett stort inflytande över hur vi använder pengarna, var jobben förläggs osv.

Jag kan förstå att den samlade borgerligheten bävar inför den möjligheten. Jag tror att den skulle byta inställning till PPM-systemet om vi använde det på det här sättet. Men vad jag för mitt liv inte kan förstå är varför man har denna byxångest hos socialdemokratin inför den här frågan. Varför kan man inte tänka sig att åtminstone utreda möjligheten? Det finns positiva exempel man kan titta på.

Jag yrkar återigen bifall till reservation 1.

Anf. 92 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det är faktiskt så att det finns en näringspolitisk inriktning i Sjätte AP-fonden. Den har fått sitt uppdrag formulerat på följande sätt: att förvalta allmänna pensionsmedel så att avkastningskravet uppfylls samt att erbjuda riskkapital till svenskt näringsliv, inte minst till mindre och medelstora företag, för att främja tillväxt och sysselsättning. Det är ju precis detta som moderaterna reagerar mot. Det finns alltså en sådan inriktning i den fonden.

I övrigt är det väldigt viktigt att göra en avvägning mellan avkastning och långsiktighet. I förarbetena till det nya systemet står det att målet för placeringsverksamheten är att förvaltning ska ske med utgångspunkt i AP-fondens åtagande gentemot alla dem som ska ha pension. Då kan man inte som Vänsterpartiet – här tycker jag att det finns en motsägelse – å ena sidan hävda att det är en för svag förstärkning av buffertfonderna och att man skulle vilja gå längre, och å andra sidan säga att man vill ge fonderna en större näringspolitisk uppgift. I ambitionen att ge fonderna en större näringspolitisk uppgift ligger naturligtvis ett större risktagande och därmed också en större risk för att man ska dränera en del av kapitalet.

Jag har sympatier för Vänsterpartiets syn på näringspolitiken, ambitionerna och långsiktigheten. Jag sade också i min inledning att detta alltid kan diskuteras och att det är bra att det har kommit i gång en sådan debatt. Men jag kan inte förstå att man å ena sidan hävdar att fonderna är för svaga eller riskerar att bli för svaga och å andra sidan vill ge dem den typ av större risktagande som näringspolitiska ambitioner innebär.

Anf. 93 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! När det gäller försvagning handlar det ju om att den s.k. broms vi har lagt in riskerar att dränera fonderna. Det är därför vi vill utreda om man behöver tillföra mer pengar.

När det sedan gäller de lokala och regionala fonderna och näringspolitik skulle jag vilja veta vilket bevis utskottsmajoriteten har för att ett långsiktigt ägaransvar på något vis skulle innebära lägre avkastning på längre sikt. Hur ska vi annars kunna motverka den kvartalskapitalism som Bengt Silfverstrand talade emot i talarstolen – om vi inte vidtar

några som helst åtgärder, om inte vi själva med våra gemensamma pensionspengar visar att vi faktiskt vill ha ett större ägaransvar och en god avkastning på våra pengar?

Vad är det som säger att detta ständiga flyttande av pengar från börs till börs över nationsgränser långsiktigt leder till högre pensioner? Kan inte det i själva verket vara ett allvarligt hot mot våra framtida pensioner?

Anf. 94 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Fonderna har ett långsiktigt åtagande. Att de ska ha det står klart inskrivet. Det är ingen som helst tvekan om detta. Man kan inte hävda generellt, och det har jag inte heller gjort, att det skulle vara kortsiktighet som präglar hela systemet.

Det finns enstaka inslag som kan diskuteras. Dem ska man naturligtvis sätta tummen på och analysera vad det beror på och i så fall utifrån de utgångspunkterna och erfarenheterna överväga förändringar. Men totalt sett innebär en långsiktig placering att AP-fonderna inte blir några spekulationsfonder, inte heller att man kortsiktigt lämnar företagsägandet för att kurserna tillfälligt går ned.

Titta på det samlade resultatet av den här utvärderingen. Ingen, inte ens fondernas främsta belackare moderaterna, kunde ha underlag för att säga något annat än att man har hävdat sin ställning väl utifrån det grundläggande och avgörande att ha ett stabilt förvaltningssystem för dagens och framtidens pensioner.

Anf. 95 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Jag argumenterar inte från högerkanten, utan jag argumenterar från vänster. Jag kan ställa upp på det som Bengt Silfverstrand säger. Vi vill skärpa detta ytterligare. Vi vill betona den infallsvinkeln ytterligare, till skillnad från den s.k. kvartalskapitalismen.

Jag har fortfarande inte fått något bra svar på frågan varför socialdemokratin är så rädd, trots att jag hört enskilda socialdemokrater stå här i talarstolen vid andra tillfällen och prata för de regionala fonderna. Varför kan inte finansutskottet och de socialdemokrater som sitter där åtminstone tänka sig en liten utredning där man funderar på om det kan vara ett bra system att i någon form möjliggöra samma sak i Sverige? Eller ska vi fortsätta att prata om att hela Sverige ska leva och att vi ska ha riskkapital ute i glesbygd och på landsbygden? Men vi vet att det mesta av kapitalet inte hamnar där, utan det hamnar i storstäderna. Hur länge ska vi bara prata om de här sakerna? När ska vi vidta några små åtgärder för att möjliggöra att hela Sverige kan leva i verkligheten? Annars upplever medborgarna det som bara tomt prat från den här kammaren.

Anf. 96 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det är faktiskt så att det har gjorts ganska utförliga och ingående analyser av det kanadensiska systemet, bl.a. i Landsorganisationens regi. Det underlaget har vi naturligtvis utgått från att också Vänsterpartiet har tagit del av. Det leder till slutsatsen att detta inte från svensk utgångspunkt är något hållbart system att rekommendera.

Det vi vänder oss emot är inte att för all framtid avvisa den här typen av fonder, utan mot att man ska använda skattemedel för detta ändamål. Det tycker vi är orimligt och en felaktig prioritering av skattemedel som kan användas på annat sätt för regionalpolitiska insatser.

Prot. 2001/02:40
4 december

*AP-fondernas
verksamhet 2000 m.m.*

Anf. 97 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Jag konstaterar då att om jag själv väljer att varje år i slutet av året lägga en summa pengar av vårt riksdagsarvode på någon enskild privat pensionsförsäkring får det bevisligen skattepolitiska effekter. Men om vi skulle ha ett motsvarande system där vi mer långsiktigt vill värna om ett lokalt näringsliv, en regional utveckling, då anförs skatte-skälet som ett argument mot det.

Jag kan acceptera det. Men då skulle jag också vilja kräva att vi tog fram de argumenten i en svensk utredning och inte bara hänvisar indirekt till vad LO har kommit fram till, med all respekt för vad LO säger. Då skulle vi i den här kammaren också kunna få en diskussion runt det underlaget och göra ett ställningstagande.

Jag får återkomma i den frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 5 december.)

16 § Anmälan och hänvisning av motioner till utskott

Anmälades

Motioner

med anledning av prop. 2001/02:66 Ytterligare förlängd tid för statliga garantier för att återställa försäkringsskyddet för flygbranschen

2001/02:T63 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

2001/02:T64 av Per-Richard Molén m.fl. (m)

2001/02:T65 av Magnus Jacobsson m.fl. (kd, c)

2001/02:T66 av Mikael Johansson och Maria Wetterstrand (mp)

2001/02:T67 av Kenth Skårvik m.fl. (fp)

2001/02:T68 av Anna Kinberg och Carl Erik Hedlund (m)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner omedelbart skulle hänvisas till trafikutskottet.

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottets betänkande

2001/02:KUU1 Nicefördraget

Socialutskottets betänkanden
2001/02:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
2001/02:SoU4 Schengenintyg

18 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 3 december

2001/02:118 av *Ulf Nilsson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Den nya lärarutbildningens kvalitet
2001/02:119 av *Yvonne Andersson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Forskning om skolämnet slöjd
2001/02:120 av *Carl-Axel Johansson* (m) till statsrådet Ingela Thalén
Ohälsa
2001/02:121 av *Gunnel Wallin* (c) till försvarsminister Björn von Sydow
Sotningsmonopolet
2001/02:122 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Ekobrottsmyndigheten
2001/02:123 av *Inger Segelström* (s) till näringsminister Björn Rosengren
EU-mopedutbildningen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 december.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 december

2001/02:343 av *Ola Karlsson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
SVT och TV-avgiften
2001/02:344 av *Ola Karlsson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Digital-TV
2001/02:345 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Förmåner och skyldigheter
2001/02:346 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Kriminalvården

2001/02:347 av *Elizabeth Nyström* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Postservice i glesbygd

2001/02:348 av *Magda Ayoub* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Auktoriserade tolkar och översättare i asylärenden

2001/02:349 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Postservice i glesbygden

2001/02:350 av *Anders Sjölund* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Kommunala och fristående skolor

2001/02:351 av *Göran Lindblad* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

CSN

2001/02:352 av *Rosita Runegrund* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Familjerådslag

2001/02:353 av *Rosita Runegrund* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Barn och tinnitus

Prot. 2001/02:40
4 december

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 december.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 4 december

2001/02:228 av *Johan Lönnroth* (v) till kulturminister Marita Ulvskog
Upphovsrätt

2001/02:238 av *Bertil Persson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Konkurrensneutralitet och flyg

2001/02:266 av *Agne Hansson* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Pappersbruket i Silverdalen

2001/02:268 av *Hans Hoff* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Hushållens kostnader

2001/02:277 av *Mikael Odenberg* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Den svarta handeln med hyreskontrakt

2001/02:278 av *Tuve Skånberg* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens fotografering med digitala kameror

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 december.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 20 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 10 § anf. 66 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om val av ställföreträdande ombudsman vid JO-ämbetet	1
3 § Anmälan om förändring i regeringens sammansättning.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förlängd motionstid	2
6 § Förnyad bordläggning.....	3
7 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 30 november	3
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	3
KrU6 Förnyad riksdagsbehandling av vissa ändringar i lotterilagen.....	6
8 § Rättsväsendet	7
Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU1	7
Anf. 1 FREDRIK REINFELDT (m)	7
Anf. 2 INGVAR JOHNSSON (s).....	11
Anf. 3 FREDRIK REINFELDT (m) replik	15
Anf. 4 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	16
Anf. 5 FREDRIK REINFELDT (m) replik	16
Anf. 6 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	17
Anf. 7 ALICE ÅSTRÖM (v).....	18
Anf. 8 FREDRIK REINFELDT (m) replik	21
Anf. 9 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	21
Anf. 10 FREDRIK REINFELDT (m) replik	22
Anf. 11 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	23
Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd)	23
Anf. 13 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	27
Anf. 14 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	28
Anf. 15 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	28
Anf. 16 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	29
Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	29
Anf. 18 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	30
Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	30
Anf. 20 RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	31
Anf. 21 GUNNEL WALLIN (c)	31
Anf. 22 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	35
Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik	35
Anf. 24 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	35
Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik	36
Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp).....	36
Anf. 27 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	39
Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp) replik	39
Anf. 29 INGVAR JOHNSSON (s) replik.....	40

Anf. 30	JOHAN PEHRSON (fp) replik	40
Anf. 31	KIA ANDREASSON (mp)	40
Anf. 32	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	44
Anf. 33	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	45
Anf. 34	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	45
Anf. 35	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	46
Anf. 36	GUNNEL WALLIN (c) replik.....	46
Anf. 37	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	46
Anf. 38	GUNNEL WALLIN (c) replik.....	46
Anf. 39	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	47
Anf. 40	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	47
Anf. 41	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	47
Anf. 42	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	47
Anf. 43	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	48
Anf. 44	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	48
Anf. 45	JOHAN PEHRSON (fp) replik	52
Anf. 46	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	52
Anf. 47	JOHAN PERSON (fp) replik.....	53
Anf. 48	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	53
Anf. 49	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	54
Anf. 50	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	54
Anf. 51	FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	55
Anf. 52	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	56
Anf. 53	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	56
Anf. 54	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	57
Anf. 55	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	57
Anf. 56	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	58
Anf. 57	GUNNEL WALLIN (c) replik.....	58
Anf. 58	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	58
Anf. 59	GUNNEL WALLIN (c) replik.....	59
Anf. 60	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik	59
Anf. 61	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	59
Anf. 62	INGVAR JOHNSSON (s).....	60
Anf. 63	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	60
Anf. 64	INGVAR JOHNSSON (s).....	60
Anf. 65	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	60
	(Beslut fattades under 14 §.)	61
9 §	Utvidgning av Europols behörighet	61
	Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU4.....	61
	(Beslut fattades under 14 §.)	61

**10 § Privilegier och immunitet för Europeiska unionens
institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens**

Prot. 2001/02:40
4 december

satellitcentrum.....	61
Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU5	61
Anf. 66 KIA ANDREASSON (mp)	61
Anf. 67 INGVAR JOHNSSON (s).....	62
Anf. 68 KIA ANDREASSON (mp)	62
Anf. 69 INGVAR JOHNSSON (s).....	62
Anf. 70 KIA ANDREASSON (mp)	62
(Beslut fattades under 14 §.).....	62
11 § Åtgärder mot förorening från fartyg	62
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU4	62
Anf. 71 MICHAEL HAGBERG (s)	62
Anf. 72 PER-SAMUEL NISSER (m)	64
Anf. 73 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	65
Anf. 74 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	66
Anf. 75 HARALD NORDLUND (fp).....	67
Anf. 76 KIA ANDREASSON (mp)	68
Anf. 77 HARALD NORDLUND (fp).....	69
Anf. 78 KIA ANDREASSON (mp) replik	69
Anf. 79 HARALD NORDLUND (fp) replik.....	69
Anf. 80 KIA ANDREASSON (mp) replik	69
Anf. 81 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	69
Anf. 82 KIA ANDREASSON (mp)	69
(Beslut fattades under 14 §.).....	69
12 § Avgasrening, m.m.	69
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU6	69
Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (kd)	69
Anf. 84 INGEMAR JOSEFSSON (s).....	71
Anf. 85 LARS LINDBLAD (m).....	71
Anf. 86 HARALD NORDLUND (fp).....	73
(Beslut fattades under 14 §.).....	73
13 § AP-fondernas verksamhet 2000 m.m.	74
Finansutskottets betänkande 2001/02:FiU7	74
Anf. 87 LENNART HEDQUIST (m).....	74
Anf. 88 MARIE ENGSTRÖM (v)	75
(forts. 15 §).....	75
Ajournering.....	75
Återupptagna förhandlingar	76
14 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	76
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	76
JuU4 Utvidgning av Europols behörighet	77
JuU5 Privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum	78
MJU4 Åtgärder mot förorening från fartyg	78
MJU6 Avgasrening, m.m.	78

15 § (forts. från 13 §) AP-fondernas verksamhet 2000 m.m.	
(forts. FiU7).....	80
Anf. 89 PER LANDGREN (kd).....	80
Anf. 90 BENGT SILFVERSTRAND (s).....	80
Anf. 91 PETER PEDERSEN (v).....	83
Anf. 92 BENGT SILFVERSTRAND (s).....	85
Anf. 93 PETER PEDERSEN (v).....	85
Anf. 94 BENGT SILFVERSTRAND (s).....	86
Anf. 95 PETER PEDERSEN (v).....	86
Anf. 96 BENGT SILFVERSTRAND (s).....	86
Anf. 97 PETER PEDERSEN (v).....	87
(Beslut skulle fattas den 5 december.).....	87
16 § Anmälan och hänvisning av motioner till utskott.....	87
17 § Bordläggning.....	87
18 § Anmälan om interpellationer	88
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	88
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	89
21 § Kammaren åtskildes kl. 16.43.	90

Elanders Gotab, Stockholm 2002